II90/I40
P.T. Bora Vasil,urj.
Praha II.
Bredovská č. 3.

Річник XL. Число 51. еда, 8. березня 1939. 50 ц.

НОВА СВОБОДА

ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ

Д. Іван Долинський,
публічний нотар Хуст.

Рятуйте народнє майно

Кажуть, що Карпатська Україна дістала свою державну самостійність. І воно справді так виглядає, але лиш виглядає, бо в дійсності є ще досить далеко до тої хочби релятивної самостійности, не говорячи вже про абсолютну самостійність, яку би вона після Божого і людського права мала мати і на яку має повне і неспірне право.

Не торкаючись справи політичної, маю тут на думці лиш господарську та фінансову сторінку нашого самостійного життя. Карпатська Україна в напрямі усамостійнення на полі господарськім, а головно фінансовім, до нині справді дуже мало вчинила. Ми нині як з одного боку, цілком слушно і справедливо збіраємо кожну коронку на величезні і необхідні потреби нашого державного і народнього життя-буття, так з другого боку спокійно приглядаємося або ліпше сказати б зовсім не бачимо, як на нашім народнім організмі жирують до нині, так як його не сталося, ріжні-ріжні чужонародні вороги і паразити, будь у вигляді поодиноких фізичних, будь у вигляді правних осіб.

Тут хочу подати начерк доріг, котрими стало утікає наше народнє майно або на Словаччину, або на Чехи.

В Карпатській Україні, а головно в Хусті маємо багато банків та банкових інституцій. Майже всі ті банки є сьогодні в нас лиш філіями. Слово »філія« значить між іншим головно те, що не платить податків тій країні, де вона працює і заробляє, але за цю філію платить податки централя, словом ті тяжкі річні мільйони, які би мали дістати на податках зарібкових, доходових, оборотових, рентових і т. п. цілком спокійно і з усмішкою інкасують брати словаки і чехи, бо централі тих філій є майже всі в Братіславі або в Празі. А що ми на це? На це спокійно дивимося і нарікаємо на свою бідноту, бо на цю або на іншу пекучу державну чи народню потребу не маємо грошей.

А рада, яка? Видати закон і то один з перших, що в нас можуть існувати банки, лиш як самостійні інституції, а ніколи не можуть існувати як філії банків другої федеративної держави. Або видати інший закон, який змінив би до нині в тій області існуючого закона, де кожна така банкова філія щодо обовязку плачення податків, буде самостійною правною особою, котра буде податково обовязана лиш щодо нашої держави, а до нікого іншого. Крім того, всім тим самостійним банкам, без огляду на це, чи вони є інституціями акційними, паєвими, командитними, чи банковими домами, додати українського владного комісаря, щоб наше майно, нагромаджуване тими інституціями, не втікало в жадній формі поза границі нашої держави.

А дальше. До нині є ще адвокатські і нотарські палати в Турчанськім св. Мартині, чи в Братіславі, а рік-річно примусові вклади адвокатів, чи публічних нотарів, знова спокійно утікають на Словаччину, або Бог знає куди. А це робить рік-річно знова десятки, сотки, тисячі, ба навіть мільйони наших пропавших корон.

Тепер маємо пенсійне заведення в Братіславі, котре цілими десятками років вибирало й вибирає ще до нині наші мільйони на преміях приватних службовців. А що ми за це дістаємо? словацько-мадярські друки і вічні упімнення, бо то є такий інститут, що за одну корону готовий видерти навіть очі з лоба. За наші гроші директор, чи бомбастично названий президент того інституту мешкає в королівській палаті в Братіславі, як магараджа, побирає річну платню майже таку, як сам президент нашої федеративної республіки, сам інститут роззичує десятки мільйонів на нас зібраних грошей, як хоче і кому хоче, мільйонові податки платить словакам, а що остається нам? — хіба заспівати: »Я русин був, є і буду«... — а з того для нас фіга з маком, нам вистарчить заплакати, що не маємо грошей.

Те саме діється з багатьома чужими асекураціями, які мають тут свої філії і агентури, те саме з декількома касами хорих для приватних службовців, з обезпеченнями від випадків, від нездібности до праці і т. п. соціяльними інституціями, з котрих всі мають свої осідки на Словаччині або на Чехах.

Наші представники вже в тім напрямі переговорювали зо словаками в Братіславі а там ті хитрі словаки вмовили в наших добродушних уповноважнених, що видко, в тім напрямі не зовсім добре визнаються, що то не виплатиться, що такі інституції самостійно не можуть жити,— словом байку за байкою, подібно як пестунка оповідає малим дітям. А наші представники спокійно вернулися і на тому кінець.

Я уважаю такі виговірки панів з Братіслави абсолютними байками, бо буде це мала інституція, буде мати малі прибутки і малі видатки, але буде вона нашою, а не словацькою або чеською. На всякий випадок і з такої маленької інституційки, буде мати наша держава все-ж таки сякий-такий податок. Не виплатиться адміністрація такої одної інституції, кажім як пенсійне заведення, що рішучо виключаю, то тоді це пенсійне заведення злучимо з іншим подібним заведенням, от приміром з асекурацією від випадків, зо заведенням для інвалідів або з примусовою асекурацією від автомобілевих випадків або можливо з іншою соціяльною інституцією, посадимо там нашого стопроцентового фахового чоловіка, одного або двох і готове діло. А що воно напевно виплатиться, то в тім напрямі нехай словаки страшать самі себе та нехай їх про це голова не болить.

В кінці з фіскального боку є конечним завести одну виключно нашу державну асекурацію від вогня, граду, худоби, природних нещасть і маємо свої гроші в себе, а найважнійше: маємо варстат праці для своїх людей. З тих наших робітників прак-

Докінчення на стр. 5.

НОВА ВЛАДА — НОВА СИТУАЦІЯ

Як з радіовістей довідуємося, наш міністер Юліян Ревай був позбавлений виконування міністерських функцій, а на його місце був іменований Степан Клочурак. Міністром внутрішніх справ (також і безпечности), комунікації, пошт і телеґрафів є іменований ґенерал Прхала. Премєром залишений Др. о. Августин Волошин, якому є приділено ресорти шкільництва і судівництва.

УНО ПРАЦЮЄ
УНО в сталій перманенції

Дня 5. березня відбулось засідання УНО, яке відкрив Провідник УНО п. Федір Ревай. В своїй промові підкреслив він ту щиру, віддану працю, яку виконали члени Проводу підчас виборів і поодиноко.

Щира співпраця дала прекрасний результат, яким можеме гордитись. Провідник сподівається, що всі члени Проводу будуть і надалі в живому контакті з масами нашого народу, що так віддано, так щиро постояли в найтяжчому часі нашої історії.

Ґенеральний секретар Андрій Ворон подав звіт, з якого видно, що народні маси з найбільшим ентузіязмом вступають в ряди УНО.

Дня 6. березня, з огляду на нову політичну ситуацію, УНО продовжувало своє засідання.

Дня 7. березня мало УНО дальше засідання з послами Сойму Карпатської України.

Наради послів сойму

Сьогодні відбулося засідання послів Сойму, що з огляду на політичну ситуацію, зійшлись на наради.

Дотепер не дістали ми жадних інформацій про перебіг їх нарад та їх рішень. - Провідник УНО п. Федір Ревай, на наш запит відповів так:

„Прошу о спокій і задержання найбільшого порядку. Посли рішають після наших прав. Не маємо причини побоюватися, бо наші справи стоять добре.“

Папа римський — єпископ римський

(Ватиканське Місто, 7. 3.) Авас) Папа Пій XII., який є також єпископом Риму, відправить дня 19. березня ц. р. в базилиці Св. Івана, в Латирані Службу Божу. Опісля з балькону храму уділить своє благословлення мирянам.

Німеччина в поході праці

(Від власного кореспондента)

Ще не встигла закінчитися виставка здобутків німецького господарства і всього що звязане з ним, в величезних виставових салях Берліну, при Кайзердаммі коло »Функтурму«, як ось ми знову свідками найбільшої міжнародньої виставки автомобілів, де кожна держава старається показати світові, свої поступи, винаходи, т. і. з ділянки автомобілевої індустрії.

Тисячі експонатів з цілого світу говорять самі за себе, яке велике заінтересовання існує серед народів, щоб показати те, чим гордий є нарід.

Годі описати в подробицях враження з так великої виставки авт різних фірм: німецьких, французьких, англійських, американських, чеських, італійських і т. д. Прекрасні люксусові авта, спортові, тягарові, технічні, пристосовані до різних потреб, якто: для війська, пожарної сторожі, радіотелеграфу, кухні, санітарні, кіна і театри, та різні інші, на що лише може собі позволити людське бажання.

Німечина і цього року показала з гордістю здобутки своєї праці. Нічого дивного, що таку виставку відкрив сам Фірер Адольф Гітлер, який є завзятим прихильником розбудови автомобілевої індустрії, та привязує велике значіння тій ділянці. В наслідок чого ми є свідками грандіозної будови автомобілевих доріг в Німеччині, та величезного розросту автомобілевої техніки. Особливу увагу військові, найновіші танки озброєні в зброю, про яку можна сказати »останнє слово техніки«. Але обіч цього, на мою думку, найцікавший експонат виставки, це є так званий »фольксваген«, це значить »народній віз«. Ціле авто коштує лише 950 нім. марок, завдяки своїй ціні є доступне широким масам населення.

Коли при пробній поїздці цим автом, яке заряд виставки охоно пропонує представникам преси, я поцікавився та задав кілька питань шоферові, про будову цього авта, та його витривалість, то довідався досить цікавих річей.

На вираз бажання Адольфа Гітлера, мав повстати в Німеччині тип авта, яке відповідало б найновішим потребам техніки, та було б у своїй ціні доступне широким народнім масам. Для того був уповноважений др. Роберт Лей, державний провідник »Робітничого Фронту«, який з цього завдання вивязався блискучо.

Ось вже три роки відбуваються проби цього авта. Велика кольона авт проїхала вже три мільйони кілометрів. Випробувала витривалість авта на найгірших дорогах, в різних порах року. Були роблені спроби »катастроф«, різних зударів, та випробувано всякі можливості, щоб провірити витривалість авта. Сьогодні все це покінчене. Все, що потрібне, доповнено і перед нами стоїть авто, яке відповідає всім вимогам. Сьогодні може кожний німець, складаючи свої ощадності на свій рахунок до »Робітничого Фронту«, мати авто, яке називається »Фольксваґен«. Цими словами закінчив свої пояснення шофер, який якраз і належав до тої кольони автомобілевої, яка зробила вже три мільйони кілометрів.

По закінченню огляду виставки, обмінююся враженнями з одним чужоземним кореспондентом, який впрост заявив, що коли б Німеччина захотіла цей тип автомобіля продукувати для закордону, то ні одна держава не могла б з нею конкурувати. А з рештою, продовжує мій чужинець, не лише на цьому полі, бо переконаєтесь в неділю 5. III., коли зустрінемось в Ляйпціґу на »Весняному Ярмарку«, там побачите »Німеччину в поході праці«, ще в більшому масштабі.

П. Д.

Труднощі при рішенні народностевих питань між Німеччиною й Польщею

В Берліні якраз проходять польсько-німецькі переговори про народностеве питання, що торкається обох держав. Вони проходять за дуже неприємних обставин. В Польщі продовжуються насильства над німецьким населенням й проти-студентські демонстрації, при яких дійшло до нападів на будови німецьких дипломатичних урядів. Переговори про народностеві питання малі початись вже раніше, але після різних подій були відложені. Вже року 1937 було між обома державами договорено упорядкувати свої народностеві проблеми прямо, без вмішування Женеви. Переговори ведуться на основі проєкту випрацьованого німецьким міністерством закордонних справ. План забезпечував би німецькому населенню в Польщі спокійне життя й довіря, яке німці в останні часи в Польщі страчують. Це мало б великий вплив і на відносини із заграницею. Під цим розуміється поводження польських урядів, які не ведуть політику в духу народностевого порозуміння.

офіціяльний „Джіорнале д Італія“, дуже серйозно пригадує Польщі, що порядок в Середущій та Східній Европі залежить від того, яку Польща буде провадити політику у себе внутрі й заграницею.

Французи про премєра Карпатської України

(Хуст, 7. III. БПС.) Паризький часопис »Ле Пті Парізієн« з 5. II. 39 помістив статтю »В Карпатській Україні«, в якій широко змальовує сучасне положення в Карпатській Україні. Про нашого Батька Волошина пише:

»Часто його представляли, як типового духовного політика-дипльомата з часів Ренесансу. Але цей образ цілком фальшивий. Отець Волошин цілком не подібний до того багатого рафінованого духовенства, що засліплювало европейські королівські двори своїм блеском, та дорогоцінностями. Батько Волошин — пише далі цей французький часопис — між населенням дуже улюблений, розумний і реаліст. Він не є ані мрійник, ані фанатик«.

70 українців і українок до поштової служби

(Хуст, 7. III. КУП.) Ми вже писали про те, що до поштової служби будуть прийняті наші хлопці й дівчата. Тепер довідуємося, що на днях було вже прийнято до поштової служби в Карпатській Україні 70 службовців, з того 40 урядовців, а 30 службовців нижчих категорій.

Багато наших людей є все ще без відповідного зайняття, хоч в урядах сидять чужі. Ми переконані, що неукраїнці будуть тепер з наших урядів відходити, а наші люди будуть приймані, трохи скоріш як дотепер, до всіх державних урядів і підприємств. Наша молодь за тих 20 років досить начекалася на державні посади.

Добрі писарі на машинах до писання мають і в часі найтяжчої господарської депресії забезпечену еквістенцію. Бажаючим навчитись писати на машині до писання даємо можливість досягти необхідної зручности писання на машині — по К. 2 — година.

Діти бідних батьків мають 25% скидки.

Хочете собі щось написати? Машина до писання є до Вашої шановної диспозиції — К 2. — година.

Телефон 153. Телефон 153.

Г. Одайник,
Все для канцелярії
ХУСТ, Масарикова 70.

798

Кураторія для „Нової Сцени“

(Хуст, 7. III. КУП.) Міністр. шкільництва іменувало 4-ох членну кураторію для українського театру »Нова Сцена«. В кураторії уряд заступлений послом д-ром Степаном Росохою. Господарку театру поведе Василь Качуровський, мистецьким доглядом повірений Микола Чирський, голова мистецької громади »Говерля«. Директором театру назначений Ю. Августин **Шерегій.**

Театр »Нова Сцена« зробив для піднесення культурного життя в Карпатській Україні дійсно неоцінимy працю. В найтяжчих часах ,коли зо всіх сторін були жорстокі напади на все українство, гурток наших культурних діячів в цьому театрі виконував своє велике завдання. Ми тішимося, що »Нова Сцена« тепер має більші можливості праці в Карпатській Україні.

Пиво в К. Україні

(Хуст, 7. III. БПС.) Наша Україна має один пивовар в Підгорянах, що добре просперує й дає багатьом заробітки. В пивоварській продукції Карпатська Україна нічого не стратила.

Статистичні дані виглядають так:

5.600 — цілкова спроможність продукції (за 8 місяців) у квінталах.

4.460 — спотребування ячменю для продукції солоду (у квінталах).

3.224 — продукція солоду (у квінталах).

70.000 — річний виріб продукції пива (в гектолітрах).

3.995 — зужиткування солоду (у квінталах).

75 — зужиткування хмелю (у квінталах).

Сьогодні працює тут біля 120 робітників.

Звертаємо увагу філателістів,

що адміністрація „Нової Свободи“ має обмежену кількість архів з серією поштових марок, оштемпльованих ювілейною печаткою, з нагоди 20-я Центральної Української Народньої Ради, які може розіслати за поплаток на пресовий фонд „Нової Свободи“.

КУДИ ПОСИЛАТИ

всенародній національний даток на розбудову Карп. України?

ТРЕБА ПОСИЛАТИ

на адресу: ХУСТ, Карп. Україна,

Підкарпатський Банк, чековий рахунок число 34688.

Вже нині виставка весняної обуви і панчох в склепі БАТЯ
797

Засідання леґіслативної комісії

Пропозиція нових законопроєктів

(Хуст, 7. III. КУП.) На днях відбулося засідання леґіслативної комісії, що ухвалила розпорядження про нову організацію гірничої служби й розпорядження про нострифікацію заграничних середньошкільних матур. Дальше уложила леґіслативна комісія законопроєкти до сойму щодо назви краю, прапору та державного гербу.

В Карпатській Україні вживається синьо-жовтий прапор і національний гимн »Ще не вмерла Україна...«, але всі ці державні ознаки, ще дотепер не є законом устійнені і треба, щоб наш сойм це затвердив чимнайскорше.

Страх має великі очі

(Хуст, 7. III.) Будапештянський часопис »Кіш Уйшаґ« в числі з 1. III. ц. р., приносить вістку, написану великими буквами, мадярської урядової канцелярії (МТІ) про напад »січовиків - терористів« на Ужгород.

Само собою, що ніякого нападу із нашої сторони не було, але тенденційна вістка свідчить про те, що панове в Мадярщині чогось бояться.

Думаємо, що замість таких вісток було б далеко розумніше писати про те, яким способом наладнати нормальні відносини з Карпатською Україною.

Перший економічний зїзд в Празі

Як повідомляють »Народні Лісти«, дня 6 і 7 березня ц. р. відбудеться в Празі перший зїзд економістів-аґрономів, на якому буде виголошено ряд рефератів в звязку зо сучасним положенням всефедеративної господарки. Зїзд цей скликала чеська Академія Хліборобства, а протекторат над ним обняв премєр Беран. Почесними предсідниками визначені мін. господарки В. Фаєрбенд і мін. Карпатської України — Ю. Ревай. Вступну промову виголосить премєр Беран.

Виказ осіб, що прислали всенародний національний даток на розбудову Карп. України

Інж. К. Бутович	499.—
М. Копровський	49.50
Грицько й Ніна Дяченки	99.—
Др. Грушецька	99.50
Іванюк Василь	19.50
Проф. Петро Зленко	50.50
Інж. Е. Лисенко	100.—
Степан Молдавчук	100.—
Др. Дмитро Микитинський	200.—
Др. Равич	100.—
Ученики горож. шк. Ясіня	**256.35**
Інж. Павло Ткаченко	100.—
Інж. А. Пономаренко	50.—
Інж. Ф. Бондаренко	100.—
Евґен Дзямка	50.—
Др. Володимир Комаринський	150.—
Інж. Микола Бутовський	100.—
Др. Іван Строцький	100.—
Інж. Володимир Симонович	149.—
Олександер Бойко	50.—
Проф. Валеріян Горбачевський	110.—
Микола Триш	100.—
Інж. Т. Колумбен	30.—
Інж. Я. Тошек	200.—
Др. А. Іващенко, лікар	1.000.—
Орест Строцький	200.—
Володимир Федорик	120.—
Михайло Росоха	100.—
Інж. Микола Зайців	100.—
Др. Іван Лазанівський	200.—
Осип Данчик	60.—
Др. Е. Голубець	500.—
Інж. Олекс. Яременко	100.—
Др. Іван Андрашко	100.—
Інж. Ю. Нещадименко	200.—
Олександер Личак	25.—
Др. Остап Яхно, лікар	250.—
Др. Авдій Іванчук, лікар	100.—
Др. К. Могила, лікар	200.—
Михайло Костан	10.—
Д. Антончук	50.—
Др. М. Матура	201.—
Іван Москаль	50.—
Інж. Віталій Єна	51.—
Др. Фаріон Гриць	80.—
Інж. К. Гаврилюк	500.—
Генерал В. Трутенко	100.—
Мирослав Сиґерич	890.—
Др. В. Хомишин, лікар	300.—
Інж. І. Лютенко	150.—
Теофіл Станкевич	200.—
Др. М. Нездійминога, лікар	500.—
Михайло Русинко	100.—
Др. Н. Мерван	50.—
Інж. І. Зябкін	100.—
Українська громада в Брні	**4.600.—**
Інж. С. Музиченко	70.—
Н. і П. Майстренки	20.—
Інж. В. Власенко	50.—
Др. Леонтович-Пачесова	100.—
Жіноча Секція при Українській Громаді в Брні	**500.—**
Теодор Цибулька	110.—
Г. Шиянів	36.—

* *

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В попередньому Виказі було зазначено, що **п. Др. І. Ортинський** прислав — 60.- К. Має бути — 600.- К.

В. Ґренджа-Донський: **(17)**

З великих днів народин Карпатської України.

(Уривки з денника від 7. жовтня 1938.)

(Продовження.)

..10. листопада 1938.

Нападають на нас, не тільки мадярські, але й польські терористи. Нападають на Торун, на Присліп, а навіть відважаться зійти й нижче. Дня 28. жовтня поперш напали на залізний міст у Вічковім. (Вічковий від Волового на 15 клм. в напрямі Хуста). Є це міст через Ріку, зо стратеґічного боку надзвичайно важний. Перервати цей міст, значило б: замкнути цілу волівську Верховину, відірвати Волівщину від світа.

Із гори з напряму Волового, зійшли польські терористи і почали шалено стріляти. Прийшли висадити так важний міст в повітря. Міст стерегли два жандарми: українець сторожмайстер Соляк і чех стрм. Калчік. Жандарми почали відстрілювались. В цю хвилю переходив побіля мосту місцевий селянин, (пенсіонований лісник) Йосип Лой, що був на місці польською кулею вбитий.

Польські терористи налягали, наші жандарми боронились. Терористи підходили чимраз ближче і вже, не лиш стріляли, але й ручними ґранатами кидали. Смертельно поранили стрм. Калчіка, ґранатою поломили ноги, що того ще й кулю дістав у груди. Соляка також поранили. Тепер підійшли близько до моста, положили яких двадцять кілоґрамів екразиту, який вибухнув зо страшною силою, але міст не завалив, лиш пошкодив з одного боку. Терористи знов ладились і в друге зробити атентат, але хоробрий жандарм Соляк, хоч і сам важко ранений, і скривавлений, не залишив своє місце, а стріляв далі, аж поки волоцюги-напасники не подалися взад...

Геройський вчинок нашого жандарма Соляка, подивляють усі. Тільки йому одинокому може завдячувати Волівщина, що не була вповні відірвана від світа. То тільки українці, що боронять свою Батьківщину, вміють так геройськи боронити кожний клаптик Рідної Землі...

Тяжко раненого Калчіка негайно везли до лічниці, та він, бідний, подорозі вмер (в Нижнім Бистрім).

Ще не встигли жертву Йосипа Лоя поховати, а вже знов напали польські терористи.

На Верховині є звичаєм за помершим давати перед погребом »псавтирю«, а після похорону »комашню«. Люди зійдуться на молитви, прослухають, як дяки прочитають »Псавтирю», повечеряють спільно і розійдуться додому. Так і тепер сталось за покійним Йосипом Лоєм. Поховали його, як слід, відтак зійшлись на »комашню«. Але підчас самої вечері, польські терористи знов зробили напад на село. »Комашняни« (до яких шістьдесять людей) приневолені були перед стрілянною полягати на землю і там вичікувати до самого ранку.

Терористів було більше сотні, але тепер знайшли вони тут порядно підсилену мостову сторожу, а навіть військові повзи (танки) та панцирники.

Кінцем минулого тижня (в суботу) знов напали польські терористи на пограничне село, Торун. Нападали з беріжка, від границі. Напали на нотаріят і пошту. Наші відстрілювались, але вони були в вигіднішій позиції і з беріжка кидали ручними ґранатами), відтак підложили екразит і здемолювали цілий поштовий будинок. При цій перестрілці згинув наш хлопець, свідомий українець і просвітянин фінансовий реціпієнт Кость, родом з Синьовира. Боронив він свою рідну Волівщину дуже завзято, відстрілювався, вибіг ще і з будинку, щоб прогнати пройдисвітів — польських диверсантів, але на самій вулиці засягла його польська куля, у саму голосницю.. Поляг, бідний хлопець за свою любу Карпатську Україну, яку він так любив. Знав я його особисто, здибався з ним підчас аґітації в Волівщині за часів Бродія. Одним героєм більше. Карпатська Україна родиться в крові наших молодих героїв, що своїми грудьми боронить Рідний Край.

Сумно чогось мене на душі. Сьогодні передають наші Ужгород і Мукачів... Вже мали б тут бути, вже вечір, а їх ще нема. Або може лиш я їх не здибав?

(Далі буде.)

Є ще енерґійні жінки!

У Спол. державах поширений звичай ,що хто йде дорогою пішки а зустрічає авто, прохав, щоб його завести. З цього звичаю користають теж бідаки, волоцюги та бандити. Недавно громадянка Оклагоми 63-літня пані Воррінґтон їхала швидко своїм автом до доду, коли її зупинив якийсь непевний тип із проханням узяти його з собою до міста. Чемна дама прийняла його. Коли авто їхало через ліс, її сусід зупинив сильно керму і почав гостро домагатись грошей та дорогоцінностів. У тій самій хвилині він дістав від 63-літньої жінки такий сильний удар у живіт, що впав непритомний. Власниця авта дотримала слова і доставила його до Оклагоми, але на поліцію.

Лихими ворогами народньої справи є ті, котрі не висилають точно передплати.

„Нова Свобода“ працює для Вас, зробіть щось і ви для „НОВОЇ СВОБОДИ“!

Мадярщина перед аграрною революцією —

каже мадярський економіст, Михайло Керек

(Суспільно-економічна розвідка)

I.
ЖАХЛИВЕ ПОЛОЖЕННЯ БЕЗЗЕМЕЛЬНИХ ХЛІБОРОБІВ

Перед віденським рішенням мадярська влада та інші мадярські суспільні й партійні організації у відміні до німецького уряду, який вимагав тільки території, заселені німецьким етносом, вимагали цілковитого прилучення до Мадярщини Словаччини і Карпатської України. Мадярська пропаганда одначе користалася дуже дешевими, а часто смішними арґументами: покликувалася на історичне право, домагалася плебісциту народу немадярського, а нарешті апелювала на шлунок словаків та українців, мовляв, ходіть, братіки, до нас, ми вас нагодуємо білим хлібом та солониною і забезпечимо вам — релігійні права. Політичні аґенти Мадярщини, щоб прислужитися за гроші мадярського уряду, доказували в Будапешті, що між словаками, а особливо між підкарпатськими українцями нічого не змінилося, несвідомість мас є така, яка була перед війною. Але це була фатальна помилка чужоземних аґентів та мадярського уряду. Словаки та українці за минулі двадцять років як на культурно-національному, так і на господарському полі поступили вперед. Не є ніяким пересадженням твердження, що пересічний добробут, тобто життєвий рівень нашого селянина, є ліпший від життєвого рівня мадярського селянина. Положення великої частини мадярського селянства є прямо жахливе, воно знаходиться в азіятській нужді.

II.
ЩО ГОВОРИТЬ МАДЯРСЬКИЙ ЕКОНОМІСТ ?

Мадярський економіст, Михайло Керек у своїй, пятьсотсторінковій аґрарній студії, що саме цими днями вийшла з друку в Будапешті, познайомлює читача з аґрарним питанням Мадярщини від р. 1848 аж до сьогодні. Треба йому признати щирість та отвертість, і нарешті сміліcть, що в сучасній Мадярщині відважився написати правду!

Мадярське селянство душать великі латифундії та церковні земельні майна. Наприклад, церковна земельна посілість від середини минулого століття підвищилась із 1,288.000 моргів (голдів) на 2,368.000 моргів. Отже у Мадярщині тоді, коли в інших державах проводили земельну реформу, тобто коли земля розподілювалася на дрібні господарства, — продовжувалося поширення великих латифундій. Михайло Керек цифрами та статистикою доказує, що сьогодні в Мадярщині є 3,000.000 (три мільйони) безземельних селян, які живуть у невідрадному положенні.

— »Тепер уже мова не може йти про те, чи буде земельна реформа в Мадярщині, чи ні — пише з великим огірченням мадярський економіст — але про те, чи здійсниться вона еволюційно, чи революційною дорогою«.

III.
НАПЛИВ ВЕРХОВИНСЬКОГО ДУХУ . . .

Відомо, що чеський уряд у першу чергу провів земельну реформу на територіях, заселених мадярами. Цей факт ще й до сьогодні викликає велике огірчення між нашим верховинським населенням, бо на територіях заселених українським народом колишній режім якось не дуже спішився з земельною реформою. Отже мадярське населення в колишній Чехословаччині починаючи від Комарна і кінчаючи Вилоком з економічного боку значно скріпилося та збагатіло. Тепер, після прилучення цієї мадярської етнічної території до Мадярщини, з економічної точки погляду настала велика протилежність -контраст. »Наплив здорового верховинського (по-мадярськи: фелвідейкі) духу робить атмосферу дуже сприятливою для проведення земельної реформи« — стверджує між іншим економіст Михайло Керек.

IV.
ЧИ БУДЕ ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА В МАДЯРЩИНІ ?

Це питання не цікавить тільки мадярських безземельних селян, мадярських власників латифундій, але й Середущу Европу. Мадярська пропаґанда і преса твердили, що саме Карпатська Україна є вогнищем нових заворушень у Европі та війни. До такого твердження справді треба мати гарну порцію імпертиненції та нахабства. Маленька Карпатська Україна має загрожувати мир та спокій в Европі? В це навіть ані самі мадяри не вірили. А ось тепер виходить, за думкою мадярського економіста, що Мадярщина знаходиться перед аґрарною революцією... Цієї студії мадярський уряд не одважився сконфіскувати. Та факти за себе говорять: не Карпатська Україна, але Мадярщина зо своїм неможливим суспільним станом загрожує мир та спокій в Европі.

Мадярська пропаганда саме тому вела скажену кампань за прилучення Словаччини, а особливо Карпатської України, щоб цих 3,000.000 безземельних, нуждою здеморалізованих мадярських селян кинути в наші долини та гори, щоб мадярська панська верства таким способом врятувалася перед земельною реформою. Але віденські арбітри до такого легкого розвязання земельного питання в Мадярщині не дали своєї згоди. Тому і знайшлася Мадярщина в дуже важкому положенні. Чи буде в Мадярщині земельна реформа? На це дадуть відповідь найближчі місяці.

О. С.

ВЕЛИКИЙ ДАРУНОК американських українців у Хусті

400.000 одягів для карпатських українців

(Хуст, 7. березня.) „Нова Свобода“ недавно подала, що Орґанізація Державного Визволення Українців у Злучених Державах Північної Америки провела в користь українського населення Карпатської України величаву одягову збірку, результатом якої було : 400.000 одягів. — Один з провідників ОДВУ, професор Грановський заповів негайну пересилку цього цінного дару наших американських братів через чсл. Червоний Хрест. І ось цими днями прибуло до Хусту 10 навантажених цими дарунками автомобілів.

Розподіл цієї одежі між бідним населенням Карпат. України розпочнеться в найближчих днях, як тільки сортовання буде проведене. Українське населення Карпатської України є глибоко вдячне нашим братам у Америці, які піклуються ним. Слава українській Америці!

Помер патріярх Мирон Христея

(Кан, 7. 3.) Премєр-міністер Румунії, патріярх Мирон Христея помер минулої ночі о 21. год. 30. мин. Мирон Христея народився 13. червня 1868 року, як син румунського селянина в Топлиці-Романа у Трансильванії. Богословську семінарію скінчив у Сібіні у Трансильванії. Опісля записався до університету в Будапешті, де студіював природу, антропольоґію та літературу. Потім був промований др-ом філософії. Року 1895-го університет в Чернівцях іменував його почесним др-ом богословя. Року 1909 Мирона Христея іменовано архієпископським канцлером. На засіданні трансильванського румунського парламенту в р. 1918 був повірений перечитанням проголошення про прилучення Трансильванії до Румунії. Пізніш це проголошення в супроводі делеґації передав румунському королеві Фердинандові І. Як митрополит, Мирон Христея був дуже діяльний. Заснував новий богословський факультет, 5 нових дієцезій, декілька семінарій. Року 1923 заснував інститут для перекладу біблії з оріґіналу. У згоді з царгородським патріархом провів реформу юліянського календаря. В листопаді 1925 обрано його патріярхом румунської православної церкви. Опісля стався членом реґентської ради. Після демісії влади Октавіяна Гоґа, 10. лютого, 1938 король Карол повірив Мірона Христея створенням нової влади, якої премєром був аж до своєї смерти.

Нова червона влада в Еспанії

(Більбао, 7. березня.) За звідомленням із Мадриду, нова рада оборони складається з таких членів: голова ґенерал Міяха, міністер закордонних справ Бестеіро, міністер оборони полковник Кассадо, міністер внутрішніх справ Карілло, міністер юстиції і пропаґанди Сан Андрес, міністер комунікації і публічних робіт Едуардо Валл, міністер фінансів і господарства Ґонзалес Марін і міністер освіти та здоровельности Йосе Дель Ріо.

Ґенерал Міяха проголосив, що створення нової влади не означає якогось перевороту, вона була створена тільки тому, що попередня влада втратила довіря між населенням.

Французька преса про промову мін. Ґебельса

(Париж, 7. 3.) Промова, яку виголосив міністер др Ґебельс при відкритті ляйпциґського ярмарку, має також значний відгук і у Франції. У французьких господарських колах та в пресі уже давно зникло неґативне становище супроти господарських домагань Німеччини. Недавні подорожі французьких господарських представників до Берліна та французько-німецькі господарські переговори в Берліні, як також запевнювання премера Даладіє і міністра закордонних справ Бонне про охоту Франції до співпраці з Німеччиною, є доказом туги Франції до зближення з Німеччиною. Цікавим є, що ніодин з французьких часописів не входив до полеміки з деякими уступами промови Ґебельса, в яких др Ґебельс критизував демократичні держави. „Таймс“ пише, що

Готовтесь до свята Тараса Шевченка

ніхто не може заперечувати 80 мільйоновому народові право на забезпечення життєвих потреб. Увесь світ має інтерес в тому, щоб бачив Німеччину просперувати.

Є однак конечним, щоб і німецьке народне господарство, яке базується на автаркії, йшло навустріч цій добрій волі.

Новий премєр румунського уряду

(Букурешт, 7. 3.) Король Карол після смерти голови уряду патріярха Мірона Христея, назначив новим премєром влади Арманда Калінеску, дотеперішнього заступника голови, який водночас заставав функцію міністерства внутрішніх справ та народньої оборони.

Молоді поведуть Карп. Україну до мети

Голоси німецької преси

(УПС. — Берлін). Низка німецьких часописів принесла дописи з Карп. України, в яких підкреслена вирішальна роля »Карпатської Січи« в дальшому розвою держави й її післаництві супроти всього укр. народу. Так пише на пр. »Дер Фірер«, Карльсруге (22. II.): »Українська людність у карпатських горах і на долах вірить, що вона стоїть **на початку великого розвою, який на її погляд може переломити рямці сьогоднішности.** І ця ідея **великого завдання** твердо вкорінена в **молодих українцях,** вона є основою освідомлюючої роботи в країні і з доросту викльовується сьогодні вже інтеліґентська верства, яка має чіткі зобовязуючі напрямні. »Назад« немислиме вже в розвою Карп. України; . . . **Молодь буде домагатися вирішальної участи в формуванні долі країни, бо тільки вона одна вийшла несплямленою з політ. минулого. В ній першій довершився духовий перелім, вона сповнить боротьбу свойого народу власною ідеєю і не буде узалежнювати свойого історичного слова від задержання або незадержання якогось там парляментарного мандату«.**

Знову ж у »Дер Фрайгайтскампф« Дрезден (22. II.) читаємо в статті »Нарід в тіні Карпат — змагається!« на тему жидівського питання в Карп. Україні, таке: Закріплення внутрішньої постави національного українства чинить усе більші поступи. Своєю військовою орґанізацією »Січ« розпочали українці рішучий похід вперед, який не задержиться... »Українське Національне Обєднання« відреклося вже в своїй програмі всілякої фальшивої демократії, ставлячи на це місце особисту відвічальність й означивши, що тільки »українці по крові й походженню« можуть бути членами руху. Молодь, що виростає в таких умовинах, буде вже цілком здорова«.

Врешті для прикладу ще один голос з »Франкфуртер Фольксблят« (21. II.», де читаємо в статті »Через Карпатську Україну« теж про жидів у Хусті, при чому автор пише: »Побіч цих нерадісних явищ у вуличній картині столичного Хусту є хвилини, які будять і кріплять віру в щасливе майбутнє цієї країни. **Українська молодь,** добре виросла й ядерно здорова, йде твердим кроком і з гордим поглядом через вулиці

Мужеська українська молодь орґанізується від 18 р. життя в ОНО Карпатська Січ і носить сіро-зелені однострої, пошиті на лад европейських армій. Згідно з затвердженим урядом статутом мають члени право носити зброю. Метою орґанізації є оборона прилюдних і національних інтересів Карп. України, плекання збройного духа в українській людності, відпір ворожій пропаґанді й допомога карп.-укр. урядові в удержуванні спокою й безпеки«.

З інших статтей згадаємо: »Нарід Карпатської України« — довга стаття в журналі »Остлянд«, Берлін з 15. II., низка репортажів про Карп. Україну в берл. »Дойче Альґемайне Цайтунґ«, починаючи з 24. II., і баг. других. На загально-українські теми принесла ґаз. »Райн-Фронт«, Зарбірікен (25. II.» статтю про Т. Шевченка. Чимраз більше в нім. пресі знимок з Карп. України.

Багато пишуть нім. часописі далі про положення українців у Польщі. Ось кілька наголовків статтей і нотаток на цю тему: »Українці в Польщі«, Франкф. Курір з 26. II., »Польсько-українське напруження«, Бремер Цайтунґ з 27. II., »Сильна мова українців у соймі«, Дойче Цайтунґ, Райхенберґ з 27. II., »Українці голосують проти польського бюджету«, Данціґер Форпостен з 27. II. і баг. других, зокрема про заарештування поляками за останній час 600 українських священиків, про відомі погрози Венди, скріплену польонізаційну акцію на ЗУЗ і т. д.

„НОВА СВОБОДА“
виконує своє завдання..
Що робите Ви для „Нової Свободи“?

Рятуйте народне майно

(Докінчення з 1-ої стор.)

тика життя витворить відтак своїх спеціялістів і знатоків, а то, і головно то, є більше вартісним, як все інше. Одначе до того всього треба забратися вже раз з повною життєвою вервою, з повним знанням цілі та з молодечим запалом і не треба ніяк слухати хитрих а при тім користолюбивих рад Братіслави, чи Праги.

Не даймо за всяку ціну, і то навіть за ціну неласки або некулянтности, утікати нашим десяткам мільйонів наших зисків, зарібків а головно і передовсім тяжкомільйонових податків позаграниці нашої держави і кождий, вже за короткий час, побачить сам на власні очи, що ці мої роздумані і передумані завваги є добрі і корисні. Сама вже наша народня і державна честь вимагає того, щоб Карпатська Україна була дійсно самостійним паном на своїй рідній землі і то паном, котрий має свої гроші у своїй кишені, а не паном, з котрого господарства живуть інші та сміються з нього як з такого, котрого майно служить кождому іншому, а лиш не йому.

ВІСТІ 30 СВІТУ

Румунський і польський міністри закордонних справ обмінялись на банкеті, який видав Бек свому гостеві у Варшаві, тоастами. Міністер Бек сказав: »Сила нашого двостороннього союзу так ясно і з притиском є сформульована в наших постійних заявах, що всякий дальший коментар є зайвий«. Він переконаний, що оба міністри без труднощів дійдуть до низки умов. — Ґафенку заявив, що приязнь між Польщею й Румунією остала ненарушеною, не зважаючи на недавні події, що внесли глибокі зміни в ситуацію, методи й ідеали міжнародньої політики. Ми переконані, що наша воля мирної співпраці з нашими сусідами на основі порозуміння і незалежности є важним чинником, на який не можна не звертати уваги.

Варшавський кореспондент анґлійського »Сундей Таймс« подає, що головною темою розмов між Беком і Ґафенком є становище Польщі та Румунії до Совєтського Союзу і Німеччини.

. . **Девятнадцять** хорватських політичних вязнів звільнили в Югославії умовно з вязниці. Звільнення належалось їм вже давніше, зроблено те аж тепер.

Совітський Союз виступив з комісії невмішування в еспанські справи, мотивуючи свій виступ тим, що комісія вже давно перестала діяти і крім того не має ніякого виправдання на існування.

. . **В Болгарії** на 1. лютого цього року було 49.703 безробітних. Минулого року в тому самому часі було на 6000 менше безробітних. Безробіття зросло внаслідок раціоналізації праці в тютюнових фабриках.

Кардинал Пачеллі був вибраний папою 61 голосами на 62 голосуючих. Один голос впав на декана кардинала Ґраніта ді Бельмонте. Цей голос віддав кардинал Пачеллі в доказ пошани до найстаршого і найбільш впливового члена колеґії.

Усі часописи, журнали і книжки з Німеччини є знову допущені в Чехо-Словаччині. Давніше були заборонені майже всі часописи і біля 1000 книжок.

. . **Румунський** міністер для. закордонних справ Ґафенку посли в Букарешті, Німеччини, Франції, Анґлії та Італії підписали минулого тижня договір, на основі якого Німеччина вступає знову в европейську дунайську комісію і приступає з Італією до договору, заключеного 18. серпня 1938 в Синаї між Францією, Анґлією і Румунією в справі управнень дунайської комісії. Німеччина версальським мировим договором була виключена з европейської дунайської комісії.

. . **Польський сойм** ухвалив два міліярди злотих на інвестиційні роботи на протязі трьох літ.

. . **Перепис** населення відбудеться в осені на чеських і моравськошлеських землях, в Словаччині та Карпатській Україні. Передбачають видатки на перепис у висоті 14 мільйонів корон. Статистичний уряд мусить приготовити 2½ мільйона переписних лист, число, яке відповідає кількості родин на території Чехо-Словаччини. Перепис будуть проводити 16.000 комісарів.

Німецький міністеріяльний директор Вольтал, що недавно повернув з Румунії, знову відїде до Букарешту на переговори в справі участи Німеччини в експльоатації нафти і будови проводу для бензину з нафтових теренів до Дунаю.

. . **Бразилія** постановила пятилітній господарський плян на переведення його призначила 3 міліярди мільрейсів, по 600 мільйонів на рік. Плян обіймає розбудову сільського господарства, промислу і оборони держави.

В Сирії позиційні провідники закликають сирійців та весь арабський світ до боротьби за незалежність Сирії. Лідер опозиції Шандабар видасть мабуть заклик до загального страйку.

Вибори до бельґійського парляменту, що його розвязав король внаслідок затяжної кабінетової кризи, відбудуться дня 2. квітня ц. р. Премєр Перльо вестиме діла аж до утворення нового кабінету по виборах.

Біля сотки польських студентів, арештованих у Варшаві за участь в протинімецьких демонстрацій, виступили по кількаденній слідчій вязниці на волю. Засуджено їх на грошеві кари від 20 до 40 злотих за нарушення публічного спокою.

— **Львівське городське староство** заборонило лемківську виставу, що її відкриття мало відбутися дня 5. ц. м. в салях Музею Наукового Тов. ім. Шевченка.

— **Кімнати, в яких був підчас конкляве Пій XII. були означені числом 13.**

— **В Польщі** 6½ тисяч вчителів чекають на посади.

— **Біля Лондону** в Стейбридж парк на днях сильна експльозія бомби ушкодила водопровод. В Лондоні на північному передмістю вибух підложеної міни знищив часть каналу »Ґран-Уніон«. Води каналу розлились широко.

— **Трасу каналу,** що буде лучити Дунай з Одрою, устійнять остаточно в найближчому часі.

Читайте та поширюйте „НОВУ СВОБОДУ“ до Хусту

Протикомінтернівська ліґа в Чехо-Словаччині

Рішуча боротьба з большевизмом —

головне завдання нової Чехо-Словаччини

Після розпущення комуністичної партії в Чехо-Словаччині, більшість бувших комуністичних функціонерів втекла за границю. Всежтаки в Празі й далі існують ілегально комуністичні центри, що продовжують свою діяльність. В звязку з цим в чеських колах є поширена думка, що не досить розпустити й заборонити комуністичну партію, але потрібно з нею вести боротьбу і іншими методами. Як пише „Німецька Пресова Служба", в Чехо-Словаччині буде основана проти-більшовицька ліґа, в якій будуть організовані чеські, німецькі та інші антимарксісти, щоб вели боротьбу проти большевизму більше активно й на основі нового світового погляду. Приготовчі праці проходять успішно й можно надіятись, що проти-комуністична ліґа скоро зачне свою працю на ділі. Ця ліґа поведе боротьбу з комунізмом не тільки бюрократичними методами, але й духовою зброєю, щоб в корені вигубила більшовизм на полі культури й мистецтва.

Для нової Чехо-Словаччини відносини до більшовизма є одною з найважніших життєвих проблем. Мінхенська угода має значіння не лише для коректури границь, але означає й рішучу поразку більшовизму в Середущій Европі. Упадок бенешівської політики є одночасно світовою ідеолоґічною перемогою проти-більшовизму. Чехо-Словаччина й Еспанія були підібрані більшовизмом, як сцена для світової революції. Але ці плани не удалися. Під натиском армії ґенераліссіма Франка падають останні твердині більшовизма в Еспанії. Більшовизм це добре розуміє.

Після подій 1938 року Чехо-Словаччині остається одно: ясно рішити про своє становище до більшовизма в його різних формам. Половинчатого вирішення не досить. Для Чехо-Словаччини є місце в рядах проти-більшовицьких держав. Не випливає це тільки із зовнішньої сітуації, але так само із внутрішньої. Коли беремо із становища внутрішньої й заграничної політики, Чехо-Словацька держава може існувати тільки на основі некомпромісового проти-більшовизму, тому що мінхенська угода принесла Чехо-Словаччині не тільки коректуру границь, але й необхідну зміну в ідеолоґічній европейській грі. Основання проти-більшовицької ліґи буде не тільки хибним кроком до ідеолоґічного зближення з осю Берлін-Рим, але й важною проблемою перебудови держави. Становище до більшовизма буде мірилом довіря народньо-соціалістичної Німеччини до нової Чехо-Словаччини.

Большевики приготовляють святкування 125-ліття уродин Тараса Шевченка

Недавно було засідання Центрального Комітету Комуністичної партії України, на якім обговорювано підготівку до 125-ліття уродин Т. Шевченка. Очевидно, більшовики знають, що українцям ніяка пекельна сила не вирве зі сердець того великого імени ґенія — зробили зі Шевченка ленінівсько-сталінівського аґітатора.

Твори Т. Шевченка відповідно перекрутили і сцензурували, усунули всі місця, в яких Шевченко взивав до ненависти до всього що москальське, та ті, де пише він про боротьбу славних гетьманів з нелюдами царями, тощо.

У цьому році видали більшовики »Кобзаря« покищо в 125.000 накладу. Крім того окремим випуском видали »Сон« і »Кавказ«. Усі театри України підготовляють на ювілей пєси про Шевченка, написані різними більшовицькими драматурґами, де Шевченко представлений, як страдник за визволення пролетаріяту з ярма.

В Києві вже кінчать будову памятника Т. Шевченка. Памятник відкриють 6. березня (про це ще маємо ніяких відомостей — ред.). Дня 9. березня відкриють в Києві мистецьку виставу, присвячену Шевченкові.

З дотеперішньої пропаґанди виходить це, що більшовики хочуть в Шевченкові бачити великого... російського поета, який у вільних хвилях писав і по українськи.

Однак це все поможе їм стільки, що умерлому кадило!

Перші обзори у вільній Карп. Україні

При кінці цього тижня (10. березня) зачнуться обзори. В житті юнака то незабиякий випадок. Тому ходження на обзори витворило вже свою традицію.

Хлопці з околичних сіл, звичайно, хоч і за останню корону наймають воза, коней припарадять різно-баревними лентами, а самі напються, посідають на віз і вигукуючи та вимахуючи руками, приїзжають до окружного міста. Там ще повитягають з кишень півлітрівки з »твардою« й підкріпляються. І не диво, що сусід Олекса з такого обзору прийшов другий день і то без капелюха, казав, що до »Іванової хижі« вже його без капелюха запровадили, не знає, де згубив. А Василеві Ч. носа розбили, безплатно уявляли собою цирк.

Традиції, що приносять шкоду та ганьбу — поховаймо з найбільшою рішучістю. **Вже на перші обзори у Вільній Карпатській Україні прийдімо тверезі і здисципліновані.**

Обовязком сільової управи у кожному селі є, щоб зібрала всіх юнаків-українців, що мають іти на обзір, і їх належно повчити, як мають поводитись, щоб не робити ганьби, тепер кожен вибрик новобранця-українця буде кидати негарну тінь передовсім на місцеву громаду і цілий український народ.

Тому, коли вже захотять возом — українські новобранці; хай співають гідні народні пісні — (не соромницькі.)

Хай ті ленти (коли вже мусять бути) будуть у народніх барвах. І саме важне, хай будуть тверезі і при повороті з обзору, хай на капелюх не причіпляють ½ архові написи, що їх відібрали, бо для незнайомих не цікаво, чи його відібрали, чи ні, а знайомі і без напису за капелюхом дізнаються — то шкода робити з себе авґустадурничка. Останні випадки з написами вже на щастя не багато вдержались але все ж бували на мин. обзорах.

Ще одна, дуже важна річ є при обзорах. Там між іншими вписують і народність та материнську мову новобранця. Звичайно дані, як приналежність до громади, народність, материнська мова і т. под., при обзорах переписуються з обзорового виказу, що зробив нотарський уряд при приголошенні новобранців до обзору у місяці жовтні. І як що такий обзоровий виказ робив »майстер старої ери«, виказав всіх українців як »русінів«, тож і про це новобранців потрібно повчити, щоб звернули увагу комісії, щоб правильно вписала їм народність та материнську мову. Тепер же ніхто не може нам заборонити називати себе правильною назвою — українець, а материнська мова українська, то й уживаймо тих означень в кожному випадку і всюди, без жадних пояснень; русин-українець, чи українець-русин, то все зайве — українець і вже!

Ото ж ще раз пригадую січовикам в цілій Карпатській Україні, хай візьмуть цю справу на свою свідомість, щоб новобранці попри тверезости й зрисциплінованости показали і народню свідомість.

5. III. 1939. І. О. Тусин.

На працю до Німеччини

9. березня відїзджає перший транспорт

(Хуст, 7. III. КУП.) Додатком до наших передніх повідомлень сповіщаємо, що перший транспорт робітничих родин, призначених на хліборобську працю до Німеччини відїзджає з Карпатської України вже 9. березня.

Далі звертається увага робітників на те, щоб самі, без транспорту не пускалися в дорогу до Німеччини, бо й коли б їм удалося до Німеччини доїхати, не будуть мати змогу зароблені гроші відсилати додому. Треба трохи зачекати, для всіх безробітних найдеться праця тут в Карпатській Україні, або заграницею.

Українська кров таки заговорила

(Хуст, 7. III. БПС.) Часопис »Руски Новини«, що виходить в Руському Керестурі в Югославії, передруковує кілька заміток з Бюлетену Пресової Служби Карпатської України й поміщує заклик, щоб бачванські русини (є це еміґранти, що за цариці Марії Терезії виїхали з наших земель до Бачки) помагали розбудовувати Карпатську Україну та жертвували на цю ціль грошові датки. Цей часопис має близьке відношення до округів, з яких вийшов апостольський адміністратор Преосвященний єпископ Нярадій.

Українська еміґрація нам помагає

(Хуст, 7. III. БПС.) Українська еміґрація в Чехо-Словаччині перевела збіркову акцію на допомогу »Карпатській Січі«. Акція закінчилася дуже добрим успіхом. На всі випущені збіркові листи субскрибовано 150.000 К. Майже за 100 тисяч закуплено 150 комплектних однострояів (150 шапок, плащів, блюз, краваток, ременів, черевик та 300 пар білля). Решту грошей прислано готівкою.

Українська еміґрація старається нам помагати, як лиш може, хоч між цією еміґрацією є мало людей, яких можна назвати заможними.

Українська нафта розграбована

Польська експльоатація наших копальняних багацтв добігає кінця. І так в січні ц. р. добуто в Галичині 4202 ваґони нафти супроти 4228 з грудня минулого року. Перерібка в рафінеріях впала з 4236 ваґонів на 4024. Екстракти впали з 3881 на 3672 ваґонів. Ці цифри свідчать наглядно про упадок запасів нафти на наших землях в Галичині.

Готовтесь до свята Тараса Шевченка

СПОРТ

Редаґує: ВАСИЛЬ ФЕДАК

С.Ф.С. (Словацький Футболевий Союз) зголосився до Ф.І.Ф.А.

Словацький Футболевий Союз зголосився уже до Ф.І.Ф.А. Справа приступлення його до Ф.І.Ф.А. буде обговорюватися на засіданні 6. квітня.

Треба спішитись, щоб і Український Футболевий Союз зложився і щоб його справа була полагоджена 6. квітня.

Пливаки на старті

В неділю 26. II. відбулися в Братіславі змагання в плаванні середньошкільної молоді, за участю 150 змагунів з шкіл. Перемогла братіславська реальна ґімназія, котра здобула 45 точок і чашу. В жіночих конкуренціях перше місце здобуло С. П.К.

Вислід змагань.

Мужчини:

100 т. стиль довільний: Неедли 1:03.6 мін.

100 т. стиль клясичний: Согріні 1:19.9 мін.

100 т. горілиць: Блюм 1:24 мін.

Жінки:

50 т. стиль клясичний: Двожакова 0.43 мін.

30 т. стиль довільний: Ціперова 0:2. мін

Цікаво, коли середньо-шкільна молодь Хусті влаштує такі змагання.

Анґлійська ліґа

Арсенал — Болтон Вандерерс 9:1.
Астон Вілля — Бірмінґем 5:1.
Бренфорд — Чарльтон Атлетік 1:0.
Ліверпуль — Ліїкестер Сіті 1:1.
Сондерленд — Манчестер Юнайтед 5:2.

Мітропа куп уже розльосований. Лиш 8 учасників Перша рунда 18 і 25 червня

В суботу відбулася в Цуріху конференція в справі Середньоевропейської чаші. На внесок Італії ухвалено, що в Мітропа Купі буде брати участь лише 8 клюбів, і так з Італії мистець ліґі і переможець чаші, з Ч. С. Р. і Мадярщини два перші клюби з ліґи, а з Румунії і Югославії самі мистці.

Перша рунда буде розіграна 18. і 25. червня в цей спосіб: А) Мистець Румунія — мистець Італії, Б) Другий клюб Мадярщини — мистець Ч. С. Р. В) Переможці італійської чаші — мистець Мадярщини, Г) другий клюб Ч. С. Р. — мистець Югославії.

Друга рунда буде розіграна 2. і 9. липня.

1. Переможець А — переможець Б,
2. Переможець В — Переможець Г.

Фінальні змагання розіграють 16. і 23. липня.

Варшава-Відень

В неділю 12. II. відбудуться у Варшаві міжміські змагання в боксі між Варшавою і Віднем.

ФІФА приготовляється до змагань

Уже тепер приготовляється ФІФА до IV. футболевих мистців світа, які відбудуться 1942 року в Німеччині. В 1940 р. буде скликаний конґрес ФІФА. до Люксембурґу, який в подробиці ще обговорить справу мистецтв.

Українці! Вояки - телефоністи, що находяться в резерві, увага!

Вояки, що находяться в резерві й мають військове телефонічне вишколення, нехай зголосяться в поштовому відділі міністерства господарства в Хусті.

Юр. Гончарів-Гончаренко:

Охорона народнього ринку праці

(2. 3. 1939) „А по нас може бути і потоп“ — сказав один французький король. Класичний еґоїзм - най нам буде добре, а що по нас, то байдуже. Цього еґоїзму в будівництві нашої держави мусимо уникнути. А тому у всьому мусимо дивитися, не лиш на тепер, але уміти передбачати і знати запобігти ріжним можливостям в будуччині.

А це відноситься і до нашого ринку праці. Наш ринок праці має в перше служити нашим народним працьовитим рукам. Дати роботу хто бажає працювати і примусити до праці тих, хто бажав би уникнути її і жити на чужий рахунок. Для цього мусимо розбудовати так раціонально нашу господарку, чтоб кожний, чи то духовий робітник, чи фізичний знайшов для себе працю у себе вдома. Але при цьому не сміємо забувати на ту ґенерацію, яка прийде до нас, аби не повстала для неї „кріза“, яку фактично ми самі завжди викликуємо, а не приходить, як „закон природи“.

У нас є великий приріст населення щорічно, а коли соціяльно-здоровельний стан нашої країни буде поставлений на відповідний щабель, то цей приріст ще збільшиться. В селі він буде більший, чим в містах. Село має, а буде мати ще менше спроможности забезпечити приріст землею, яка вже внас і так страшенно роздріблена. Сільський приріст населення в силу біолоґічного позиву-жити, буде прямувати до міст і промислових осередків. Там позбільшить пролетаріят, спролетарізується і може статися „фаховим“ пролетаріятом. А це нам не є по дорозі і не на руку і тепер і в майбутності. До такого фізичного пролетаріяту може прибути ще під час „крізи“ і духовий пролетаріят, що сталося би нашим нещастям. Пролетаріят інтелектуалів, який під натиском життєвих незгод, опустився і спролетарізовався, став би власними нашими яничарями, зрадив би націю і були би небезпечним елементом для неї. Цьому за кожду ціну мусимо запобігти, а то відповідними кроками у формі законів на охорону ринку праці.

Перший закон має голосити, що праця у нас є для наших людей, для українців. Наше УНО в своїй проґрамовій ідеолоґії о ринку праці вже зайняло своє становище, с. т. впершу чергу забезпечити самі себе.

Другий закон, котрий мав би вийти, це в кожду неукраїнську торгівлю, що провадиться помічними силами, має бути взятий безпроволочно відповідний процент наших людей, як на продавців, так і канцелярсько-орґанізаційний персонал. Це дасть нам змогу виховати кадр торговців і торговельних орґанізаторів. Цим самим уникнемо певної деморалізації нашої молоді, що хотіла і хоче дістатися лиш до урядів, бо в тому вбачала „пана“ для себе, а відтак приучимо її до самостійности, чого в урядах не дістане. Докажемо і покажемо їй нові шляхи до здійснення їх мрій „панства“, а то що то „панство“ не є лиш „бути урядовцем“, але відіграння ролі в творчій державній господарці, що складається, не лиш з податків, чи монополій держави, але з самостійної ініціятиви у приватній господарці. Також саме це нам допоможе уникнути певного пересуну населення з сел до міст, бо зможуть зачати торгівлю на селах. Крім того, в селах мусимо зачати розвивати сільську промисловість, що також буде допомогою проти пересунення населення.

Капітал є річ інтернаціональна, він іде там, де є йому змога збільшитися, отже до нас прийде і чеський капітал приватних підприємців, але цей капітал мусить зрозуміти те, що Батя зразу зрозумів: коли хоче жити з нас, мусить пристосуватися до нас себто: всі сили, поки з ними ми вистарчимо мають бути наші. Взагалі всі чужі підприємства, мають працювати з нами і нашими силами, те саме має бути в банках, асекураціях то що. Крім того мусять підприємства будь якого характеру, як хочуть мати зиски з нашої країни, мати тут централі для Карпатської України, а не в Братіславі, Брні чи Празі. Візьмемо лиш асекурації, що тут працюють, але централі мають в названих містах. Ясно, що і стосунки зо своїми клієнтами мусять переводити українською мовою, як і урядова мова в канцеляріях має бути тутешня.

Можливо, що не уникнемо певного „нумерус клаузуса“, але мусить бути і це, а то в першу чергу в адвокатському стані. Цьому має допомогти наше вчительство, відучувати наших людей позиватися за дрібниці та дурниці, а то з такою упертістю, що „проадвокатить“ не лишень теля, що ще в живих не є, але й корову. А те саме має бути і в інших галузях ріжних фахів.

Наша влада, даючи ріжні концесії великим підприємствам, має їх завязати, а то завжди до певного терміну, щоб вони спричинилися до розбудови будинками тої чи іншої місцевости, де будуть знаходитися, а то звертаючи уваги на архітектурний бік місцевости і самої будови. Цим збільшимо будівництво і житлову культуру. Безумовно, що треба мати перегляд руху капіталу. Мусимо переглянути концесії; є що мають по декілька концесій, є такі, що ті концесії лише плащиком; для чогось іншого, все це зреві увати і потрібне відобрати. Цілковито неможлива торгівля сукнами, одягами, мережками і под., а в кутку мати іншу концесію — мука, оселедці і др.; мати концесії (імпорти) на крамницю, а в той же час придбати інші дозволи на продаж цукру, напоїв, кави і под. Податок з таких малих концесіонованих підприємств є безкоштовний, а тому не боїмося, що нам ревідованням уникне певна сума податків. Безумовно, що кожний, хто має будьяке зайняття і працю, мусить мати або громадянство або дозвіл на працю. Це треба перевірити у тих, хто працює у приватних підприємствах і разом з тим перевірити дозволи на працю. Нові дозволи видавати обережно, а то в першу чергу фахівцям, а відтак, коли бракує нам власної робітничої сили - чужинцям.

В такий спосіб ми могли б забезпечити ринок робітників своїм людям, а то не лиш з огляду на нинішній стан, але і з огляду на приріст населення. Всі ці забезпечення не є направлені проти жадної народности, що є на Карпатській Україні, це є гін себезахоронення та забезпечення своїх людей від споневірення по чужих краях на сезонових роботах, хоч знаємо, що транспорт, який тепер має відїхати до Німеччини з нашими

людьми, дасть їм користь, як у заробках, так і в тому, що вони там побачать — як люде жиють, як працюють, а мимохіть порівняють зо своїм життям і принесуть щось нове до своїх сел, що спричиниться до так потрібної реорґанізиції наших сел в кождому огляду.

Великий успіх фінансової сторожі в Брустурах

По тяжких хвилях, які пережила наша фінансова сторожа в минулому році, має тепер знову повні руки праці з контрабандою, що дуже поширила свою діяльність.

Дня 27. II. 1939 зловив в Брустурах, наш молодий фінансовий сторож Іван Шелевер, начкаря жида Міллера Давида з Ґаич, що довожував 50 літрів румунського спирту. Тим вище згаданий фін. сторож придбав для державної каси значну суму.

З того бачимо, що наші фін. сторожі українці сповняють сумлінно і точно свою службу.

Брустурський.

Німецьке Т-во, ґрупа в Хусті.

Ч. 23/39. — Хуст, 6. березня 1939

Свято Героїв,
поляглих у світовій війні.

Дня 12. березня ц. р. німецьке населення міста Хусту а також ціла Велика Німеччина святкують память Героїв, впавших у Світової війні. Свято відбудеться при участі п. консула Великої Німецької Держави.

Всіх, котрі бажають взяти участь на цьому святі, просимо зібратися дня 12. березня о год. 10·30 біля Січової Гостинниці, звідки піде похід вулицею Масарика та Духновича на цвинтар Героїв. Управа.

Deutsche Partei, Ortsgruppe Chust.

Zahl 23/39. -- Chust, 6. März 1939.

Heldengedenkfeier.

Am 12. März 1939 begehen die Deutschen in Chust, ebenso wie im Grosen Deutschen Reiche, eine Ehrung der gefallenen Helden des Weltkrieges und werden diese Gedenkstunde gemeinsam mit dem Herrn Konsul des Grossen Deutschen Reiches durchführen.

Alle, die sich da beteiligen wollen, werden gebeten, um 10.30 den 12. März 1939 vor dem Hotel Sitsch (gewesene Krone) sich enzufinden.

Von dort aus marschieren wir durch die Masaryk- und Duchnovitsch-gasse auf den reformierten und dann durch die Duchnovitsch- und Masaryk-gasse zum katolischen Heldenfriedhof.

Ortsgruppe in Chust.

Передплачуйте „НОВУ СВОБОДУ“

Українці, спеціялісти різних фахів у Чехо-Словаччині!

У Карпатській Україні дуже відчувається одсутність українських спеціялістів у кожному фаху. Тому отсим закликуємо всіх українських спеціялістів у Чехо-Словаччині, щоб негайно зголошували свої адреси до канцелярії УНО, Хуст, вул. Коменського ч. 9.

Попередження еміґруючим до Бельґії

Гурток св. Рафаеля на охорону чехословацьких збігців у Празі II. Школьська 26 — напоминає кожного, що хоче їхати за своєю ріднею до Бельґії, головно жінок, що хочуть їхати за своїми чоловіками, що тут у Празі не можуть дістати візу (коштує 55 К.) доти, доки не будуть мати дозволу від міністерства справедливости в Брюселю. Дотепер вистарчало лише потверження, що його засилав чоловік від свого хлібодавця з Бельґії, але зараз для отримання бельґійської візи, крім потвердження від хлібодавця, ще потрібно мати дозвіл від міністерства справедливости в Брюселю.

Через те, кожний, що їде за своєю ріднею до Бельґії, мусить насамперед на тутешньому бельґійському консуляті взяти два формуляри, котрі, мусить точно виповнити, долучити до них знимки та заслати до консуляту в Празі.

Звідтам формуляри будуть післані до Брюселю. На отримання відповіді муситься чекати 4—5 тижнів, тому радиться кожному не їхати до Праги доти, доки не буде дозволу від міністерства справедливости в Брюселі, бо передчасна поїздка до Праги буде звязана з непотрібними грошовими витратами

Студенти-спортовці!
Щодня читайте „Нову Свободу“

Провідникові УНО.

Хуст.

Дирекція деревообробляючої школи в Ясіні провела збірку між членами професорського збору на розбудову Карпатської України.

1. Семен Петрашко, директор школи до кінця року 1939, починаючи 1. березнем, щомісячно висилає 50 К. Разом 450 К.
2. Мілош Нікендай, держ. уч. одноразовий даток . . . . . 75 К.
3. Василь Петриця, проф. одн. дат. 75 К.
4. Йосиф Стрнад, уч. одн. дат. . 54 К.

Отже разом вислано чеком 2. березня . . . . . 254 К.

Слава Україні!

С. Петрашко, директор школи.

До Української Інтеліґенції.

? Цікавитесь щоденним життям молодої української держави — Карпатської України?

? Хочете брати чинну участь — словом і порадою — у її державному будівництві?

— То передплачуйте НОВУ СВОБОДУ!

МІСЯЧНА ПЕРЕДПЛАТА 15 К.

Допоручуємо двірцеву гостиницю
Габура Степана,
795 Королево н. Т.

Лікарська поміч

Др Стефан Микуланинець, фаховий лікар внутрішних хороб, прімар і заступник директора лічниці в Берегварі, відкрив ординацію у Сваляві на вул. Масарика. 796

— **Др. А. Фединець**, хірург, директор лічниці в Севлюші, розпочав приватну ординацію при Вербовецькій вулиці в Севлюші, а то від 12.—22.

Д-р В. Німець, директор бабської школи розпочав приватну ординацію в Севлюші при Вербовецькій вулиці від 10.—12. . . . . .

Готовтесь до свята Тараса Шевченка!

Витяг з ліцитаційного оголошення.

Окружний суд в Хусті на прохання Юри Поповича замеш. в Хусті вул. Швегли ч. II, заряджує добровільну ліцитацію його нерухомостей, що є на терені окружного суду в Хусті та що є заведені в земельній книзі катастр. громади Хуст:

вл. ч. 3257, А-І-пор. ч. 1-2 парц. ч. 208, і 209 дім чп. II, двір та поле в Кривій вул.: (нині вул. Швеглова:) під Б-І в 7/10 на імя Юри Поповича у відгадній ціні 16·000 к.

вл. ч. 3258, А-І-пор. ч. 3-4, парц. ч. 976 і 977 поле в Різницькій вул. під Б-І в 7/10 на імя Юри Поповича записане у відгадній ціні 5.081.30 к.

Ліцитація відбудеться: дня 2 **травня (мая) 1939 р. о год. 8 дополудня** в канцелярії окружного суду в Хусті (двері ч. 6-7).

Умови ліцитації: Вищенаведені нерухомости не можуть бути проданні під 2/3 відгадної ціни.

Ті, що хотять приймати участь в ліцитації є повинні зложити на руку висланного орґану вадіум (залогу) у висоті 10% відгадної ціни готівкою або в цінних паперах, що можуть служити як кавція, після § 127 О. С. П. (по тексту закона ч. 23/28 зб. з. а р. арт. III ч. 4.) або віддати йому посвідку про попереднє зложення вадія до судового депозиту, та підписати ліцитаційні умови.

Той що обіцяв за нерухомости більше, ніж виносить відгадна ціна, є повинен, коли ніхто більше не дає, доповнити вадіум до 10% оферованної ним суми. Коли він так не зробить, буде позбавлений права приймати участь в ліцитації, а висланий орґан поминувши його оферту, буде перепроваджувати зараз же ліцитацію далі.

Окружний суд в Хусті, відд. IV., дня 1. березня 1939.

Др Юрій Сіткевич, о. с.
за точність виготовлення
ведучий канцелярією
підпис.

Українці й Українки Карпатської України!

Важний час вимагає від нас дисципліни та порядку.

Кожний українець чи українка, без різниці релігійної чи класової приналежности в Карпатській Україні, має бути членом одинокої політичної організації - Українського Національного Обєднання!

ІНЗЕРУЙТЕ в „НОВІЙ СВОБОДІ“!

«Нова Свобода», орган Українського Націон. Обєднання. Виходить щодня крім понеділка. Видає і редагує: Ред. Колегія. Відповід. і начальний редактор В. Гренджа-Донський. Адреса редакції: й адміністрації: Хуст, Школьська вул. ч. 1. — Число телефону 128. Чекове конто: Прага 95.625. — Уживання газетних марок дозволяє Дир. почт. і телегр. в Ужгороді під ч. 469-Е 38. — Рукописів редакція не звертає й застерігає собі право присланні статті скорочувати та не поміщувати. — Передплата: Чехо-Словаччина місячно 15 Кч, квартально 45 Кч, піврічно 88 Кч, річно 175 Кч. Оголошення від місячної ставки 15 Кч, річна 180 Кч. — Заграниця: Америка-Европа місячно один амер. долар в рівновартостній валюті. Виняток Польща й Югославія. Польща 4 злоти місячно квартал. 12 зол., піврічно 24 зол., річно 45 зол. Югославія: місячно 25 дин., річно 300 дин. грошні слати заграничними поштовими переказами на адресу адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. Карпатська Україна — Державна друкарня в Хусті.
Ціники оголошень: За текстом звичайне оголошення 1/1 3.200 Кч, 1/2 стор. 1.600 Кч, 1/4 стор. 800 Кч, 1/8 стор. 400 Кч — Сторінка оголошення має 4 шпальти. За 1 кв. цм шпальти 2.90 Кч. Оголошення в тексті за 1 кв. мм за 1 шпальту по 4.50 Кч. На першій сторінці за 1 кв. мм 5.80 Кч. — Ширина шпальти 6 цм. — Сторінка 26.5 цм ширина і 41.5 цм висока. При більших оголошеннях міжнародні скидки — Окремі афіші прокурковане на бажання — Крім оголошення: тексти по 1 Кч від слова — За оголошення редакція не відповідає.

Річник XL. Число 52. Хуст, четвер, 9. березня 1939. 50 с.

НОВА СВОБОДА

ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ

Іван Рогач:

Ческа провокація

Говорить українська пословиця, що хто топиться, той другого у воду затягає. То слово можемо вповні пристосувати до нашої сьогоднішньої ситуації. Ческий народ завдячуючи своїм неграмотним політикам останніх 20-ти років іде нестримно в пропасть і ніхто його вже з цієї духовної та господарської пропасти не витягне. Особливо не витягнуть його теперішні невдалі керманичі, що продовжують далі погубну для маленького ческого народу політичну школу Бенеша. Та школа має одну засадничу хибу, що забуває на дійсність. Забуває на те, що ческий народ є лише маленьким і слабеньким народом, а тому на його кошт не можна гратися у велику політику. Nemo dat, quod non habet —а на це забували й забувають теперішні і попередні ческі політики, що женуть бідний ческий народ до руїни і пропасти.

Нас може би це так і не боліло, коли б це розходилось виключно про ческий народ. Але бі[illegible] меґаломанічна а заразом потопаюча політика [illegible] Перед нами лежить труп чехо-словацького державного організму з часів Бенеша. На трупі ніби зачалась нова будова, від якої ми так багато очікували. Та ми в своїх очікуваннях завелись, бо замість нового братнього співжиття українців, чехів та словаків будують ческі меґаломани нову незгоду та приготовляють для свого власного народу загибіль.

Останні події вказують на це ясно. Насильне накидування ческих еміґрантів у нашу державну керму шкодить нам, але багато більше шкодить чехам. Як би ми були такими меґаломанами, ми би може зразу заговорили таким тоном,

Та ми всі зловіщо мовчимо і очікуємо. Очікуємо, чи порозумнішають ческі політичні меґаломани - »імперіялісти« — або доведуть нас до того, що скажемо собі: все одно, чи ческа, чи мадярська, чи польська неволя для нас, але зневаг терпіти не будемо.

Не будемо тим більше їх терпіти від газардерів маленького й бідненького ческого народу і пустимо в рух наше тверде слово, дамо заговорити нашим гайдамацьким селам і містечкам. А вони вміли століттями говорити, коли було треба боронити свою честь. Ми від політичних і господарських жобраків нічого не потребуємо, ми зайвий раз переконалися, що нам з ними не подорозі. Далеко краще ми зможемо працювати з великим німецьким народом, ніж з бенешівськими ґардістами. Це говорять сьогодні словаки, це говоримо й ми.

З бенешівськими ґардістами нам не подорозі.

Одно проголошуємо, що останню провокацію не стерпимо і жадаємо стягти консеквенції. На нашій землі зайди не нашої крови, не нашої нації не мають що шукати. Ми визиваємо меґаломанів, щоб опамятались і полишили нашу землю, бо надійде катастрофа передовсім для них. Ми зловіщо мовчимо й чекаємо, але чекаємо недовго! Жадаємо віддалення провокації і топтання наших прав. Жадаємо опамятатися, а на це даємо дуже короткий термин.

Всіх українців просимо бути дальше на поготівлі і не заломатися. Ми вже сьогодні далеко сильніші, як хтось собі уявляє. Як хтось хоче конче нас провокувати, то заплатить рахунок він, а не ми.

СЛАВА УКРАЇНІ !

Перша Українська Центральна Національна Рада

ПРОТИ

Перша Українська Центральна Національна Рада з найбільшим обуренням відсуджує нарушення конституційних прав і протестує проти назначення міністром чеха ґенерала Прхали. Розсипалівсько-бенешівська політика бушувала тут двадцять років і тепер знов [redacted] топче права українського народу.

Центральна Національна Рада звертається до цілого культурного світа з найрішучішим протестом в імені цілого українського народу і вимагає негайного відкликання ґенерала Прхали з посту міністра. Українським міністром може бути лиш українець з крови, син цього Народа, що живе на цій землі.

Села буряться проти

Підготовлення до коронації Пія XII.

(Ватиканське Місто, 8. 3.) Св. Конґреґація гарячково приготовляється до коронації нового римського папи Пія XII. Ціле Ватиканське Місто прикрашується. На коронацію досі приголосилося 150.000 гостей, а це завдає комітетові підготівки велику журу, бо до ватиканської базилики ввійдеться тільки 40.000 осіб. Коронація буде трівати повних 5 годин.

Загранична концесійна територія в Тієнчіні — концентраційним табором

(Тієнчін, 8. 3.) Европейські резиденти з ростучим побоюванням спостерігають загрозливу позицію японців, які повільно перемінюють заграничну концесійну територію в дійсний концентраційний табор. Японці концесію оточують високими барикадами, плотом кльчастого дроту та іспанськими їздцями. Японці тільки де-не-де лишили менші виходи, біля яких знаходяться японські кулеметні гнізда та сильні японські патролі. Отже загранична концесійна територія в Тієнчіні тепер уже являється справжним концетраційним табором, і то добре укріпленим та стереженим.

Повна анархія в республіканській Еспанії

(Перпіньян, 8. 3.) З Мадриду повідомляють, що між поміркованими військовими республіканської Еспанії та анархістичними і комуністичними офіцерами щодня зводяться гострі бої. Комуністичні військові частини проти нової ради оборони веде ґенерал Лістер. Є це аґонія червоної Еспанії, якої військо вже нездібне на те, щоб відважилося на якийнебудь серйозний відпір проти армії ґенерала Франка.

Сьогодні похорон патріярха Мирона Хрістея

(Букарешт, 8. 3.) Учора засідала румунська рада міністрів під головуванням нового премера Калінеску. Це засідання було присвячене памяті померлого премера, патріярха румунської православної церкви, Мирона Хрістея. Було рішено, що тлінні останки патріярха з Кан будуть перевезені літаком до Букарешту і що похорони відбудуться вже в четвер. За звідомленням з достовірного джерела, у румунскій владі настане реконструкція.

Звідки взялося і що означає слово „конклява“?

Слово »конкляве«, яке не сходить ні з уст ні з шпальт часописів цілого світа, походить з латинського »кум кляве« — »cum clave« і означає в перекладі — »під ключем«. При цьому треба зазначити, що в українській мові неможна казати ані »конкляве« ані »конклаве«, бо оба вислови не висказують нічого, доки не зробимо з нього іменника, а це є: конклява, що означає вибір папи римського при зачинених дверях, себто на неприлюдних засіданнях кардиналів.

І дійсно через цілий час конклави — аж до вибору нового папи — всі входи палати, де засідають кардинали, є зачинені на ключ.

Слово конклява повстало в 1270 р. в місті Вітерб, коли громадяни — для збереження тайности вибору папи, а може й для присилування кардиналів до остаточного рішення — позамуровували були всі входи до палати, де зібрались були кардинали і дискутували та голосували **від двох років,** щоб дати наслідника папи Климентія IV., який помер 1268 р.

При цьому треба згадати, що до 1903 р. існувало право спротиву т. зв. »вето« при виборі папи римського. І тим правом могли послугуватися кардинали трьох европейських, на загал католицьких, держав а саме: Еспанія, Австрія і Франція.

Уряди цих держав, висилаючи своїх кардиналів на конкляву, могли впливати на вибір папи римського. І бувало так, що кардинали вищезгаданих держав протестували проти вибору якогось кардинала за папу мимо того, що більшість конкляви заявлялася за ним.

Але найбільш драматичне »вето« було останнє в 1903 р. підчас вибору наслідника папи Льва XIII.

Тоді-то підчас дискусій конкляви виявилося, що всі шанси вибору на папу римського були по стороні сицилійського кардинала: Рамполлі дель Тіндаро. Але в останній хвилі з місця піднявся кардинал Пузина, краківський епископ.

Всі кардинали задеревіли, бо зрозуміли в чім річ. І дійсно кардинал Пузина проголосив по латині: »Іменем і авторітетом Його Апостольської Величности Франца Йосифа, противлюся вибору Його Еміненції Пана мого кардинала Маріяна Рамполлі дель Тіндаро«.

Аж папа Пій X., який був вибраний на цій конкляві наслідником Льва XIII., в своїй першій буллі скасував право »вета«, яке могло гальмувати через довший час працю конкляви і вибір нового папи.

Андрій Косович.

КОНФЕРЕНЦІЯ ШКІЛЬНИХ ІНСПЕКТОРІВ

(Хуст, 8. III. КУП.) Довідуємось, що сьогодні відбудеться в Хусті конференція шкільних інспекторів із всіх округів Карпатської України.

Наше шкільництво тепер має перед собою велике завдання, бо треба в більшості наших сіл направлювати те, що завинила 20 літня політика старого режіму. Наша дітвора, за малими винятками, не мала навіть учебників, писаних правильно українською мовою.

Цю всю сумну спадщину наше вчительство на чолі зо своїми інспекторами мусить направляти. Завдання це велике, але чесне.

Чорноморська проблема

В теперішний час море має далеко більше значіння, ніж у старі часи. Тепер найбільші конфлікти мають свою основу в суперечностях до володіння морем — Середземне море оспорюється Італією, Тихий Океан — Японією, Атлантик — головно Англією; а на всіх цих морях боряться величезні сили майже всіх народів.

Як колись боротьба велась головне за Середземне море, так і тепер вона ведеться за всі моря й океани, бо кожний народ хоче мати вільний доступ до моря і хоче по ньому торгувати. З рештою відкрите море не є нічиїм, і там має змогу плавати кожний, але береги і пристані та всі острови а головно всі виходи до моря, є чиїмось маєтком ї за них треба боротися, бо без берегів нема відкритого моря.

За володіння Чорним морем ведеться і досі боротьба, яка розпочалася від непамятних часів. Колись володіли всіма його берегами греки, які на українському боці мали свої колонії — Ольбію, Херсонес і т. д. З ними зводять боротьбу українські князі. Ігор воює по морі, Олег прибиває навіть свій щит на воротах Царгороду, **Володимир** Велик[illegible] буває Херсонес, Святослав-Завойовник воює з греками і болгарами та намагається навіть перенести свою границю над береги Чорн. моря. Пізніше захоплюють володіння над усіма берегами турки. Вони захоплюють протоки (Дарданелі й Босфор) і відрізують Чорне море від Середземного. По наших берегах будують твердині над устям Дніпра, Бога, Дністра та чатують над входом до вод Чорного моря великими силами.

Наше козацтво провадить з ними вперту геройську боротьбу, допливаючи на своїх чайках аж до Царгороду »до султана в гості«, до Синопи, Трапезунту, Кафи на Криму, зводячи бої на кожній хвилі Чорного моря. Туркам добре знані ті часи, коли наші козаки несподівано зявлялися на їх ґалєрах, як нападали на великі міста, звільняли невільників, »різали, й палили та люльки з пожару закурювали«. Знають вони, як українські береги Чорного моря було важко тримати, бо очерет кишів козацтвом. Українці витискають татар і турків зі своїх берегів і володіють, або намагаються володіти ними, бо з цим звязано »бути, чи не бути« Української Нації.

До кінця 17 століття Туреччина вповні володіє Чорним морем. Але від 1696 року, занявши Азов, стає Петро Московський твердою ногою на північному березі. Від цього часу Московщина не перестає змагатися з Туреччиною за Чорне море, і не дивлячись на часті спротиви Франції, Англії, Австрії й Німеччини, змагає захопили протоки. Миколі І. вдається навіть їх захопити, але на коротко. Олександер II. викидає турків з Болгарії й так робить собі »гінтерланд«, але скоро його Німеччина перемагає і світова війна вже ставить Болгарію по боці німців.

Тепер протоками володіє Туреччина. Бісмарк колись сказав: »Хто володіє цими протоками, той, володіє Европою«. Хоч воно й не зовсім так, одначе вони дійсно грають дуже важливу ролю.

Для нас українців — питання володіння Чорним морем є питанням життя і смерти Нації. Це наше найважливіше завдання і до нього будемо найбільше прямувати. Мусимо тут провадити таку саму політику, як провадила Московщина, але з що більшим натиском. Наша північна сусідка не перестане прямувати на південь і при тому не лише за ради нашого хліба, нашої землі, але головно задля Чорного моря. Це мусимо собі добре усвідомити і перевести кордон над Каспій. Нам не сміє ані снитися Козакія. Кубань і Дон мусять належати до України, бо Московщина не сміє мати виходу до нашого моря. Це море споконвіку наше, за нього ми боролися вічно і мусимо знати, що затримаємо його за собою, ставши лише певною ногою над Каспієм і над Кавказом.

М. Зарицький.

Українці Зеленого Клина апелюють до світа

Політичні події, які розвинулися на наших очах, а зокрема звязок трикутника Берлін—Рим—Токіо та протибольшевицьке наставлення тих трьох велико-держав, які захоплюють своїм діянням головно Україну та дуже актуальну проблєму Зеленого Клина, кажуть нам нею зацікавитися.

Проти-большевицьке наставлення українців на Зеленому Клину, які обороняються від насильства є знане всім трьом велико-державам, і тому вони не можуть позволити на те, щоб сини Української Нації крівавились в нерівній боротьбі.

Загальні збори Української Національної колонії в Харбині 29. січня ц. р. прийняли між іншим ось таку резолюцію:

»Загальні збори, як речник волі і національного хотіння 800 тисячного населення Зеленого Клину над Тихим Океаном, як збір синів великої нації апелюють до цілого світу, а в першу чергу до Ніпону і Манжу-Ді-Го, мати зрозуміння для визвольної боротьби українського народу за свою Самостійну Державу в Европі та для боротьби за визволення Зеленого Клину, якого українське населення перебуває під тяжкою окупацією і крівавиться в боротьбі проти большевизму і комунізму«.

Німецький кореспондент у Хусті

(Хуст, 8. III. КУП.) До Хусту приїхав німецький кореспондент Валтер Габіґер, щоб на місті перевірити неймовірні писання мадярських і польських часописів про »терор« у Карпатській Україні.

Німецький журналіст вже кілька годин по приїзді заявив, що сам в ті писанини часописів сусідніх держав ніколи не вірив, але всеж таки хоче німецьким часописам подавати точні справи прямо з Карпатської України.

Писанинам польських і мадярських часописів взагалі ніхто не вірить; навіть самі громадяни сусідних держав перестали вже давно довіряти власній пресі.

Українські студенти

(Хуст, 9. III. БПС.) Щойно тепер, по важких 20-тьох роках українська студенська орґанізація прийняла назву: »Союз Карпатських Українських Студентів у Празі«.

Управа »Союзу« кілька разів зверталася до административних чинників у Празі, щоб дозволено вживати правильну назву: »Союз Карпатських Українських Студентів«, але всі старання не увінчалися успіхом. Прага була глуха до домагання нової української ґенерації . . .

Хоч члени »Союзу« у внутрішньому діловодстві вживали назви »українець«, »український«, проте назовні цієї назви вживати не сміли.

Багато свідомих українських студентів, що виїзджали з Карпатської України студіювати до Праги, були в переважній більшості орґанізовані в »Союзі Підкарпатських Руських Студентів«. Багато з них, щоб не стратили стипендії, належали тайно до »Союзу«.

Ця орґанізація була заснована ще в 1921 році. Продовж двадцяти років була це єдина орґанізація, що в великій мірі спричинилася до освідомлювання нашої студентської молоді.

Надзвичайне зацікавлення українською маркою

(Хуст, 8. III. КУП.) Мало хто очікував, що першою українською маркою, яка була видана на цьому клаптику нашої землі, будуть широкі кола громадянства в такій мірі цікавитися.

До сьогоднішнього дня дійшло дирекції пошт у Хусті на 2.000 замовлень цієї марки. Є такі випадки, що поодинокі замовлення є аж за 100.000 К.

Наші пошти видадуть, мабуть пізніше дальші українські марки.

Вже нині виставка весняної обуви і панчох в склепі БАТЯ

Ще до виборів

(Хуст, 8. III. КУП.) При виборах до першого нашого сойму відбулося голосування в 393 громадах. Білий прапор мало 210 сел, які осягли 98% всіх голосів.

Наше населення при виборах вповні доцінило значіння свого сойму та своєї влади й тому так маніфестаційно віддавало свій голос за Українським Національним Обєднанням.

Наш народ доказав, що є вповні зрілий до самостійного й вільного життя та сказав всім, що недавно набуту волю не дасть собі ніким вирвати.

Український народ тут під Карпатами має таке саме право на вільне життя, як і всі інші народи.

Брошурка про перші українські вибори

(Хуст, 8. III. КУП.) В найближчому часі буде видана брошурка про перебіг і організацію виборів до першого сойму Карпатської України.

Нашими виборами цікавилася більша частина політичної Европи, тому ця брошурка має не тільки для нас тут в краю, але взагалі для пропаґації української справи, велике значіння.

В день виборів було в Карпатській Україні на десятки заграничних журналістів, які самі переконалися, що вибори відбулися тут справедливо й в найліпшому порядку. Ця брошурка про перебіг наших виборів буде певно переложена до деяких чужих мов.

Іспити вчительської здібности

В наслідок евакуації Ужгороду й Мукачева іспити вчительської здібности для народніх і горожанських шкіл, що мали проходити в осені 1938 р., не відбулися. Весною 1939 року мають відбутися вчительські іспити нормально. Відносно цих іспитів видало міністерство культу, шкіл і народньої освіти в Хусті розпорядок, в якому установляється речинець 15 березня ц. р. для подачі прохань на іспити для народніх шкіл, а 31 березня ц. р. для шкіл горожанських (на осінній час).

Міністерство іменувало також нові іспитові комісії. Осідок їх знаходиться: для горожанських шкіл у Хусті, для народніх шкіл, у Хусті, Сваляві й Перечині. Іспитова комісія для народніх шкіл у Хусті буде урядувати в Севлюші в будинку державної учительської семінарії.

Учителі, що подали прохання на іспити в осені 1938 року, хай заявлять урядовою дорогою, що таке прохання подали. Цю заяву потрібно подати тому, щоб прохання було віднайдено (коли в наслідок евакуації не було дотепер вирішено) та відповідно полагоджено.

Інформації про іспити вчительської здібности можна найти в календарі Учительської Громади на рік 1937/38.

Занепад словацької промисловости

Делеґація від німецького промислового товариства Г. І. А. Ґ. виїхала до Словаччини для переговорів в справі закупу хемічної фабрики Йозефа Пальфиса в Смольницях, якою зацікавлена моравсько-остравська німецька азотова промисловість.

Готовтесь до свята Тараса Шевченка

Соціяльне забезпечення в Карп. Україні

До сьогодні в Карпатській Україні існувало 6 асекуровень: Робітнича каса хорих, Перша празька, Каса хорих приватних урядовців, Лікувальний фонд, Каса залізничн. та священиків. Діяльність Першої празької асекуровні та каси хорих приватних урядовців була дозволена празькою владою. Вони в нас не мали права асекурувати, бо були основані на партійних тенденціях. Тому Уряд Карпатської України не дав дальшого дозволу, щоб згадані асекуровні провадили у нас дальшу працю.

Минулого року міністерство соціяльної опіки скликало анкету, щоб порадитись про соціяльне забезпечення населення Карпатської України. Було констатовано, що мала Карпатська Україна не може потребувати аж 6 асекуровень. Директор Краєвого робітничого забезпечення, Дмитро Німчук, зробив два внески, щодо справи соціяльного забезпечення в Карпатській Україні. Він запропонував, що Карпатській Україні цілком вистарчать 2 асекуровні. Одна з них, що вже сьогодні існує і має 26 тисяч членів, працює успішно й активно. До цієї асекуровні належать особи, що підлягають старечому й інвалідному забезпеченню. До другої каси хорих належать особи, що підлягають пенсійн. забезпеченню, приватні й державні урядовці, всіх біля 17 тисяч. В такий спосіб ця каса хорих може бути вповні самовистарчальна, бо кожна асекуровня мусить працювати так, щоб не мала дефіциту. На підтримку від держави не може надіятись.

В найкоротшому часі міністерство соціяльного забезпечення заложить таку касу хорих, що сконцентрувала б всіх службовців вищої категорії. Ця каса хорих так само повинна бути самовистарчальною. Краєве робітниче забезпечення саме хоче допомогти створити подібну інституцію, бо не хоче, щоб забезпечування приватних службовців комплікувалося веденням робітничого забезпечення в Карпатській Україні. З цього можемо бачити, що Краєвий уряд робітничого забезпечення противиться тому, щоб приватні службовці були приголошувані до його каси хорих. Краєвий уряд робітничого забезпечення цілком в цьому не заінтересований.

В деяких колах приватних урядовців нарікається на знесення вільного вибору лікарів. Це знесення було переведене в цілій республіці, після того, як було констатовано, що вільний вибір лікарів знеуживається.

В. Гренджа-Донський: (18)

З великих днів народин Карпатської України.

(Уривки з денника від 7. жовтня 1938.)

(Продовження.)

11. листопада 1938.

Стою близько до чинників, до рук котрих збігаються всі голошення про терористичні напади. Напротязі одного тиждня пять раз напали на наші границі мадярські терористи. І так: 9. XI. біля Косина напали на наші позиції, стріляли з автоматичних пістолетів кидали ручні ґранати, при чому один наш підстаршина упав, а пять вояків було ранено. Цього самого дня біля Хомця напав на наші позиції аж цілий відділ »сабадчапатів«. 4-го ц. м. знов розпочалась стрілянина, а за тим напад. З нашої сторони три ранені, з мадярської кілька вбитих і ранених, яких терористи відволочили за собою. Пятого, а також і шостого був новий напад, при чому зранено одного вояка. А сьогодні прийшла телефонограма, що терористи напали на ужгород. вишниці, що припали нам, але ніхто не був зранений . . . Диверсанти чергуються: раз польські а раз мадярські. Але найцікавіше те, що ці дві наші сусідні держави не признаються до того і голосять у світ, що це наші терористи . . .

І тут замонтовано для мене радіо, щоб могли слідкувати за ворожою пропаґандою. Сьогодні почули ми з Будапешту, що в Хусті була перестрілка »рутенських повстанців« з військом, при чому було аж 200 мертвих . . . про що ми не знаємо, бо внас панує спокій. »Кілоґрам хліба в Хусті коштує 25 корон« — каже мадярський спікер, а внас тільки хліба за 2.60, що можемо й мадярів нагодувати . . .

Як я вже згадав раньше, підчас евакуації всі чехи, а також й деякі наші »русняки« повтікали, а тепер, на готове, повертають та ще і з претенсіями . . . Щоб тим панкам загородити дорогу, наш Уряд виготовляє розпорядження, що має прийти до »Урядового Вістника«, редаґуванням котрого була повірена моя скромність.

Прибув др Росоха, що до останнього здержувався в Ужгороді. Оповідає мені, як то він продавав дрова в Ужгороді.

На подвірю краєвого уряду і судової столиці, були горц букового дерева на паливо, яке вже почала мадярня розкрадати. Росохові прийшло на думку продавати ті дрова, шкода лишати чортові в зубах. З повіреня міністра Ревая розпочав він з Іваном Романом, вчителем Рогалем, двома поліцайтами та одним нашим жандармом, Сопком з Доманинець торгувати деревом. Великий віз 150, менший по 100 корон. Серед двора були десятки возів. Продавали вже від восьмого. Але мадярська народня рада довідалася, заслала поліцайтів і привела дра Росоху на дирекцію поліції. На його превелике диво, дирекція, замість увільнити його та дати йому сатисфакцію, приказала: »Забавіті вшехни пенізе . . .« (відібрати всі гроші). Якось вдалося йому сповістити Рогаля, той скочив до підполковника Лукаса і аж той Росоху звільнив . . .

Другого дня знов торгували вони деревом, але поліція непевна, відійшла собі, жандарм пішов в іншу службу, прийшли мадярські ґардисти і знов увязнили дра Росоху. Тепер вже Іван Роман постарався, прийшло чотирьох наших вояків з скорострілами і під їх асистенцією знов почалась торгівля.

В краєвому уряді ще все працювало (евакувало) 35 наших людей під проводом інж. Волянського. Врешті і ті відійшли і останнього дня, 10. листопада, з українців, в Ужгороді були, крім міністра, др. Росоха та Рогаль, а з наших військовиків Іван Роман.

Ще останнього дня, коли вже мали прийти мадяри, др. Росоха продавав з Рогалем дрова мадярам, за асистенції двох скорострілів . . . Тоді прийшов до нього анґлійський журналіст, який прибув на параду привітання мадярського війська і записав його імя, як урядовця українського, що залишився до останньої хвилини в Ужгороді. (Буде далі.)

Українське Національне Обєднання

не визнає ніякої реконструкції влади Карпатської України

(Хуст, 8. III.) Провід Українського Національного Обєднання, цієї нашої верховної політичної організації, на яку виборці Карпатської України у виборах до сойму дня 12. лютого в 94% віддали свої голоси від часу наглої і несподіваної реконструкції нашої влади є в перманенції.

Провід УНО на одному зі своїх засідань виніс резолюцію, в якій найгостріше протестує проти нарушення конституційного закону Карпатської України та зарядження централь. уряду уважає політичною неможливістю, яка в основі загрожує існування всієї федерації. Умотивовання цієї реконструкції, яке вийшло з урядових кол є смішне, не логічне, яке тільки здібне на те, щоб між українським населенням Карпатської України викликало загальне обурення.

Провід УНО опираючись на волю всього українського народу Карпатської України та на конституційний закон, ухвалений найвищою інституцією федерації, празьким парламентом, цей новий акт центральної влади уважає нарушенням конституційного закону, заведенням стану безправности і тому реконструкції влади і нове іменування міністром ґенерала Прхали не визнає.

На спільному засіданні послів сойму Карпатської України з проводом УНО рішено вислати протестаційні телеграми президентові федерації д-рові Емилові Гахові, премєрові празького уряду Рудольфові Беранові та премєрові словацької влади Тісові. В телеграмах ці дві верховні організації нашого політичного життя, як найгостріше протестують також проти нарушення конституційного закону

український народ Карпатської України одержав свою свободу тільки завдяки висуненню етнічного принципу у Мінхені, і зберіг її кровю своїх синів, своєю політичною зрілістю та дисциплінованістю. Тому ніколи не допустить, щоб хтось простягав свої руки на його свободу. Наш уряд і вся українська суспільність від дня рішення арбітрів у Відні перед цілим світом станули на основу федерації та досі свої обовязки приписані федераційною конституцією чесно, щиро й отверто сповнювали. Та за цю нашу добру зичливість центральний уряд відплатився нарушенням конституційного закону. Український народ і його провід знайдуть засоби, якими цей напад на наші права буде відбитий.

Геть

[illegible] в Карпатській Україні і їх однодумці в Празі довгі роки снували пляни проти прав нашого народу. Вони висмоктували з нас останні соки, а самі стало твердили, що доплачують на нас. Тепер, після минулорічних подій, після славних виборів до першого карпато-українського сойму наш народ ясно заявив, який і чий лад він бажає мати в Карпатській Україні

[illegible] політичні хамелеони знов пробують запустити своє коріння в наш народній організм. Знов хотіли б нас розєднати, щоб легше [illegible] стовували наші багацтва.

і інших чеських шовіністів, що вже давно зневажають наш народ, його мову, його традиції. Ми заявляємо раз назавжди, [illegible]

. Пани в Празі нехай спочатку зроблять порядок самі в себе, а ми зробили його й без них. Зробили в той час, коли чеські урядовці втікали в історичні краї, а нас залишали серед болота.

Карпато-український народ є приготований всякими методами боронити свою волю, свою самостійність, коли чеські провокатори доведуть його до свого.

Панове, не грайтесь з національною честю нашого народу, бо наш народ є приготований пролити за неї кров!

Звертаємо увагу філателістів,

що адміністрація „Нової Свободи“ має обмежену кількість архів з серією поштових марок, оштемпльованих ювілейною печаткою, з нагоди 20-я Центральної Української Народньої Ради, які може розіслати за поплаток на пресовий фонд „Нової Свободи“.

Батя на Словаччині

Як подає цей самий часопис А. Т. Баті »Світ-Батізовце« задумує ульокувати шляхом інвестицій більш ніж 20 мільйонів К. на Словаччині. При тому вже приготовляє будову фабрик і мешканевих будинків.

Польський експорт вугілля

(Берлін, 7. III.) Як повідомляє »Дойче Алгемайне Цайтунг« з Катовиць, здається, буде полегшено частково польському вугляному промислові в його тяжких обмеженнях відзискання нового вивозу. Перед кількома днями відбуто конференцію з Совітською Росією про доставу вугілля і вдалося заключити умову про вивіз 800 тисяч тон карвінського вугілля до С. С. С. Р.

Польща знову шукає позичок

Як подає »Фелькішер Беобахтер« з дня 5. березня ц. р., предсідники німецьких торговельно-промислової, текстильної і господарської палат були запрошені поляками на наради до польського міністерства торговлі, щоб змогти отримати від Німеччини з інвестиційного фонду 120 мільйонів золотих — кредиту. Предсідником комісії вибрано директора Голинського. Комісію створено з представників торговельної і промислової палат.

Польська господарка на українських землях

Економічне положення українського народу під поляками не уступає загально знаному політичному положенню. Всі голоси і домагання в справі поліпшення долі українців не звертають найменшої уваги політичних польських чинників. Нижче подаємо промову посла Біляка на пленарному засіданні сойму з дня 2. б. м. підчас дискусії над інвестиційним планом. Між іншим посол Біляк сказав: »Від ряду літ інвестиційні проєкти проходять над нашими землями до порядку денного, хоч представники тих земель, без огляду на національність, домагаються, щоб і ті землі були обняті інвестиційним планом. А одначе три південно-східні воєвідства (виключаючи з Львівського воєвідства 7 повітів, обнятих ЦОП-ом) Центральний Промисловий Округ), себто 14.3% простору цілої держави; ті воєвідства мають простір 55 тисяч кв. км., живе на них 17,2% населення цілої держави: так значна частина землі повинна найти хіба більше узгляднення в інвестиційних планах, ніж як це ми дотепер бачили. Інвестиційні видатки держави в останніх 15-ти роках перевищили суму 7 мільярдів золотих без видатків на військо і удержавлені підприємства. Території замешкані українцями з тих 7-ох мільярдів скористали дуже мало, майже нічого. Тогорічний інвестиційний план має ту відємну сторону, що не подає детально видатки інвестицій, так, що утруднює оцінку і критику представленого нам інвестиційного плану. З квоти 2 мільярдів призначено на військові інвестиції - мільярд 200 тисяч золотих, а на так зв. цивільні інвестиції 800 мільйонів золотих. З тих 800 мільйонів золотих найбільше видатків призначено на комунікаційні інвестиції, бо аж 485 мільйонів золотих. В поважній тій сумі, оскільки нас поінформовано на засіданні інвестиційної комісії, находиться лише одна позиція, яка торкається південно-східніх воєвідств, а саме будова залізниці Підгайці—Монастириська, як також видаток, призначений на будову державних доріг на Волині. Інших інвестицій на тому терені не узгляднено. А господарські круги, особливо Господ. Рада Східньої Галичини, цілком слушно підкреслюють конечну потребу створення нових залізничних ліній на окраїнах тих трьох воєвідств, а зокрема Коломия —Кути, Галич—Монастирська, Красне—Сапіжанка, бо саме ті залізничні лінії можуть дуже причинитися до господарського піднесення краю.

З дорожних інвестицій конче потрібні такі шляхи на наших землях, які б вигідніше лучили в цілях господарських воєвідство Тарнопільське з Волинським. Особливо на терені того Тарнопільського воєвідства треба було б перепровадити дорожні інвестиції такі, як будова шляху Тарнопіль — Збараж — Вишневець, далі шлях Броди—Щуровці—Берестечко, врешті перебудову шляху, що лучить Броди з Тарнополем.

З обсягу інвестицій міністерства промислу і торговлі прелімінованих на суму 115 мільйонів золотих, що обіймають видатки на електрифікацію і ґазофікацію для південно-східних земель, лише можна ствердити одну позицію, а то будову, або продовжування будови ґазової магістралі Дашави. Але й та магістраля є так продумана, щоб служити ЦОП-ові, а не південно-східним землям. **Хліборобські інвестиції обіймають в інвестиційному плані суму 105 мільйонів золотих. Не знаємо потрібного пла-**

ну на відтинку тих інвестицій, але коли узгляднемо, що сума 32 мільйони 600 тисяч золотих є призначена на кредит для осадників і забудову (підкреслення наше — ред.), то розуміємо і відчуваємо, в якім напрямку ідуть ті інвестиції. А тимчасом потреби хліборобства на терені південно-східних воєвідств є дуже великі. Не забуваймо, що на тім терені 800 тисяч га. лугів і пасовиск вимагають меліорації, мільйон 400 тисяч га. орного поля вимагає дренування, щоб піднести хліборобську господарку на тих землях. **Коли візьмемо під увагу, що резерва, яка служить на вирівнання запотребовання землі малих і безземельних господарст в тих воєвідствах, сягає ледви 200 тисяч га., то є пляни, щоб тих 200 тисяч га. призначити для західніх осадників, зрозуміємо, що рільництво на терені тих воєвідств вимагає як найбільшої уваги** (підкреслення наше — ред.). Отож апелюємо, щоб з суми 22 мільйонів золотих, призначених на субвенції, як також з суми 15 мільйонів золотих, призначеної на інвестиції, звязані з поліпшенням обороту рільничими знарядами (елеватори, шпихлірі) значну частину призначено на потреби хліборобства південно - східних воєвідств.

Тому уважаємо за наш обовязок звернутися до уряду з домаганням, щоб преліміновані інвестиційні видатки були ужиті також на піднесення господарського життя південно-східніх земель, замешкалих українцями, тим більше, що закон 5 § предложеного проєкту дає міністрові фінансів право і можливість устійнювання основ видатків отриманих сум«.

Зміст цілої промови хоч і не вичерпує Голготи терпінь наших земляків з огляду на цензуру, одначе не менше трагічний. Наперед знаємо, що цей голос мине без відгомону, як і безліч інших українських голосів, що лунали з трибуни польського парламенту.

С-к.

ВІСТІ 30 СВІТУ

— **Вибори** нового президента Франції відбудуться — як відомо — 6. квітня. Теперішній президент Лебрен відмовився кандидувати вдруге. Як кандидатів подають президента сенату Жаннанея, премєра Даладіє, президента палати депутатів Еріо і сенатора Берарда Еріо — як відомо — не хоче кандидувати. Поширюється вістка, що незабаром прийде до зміни на становищі міністра закордонних справ.

— **По смерти** патріярха д-ра Мирона Хрістея повстає питання, хто буде його наслідником в церковному уряді. Закон з 23. лютого 1925 р., який букарештянського православного архиєпископа підвищує на патріярха незалежної православної румунської церкви, постановляє, що вибори провадить народній церковний конґрес і православні члени законодатних установ.

— **Король і королева** В. Британії виїдуть до Канади і Сполучених Держав Америки 6. травня ц. р.

— **Румунський міністер** закордонних справ Ґафенку повернув з Варшави до Букарешту. Перед відїздом видано урядовий комунікат про розмови міністра Бека з румунським міністром. Стверджується в комунікаті, що між обома міністрами панує повна однозгідність і ясність поглядів про політичну і господарську тактику обох держав. Ґафенку сказав у Варшаві кореспондентові »Мадяр Орсаґ«: »Бажаю щиро порозуміння між Мадярщиною і Румунією та переконаний, що приязнь Польщі до Румунії і Мадярщини створює приязну атмосферу для румунсько-мадярського зближення. Не зневажаючи Польщі, хочу завважати, що мадяри і румуни мусять найти дорогу до зближення і без третього«.

— **Великий пожар** у Стамбулі спричинив величезну шкоду, яку оцінюють на два мільйони англійських фунтів. Згоріло зовсім пять шестиповерхових купецьких і бюрових будов зо складами, варстатами й маґазинами. В тій дільниці скупчені турецькі і закордонні банки вдалось захоронити.

— **Ганді** постить чотири дні. Серце працює дуже слабо і непритомність може наступити — як кажуть лікарі — кожної хвилини. Віцекороль Індій вмішався у спір Ґандія з князем Рашкоту і є вигляди на поладнання того спору.

— **Бей Тунісу** розпорядженням заборонив видавання і поширювання різних італійських часописів, брошур і книжок.

— **Папа Пій XII.** прийняв у вівторок усіх німецьких кардиналів і мав з ними одногодинну розмову. Опісля прийняв папа кардинала Вердія, паризького архиепископа.

— **Французький амбасадор** в Італії Франсоа Понсе приїде до Парижу — як подає »Дейлі Мейль« — негайно по коронації папи з доповіддю про французько-італійську ситуацію. По останнім інформаціям італійські домагання під теперішню хвилю обмежуються на уступки в Джібутті, на італійське представництво в управі Суезького каналу та на поширення прав італійських громадян в Тунісі.

— **Югославський премєр** др Цветковіч задумує утворити в найкоротшому часі уряд, зложений з усіх політичних партій, який мав би довіря цілого краю. Найважнішим завданням уряду є розвязка хорватського питання, на скорому поладнанню якого настоює принцреґент Павло. Кажуть, що уряд для поладнання хорватського питаня дістав окремі уповноважнення. Мають видати виборчий закон з правом тайного голосування. По прийнятті того виборчого закону розвяжуть парлямент і розпишуть нові вибори. Провідник опозиційної радикальної партії др Марковіч домагався в парляменті у приявності премєра, щоб ніхто не важився робити труднощі зусиллям поладнати це найважніше хорватське питання.

— **В англійському** парляменті подано урядово до відома, що в короткому часі польський міністер для закордонних справ Бек приїде у відвідини до Лондону. Це буде мабуть в першому тижні квітня. Чемберлен заявив, що вітає ту нагоду, щоб поладнати питання обосторонніх англійсько-польських інтересів.

— **Туреччина** рішила побудувати нову пристань на Чорному морі там, де є сьогодні мале рибальське село Чаталяксі. Кошти будови будуть сягати до 2 мільйонів фунтів шт. Будову і устаткування пристані буде фінансувати англійська фірма, яка передала турецький владі потрібні проєкти.

— **Англійський уряд** приготовляє як подає »Дейлі Телеґраф« позичку для Китаю у висоті 3 до 5 мільйонів фунтів шт. на підтримку китайської валюти, яку Японія старається підкопати. Як відомо, Сполучені Держави Америки дали Китаєві в грудні м. р. кредит понад 5 мільйонів фунтів шт.

— **В Мінхені** покінчились на днях господарські переговори між Німеччиною і Мадярщиною, що їх вели окремі урядові комісії. Урядовий комунікат не подає постанов договору, а тільки висловлює сподівання, що господарські взаємини між обома державами в майбутньому ще поширяться і поглибляться. Згідно з останньою статистикою Мадярщина стає щораз більше залежною від Німеччини. В 1937. р. 42 % всього мадярського експорту припадало на Німеччину. Минулого року той процент зріс до 47 % так, що майже половина всього мадярського вивозу йде до Німеччини. Щодо двох головних експортових артикулів Мадярщини, то це відношення є ще вище: з усеї експортної мадярської пшениці купила Німеччина 63 % (давніше 43 %), з вивозу худоби 63.7 % (давніше 26.1 %) натомість вивіз з Німеччини до Мадярщини паде. Перед двома роками виносив 44 % всього мадярського привозу, перед роком 42 %.

— **В Істамбулі** закрили найдавнішу каварню на світі. Вона була відчинена 1540. р. і за весь час була власністю тої самої родини. На протязі 200 літ була ця каварня поміщена в тій самій будові.

„НОВА СВОБОДА“
виконує своє завдання..
Що робите Ви для „Нової Свободи“?

Сензаційний знаходок черепа пралюдини в Італії

(Рім 8. 3. Стефані.) Розкопки в Фосілії в печерах на узбіччі гори Чірчео, в країні Аґро Понтіно, звертають на себе чимраз більшу увагу. Найціннішим знаходком знаменито захований череп людини, який був найдений на вогнищі, складенім з великих камінів. Ходить тут про накрасніший досі знайдений тип людського черепу. Є це череп людини »гомо ділювії тестіс«, що жила в останньому періоді ледяної епохи ділювія. Череп віддало палєнтолоґічному інститутові в Римі, де буде основно простудіюваний.

Із судової салі

Біда з жінкою, без жінки гірше

Токар Михайло, син Михайлів, з Новоселиці не має щастя з жінками. З одною він оженився але жили разом тільки місяць. Перша лишила його. Ти й сякий і такий, ти нездібний... І втекла від нього. Віддалась за іншого. Цей напевно буде більше здібний і т. д.

Токар Михайло так само не може жити без жінки. І сюди і туди заходить. Шукає іншої. Шукаючи й дитинку придбав. Аліменти платити вимагав суд.

Токар Михайло хитра людина. Куди він аліменти платити? Не має з чого. Майно не його. Батькове й мамине. Батько й мама вже старі. Їм потрібно помочі. І ось Токар Михайло, син Михайлів, знову жениться. Але тільки »на віру«, бо ще не розійшовся з першою жінкою, яка, однако, вспіла вже віддатися знову. Але друга жінка не хоче вийти заміж за Токара Михайла, поки його родичі не передадуть на неї частину свого майна. Родичі Токара Михайла дуже доброго серця люди. Передали землю, город, ліс...

Але тепер хто має платити аліменти третій жінці? Михайло Токар говорить, що дитина »може й моя, може й не моя. До неї ходило багато хлопців. Вона з кожним любила погуляти...« Але нещасна Венера твердить, що...

Суд відложив цю справу. Будуть вислухані нові свідки.

БРАТИ ЧАНҐАРИ НАРІКАЮТЬ НА АВТОНОМІЮ

Хто не знає братів Чанґарів, Івана й Василя, з Тернова? Хлопи як буки. Що дня них закони? А жандарми? Паздіря!

Діло було таке: брати Чанґари повернулись з мобілізації. Чому б трошки не погуляти, не повеселитись? І пішли до Сруля в корчму. Пили горівку, пиво, вино і взагалі все, що тільки можна пити.

Рішили, що тепер найкраще піти на жандармську станцію. Порахуватись з командантом, чому тоді й тоді покарав їх. Багато справ мали полагодити.

— Де командант? Дайте його сюди! Ми говорити з ним хочемо! Що? Нема його? Які це порядки? Яка це автономія? Ви.... ми вас застрілимо«.

На станції находився тільки стражмістр Франтішек Кальда. Вони витягли на нього кухонний ніж і револьвер. Зачали грозити, Кальда взагалі їм так само страшно не подобався.

Дня 7. березня займався цією справою карний сенат краєвого суду в Хусті. Він рішив, що брати Чанґари провинились проти параґрафу 4/II. і 6/II. Вони дістали тільки по 8 місяців і 50 корон заплатити готівкою, або відсидіти ще день-два.

Брати Чанґари кару прийняли. Навіть трошки повеселішали. Зовсім не нарікають на закони.

Таке то, зачіпатись з охоронцями порядку, або дуже голосно викладати їм про свої погляди на автономію.

Петро Карпатський.

На сторожі народнього здоровля

[Інтервю з директором дром Олександром Фединцем]

Нема більш сумлиннішого лікаря, як др. Олександер Фединець. Я мав щастя лежати на його хирурґічному відділі в Мукачові, опісля в Ужгороді, де я бачив, не тільки те, з якою любовю відносяться до нього хворі, але й ту сумлінну лікарську працю, яку др. Фединець виконував. Було, вже бере плащ, а тут везуть нового хворого і Фединець, замість іти пообідати і залишати на секундарного лікаря, він сам оглянє хворого і коли важне, то зразу миє руки і повертає до операційного стола!... В Ужгороді нераз до вівночі світили в операційній салі, др. Фединець, »лікар золотих пальців« — як його прозвали пацієнти — оперував. Мав він хворих, навіть з Будапешту, бо його слава просто чудотворного хирурґа давно виросла далеко поза межі нашої країни. Дра Фединця хворі уважали за півбога і майже й ця віра в лікаря приєднувалась до тих лікувальних успіхів, якими він міг похвалитись.

Вражало нас, що др. Фединець залишився в Ужгороді, але тим більша була наша втіха, як побачили ми його знов між нами.

Відвідав я спеціяльно нашого славного хирурґа, що тепер веде севлюшську лічницю, щоб довідатись про дещо, бо ходили різні слухи про його мадяронство і т. п.

Зазначую, що дра Фединця знаю майже від шкільної лавки, як щирого українця і мало хто знає, скільки він та др. Німець жертвували на наші цілі, в тих найтяжчих часах. Др. Німець приміром самій тільки »Просвіті«, дав десятки тисяч корон і не було акції, не було українського часопису, щоб ці два патріоти не передплатили, майже не було української вистави, щоб вони не підтримали, коли і не пішли, але білет закупили. І дійсно через те сам хотів я на місці переконатись, на скільки ці дивні поголоски відповідають правді, відвідуючи дра Фединця в Севлюші.

— Є факт — говорив др Фединець — що я зістався в Ужгороді, але не на те, щоб там лишитись, але не мав можливости все спакувати, до того ще дитина була нездорова і крім того, мав там приватного маєтку. Мій уряд ніхто не евакував, я мав там цілий ряд важно-хворих пацієнтів, (тоді саме оперував і сестру братів Лацаничів), отже мав обовязки супроти хворих. Не можу ж я лишити операції, що рішають про життя людини, не маючи кому ту відповід. працю передати. Др. Долинай найліпше знає, бо я йому сказав ще тоді, що я в Ужгороді не залишусь... Один високий урядовець з мад. міністерства мене пробував капацитувати, щоб залишився в Ужгороді. І я це міг безпечно зробити і дивитись лиш із льожі на події, тим більше, що маю в Ужгороді маєтку вартости півмільйона, і є я хирурґом, без скромности скажучи: на висоті свого знання, отже міг бути і там лікарем. Але я сказав, що своє знання, свою практику хочу присвятити свойому народові і залишаю все, беру палицю в руки і йду туди, де мій народ, бо я є свідомим українцем і гордий на те, що можу назватись членом того народу, з якого походжу... Та ж добре знаєш, за моєї практики в Мукачові, в Ужгороді, скільки лікарям-українським еміґрантам я допоміг добитись до праці, що нераз висували мені деякі шовіністи... Жаль мене бере, що деякі люди, яким я лиш добро міг зробити, тепер проти мене інтригують.

— Політикою не займаюся — продовжував др Фединець — бо нас є кому її вести. Але хочу працювати на користь свого народу. В теперішній Карпатській Україні крім севлюшської, майже нема порядно заведених лічниць. Перед нами лікарями велике завдання, та ж нас тут — українців, ще замало, нас жде велика праця. Севлюшську лічницю хотів би я змодернізувати, насамперед докінчити новий хирурґічний павільон. Проектуємо там павільон на 120—140 ліжок, який через два-три місяці може бути, не то, що лічниця, але просто санаторія, серед прекрасного парку. Гроші не роблять труднощів, бо на те грошей маємо, і пляни готові, тільки його перевести. Відтак неодмінно потрібно зробити в лічниці каналізацію, що знов дало б 250—300 робітникам працю на літо. Мусимо подбати про лічницю, бо сьогодні не маємо куди ліпших пацієнтів примістити. Др Німець має в думці поставити на високий рівень також бабську школу, яка мала б бути в Севлюші.

Севлюшська лічниця була занедбана, залишена, будинки старі, примітивні і все те мусимо тепер направляти та дезінфікувати. Але за те набуває вона чимраз більшого значіння і я вже тепер маю пацієнтів з Габури, із Сніни, Ублі, дармо є там ближчі лічниці...

— А як справа з лічницею в Хусті? — питаю.

— Це не моя компетенція, але знаю тільки, що з Кривої буде перенесена до Хуста. Ще чеська влада робила плян поставити лічницю в Хусті за 20 мільйонів корон, і саме місто подарувало за стацією відповідну площу. Так знаю, що на те вже були гроші також. В Хусті має бути великий, модерно заряджений інтерний відділ з лікарями-спеціялістами. В Севлуші матимемо лиш побічний інтерний відділ, але маємо крім хирурґічного відділи: інфекційний, гінекольоґічний та венеричний.

— Взагалі, поперш мусимо ті лічниці вибудувати, узаконити і лиш після того може прийти систематизовання замість теперішньої провізорії.

Як бачимо, наших українських лікарів чекає велика праця, щоб стояли на сторожі здоровля нашого народу, що під тим оглядом був так занедбаний.

Ще хотів я з ним оглянути парк і розпочатий павільон, але лікар др. Бокшай привіз з провінції тяжко хворого. Дармо спокійний недільний вечір, знаменитий наш хирурґ др Фединець пішов оперувати, рятувати людське життя. Ґ-Д.

Головна Референтура жіночих відділів О.Н.О. Карпатська Січ при праці

Уже не раз люди чули, а навіть бачили жіночі відділи Карпатської Січи, та ніхто певно ще не чув, як працює Головна Референтура, де її поміщення і хто входить в її склад.

Тому що жіночі відділи Карпатської Січи розвинули широку організаційну і виховну акцію, не потрібно їм реклями, бо реклама це їх праця. Але я хочу написати дещо про тих голосних в польській і мадярській пресі звітів про дочку розбійника Шугая, якого мовляв забили тамтого року чехи, а його дочка зорґанізувала боєві жіночі відділи Карпатської Січи.

Тема цікава! Розбійних Шугай, його войовнича дочка... і Жіноча Січ.

Тому, як тільки одержав я дозволення в Головної Команди написати репортаж з праці Головної Референтури Жіночих відділів, навіть добре не зїв обіду а вже побіг до будинку Г. Р. Ж. В.

Добре змучився коли зайшов до будинку Г. Р. бо він аж на Городській 1. По дорозі не зустрічав я собі нікого, лиш в уяві бачив я Шугаївну...

Щоби лиш побачити войовничу дівчину!

Може це яка старинна амазонка, що з кріса вміє краще стріляти, як не один вояк?...

Прихожу до будинку!...

У підніжжа замкової гори знайшла собі, думаю, Шугаївна дім, щоб відразу можна йти в гори.

Розмикаю з радістю і страхом двері.

В канцелярії Г. Р. нема нікого. Я забув, що це 13.30... обідова пора. Розглядаюся по кімнаті. Столи, начиння до писання, шафи, образи, нічого підозрілого не бачу. Не встиг я зробити кроку а вже з другої кімнати виходить січовичка в однострої. Відразу звертаю увагу на золоті ґудзики...

Чи Ви дочка Шугая? питаю...

Що знову? Ні!

Я вияснюю їй в чім річ. Говорю, що чув я, неначеб дочка Шугая була командантою. »А Ви маєте золоті ґудзики і я думав, що це якраз Ви.

Січовичка усміхається; і вияснює мені, що походить з Королева над Тисою і є окружною командантою і тому має золоті ґудзики.

Вже давно чув я, що при Головній Референтурі Жіночих відділів повстав курс для січовичок, отож і думаю, що вона з цього курсу. Довідуюся від неї, що комендантка курсу прийде небавом, що прийде ціла команда та що в 14 год. почнуться виклади на курсі.

Добре що Ви згадали про курс.

А як виглядав би один день переведений мною на курсі?

Це не можливо!

Та я лиш так в уяві, хочу попросту знати розклад дня.

Про цілий поділ годин потрібно би написати цілу статтю. Тому скажу, що встають в 6 год. рано, опісля виклади від 8—12 і пополудні від 2—6 год.

А що викладають?

Впоряд, полевий санітарний вишкіл, ідеольоґія, історія, перша поміч, анатомія і т. п.

Січовичка впроваджує мене до викладової салі. Великий порядок і спокій. Одні читають, другі щось пишуть. Видно приготовляються до викладів.—Між тим приходить пані інструкторка. Дістаю дозвіл лишитися на викладі. Дижурна здає звіт п. інструкторці, зі стану курсу. Увага! І на привіт інструкторки »Слава Україні« всі підносять руку до гори і грімке »Слава« розноситься по кімнаті. Виклад почався. Тема: Козаччина. Між тим приходить комендантка курсу і референтки поодиноких відділів. Лишаю виклад і голошуся комендантці курсу. Просить мене сідати і почалась розмова. В тихій, недавно кімнаті, стає гамірно. Приходять січовички з Хусту і околиці, бібліотекар »Січі« приносить ґазети і книжки. Зачинається праця. За одним столом сидить референтка орґанізації і секретарка. Крім того є ще реф. вишколу, санітарний, мистецький і діточих садків. Найбільше праці має референтка орґанізації. Вічно приходять люди по інформації, з вписами і іншими полагодженнями.

Який плян на будуче? питаю. Коли будете робити свій зїзд?

Як то!? відповідає — аджеж зїзд недавно був. Ми зовсім не хочемо вирублюватися від мужчин. А що до плянів на будуче, то думаємо в короткому часі влаштувати курс для провідниць діточих садків, та санітарний для сестер жалібниць. 9. і 10. березня буде закінчення інструкторського курсу. Курсантки дістануть свідоцтва і іменовання на провідниць.

З другої кімнати чути гамір. Значить виклад скінчився. Входжу з комендантою між курсанток. Є їх около 30, а рекрутуються з поміж учительок, урядничок, міщанок і селянок. Між ними нема ріжниць.

Як почуваєтеся на курсі? питаю.

Дуже богато ми скористали, а курс трохи закороткий, бо всього один місяць. — Нам потрібно більше духового корму, бо дотепер його ми не мали.

А що Вас найбільше цікавить?

Ідеольоґія, санітарний від. та впоряд, як кого що, це річ індивідуальна — чути відповіді.

А як уявляєте собі працю по селах? В першу міру зорґанізувати першу поміч для січовиків і для населення. Є навіть такі оптимистки, які думають зорґанізувати лічницю. Капітали на це повинні здобути січовики. Перша лічниця була би справді примітивною, але опісля переорґанізувалася б. Ще хочу дещо питати, та не можу довше говорити, бо вже підвечірок і дальші виклади. Відходжу до канцелярії.

Командантка інформує мене, що сходини хустських січовичок відбуваються в кожну середу і четвер о год. 19. Приходить багато людей і я не можу забирати дорогого часу пускаюсь в дорогу, не побачивши Шугаївної.

Одним словом... не можна сказати, що запал в наших січовичок є менший як у січовиків.

В нічім не хочуть різнитися від мужчин. Навіть мундури мають такі самі.

Шапула.

В. Приходько:

Як прикрасити наші міста й села?

(Вже сьогодні це треба робити)

Нині, коли народ наш пробудився й перебудовує ціле своє життя, безперечно стає на чергу й питання про упорядкування наших міст та сел. Який їх зовнішній вигляд? Дуже й дуже мізерний: пообдирані стіни у хат, порозвалювані й діраві плоти, куди не глянь — болото та багато непорядків.

Як-же все це направити? Існує приказка: »Не зразу Варшава збудовалась«. Це значить, що в ділі упорядкування міст та сел не можна відразу усе зробити: міста й села розбудовуються роками, на це потрібні мільйони грошей і т. д.

Значить — наша справа безнадійна? Значить — мусимо сидіти в бруді й світити перед чужими людьми бідою? Зовсім ні! Існують способи, як майже без грошей і в короткий час можна дуже й дуже прикрасити кожне місто й село. Для цього потрібні з боку людей лише інтерес до справи, добра воля й трохи праці, а

решту нам зробить природа.

Який-же це спосіб?

Передовсім, коли цією весною будемо управляти свої городи при хатах чи вичищати подвіря, **мусимо звернути пильну увагу на квіти й на декоративні (прикрашуючі) рослини.** Біленька чиста хата й квітник коло неї: так цілий світ знає нашу Україну. Цей характер мусимо затримати на нашій вільній Карпатській Україні!

Маємо цілу низку квітів і рослин, що знаменито прикрашують кожну місцевість та приховують бідність й непорядок. Не маєте грошей, щоб реставрувати свій облуплений будинок чи хату, не маєте часу й засобів, щоби поправити свій діравий пліт, то зробіть одно: **посадіть біля хати соняшники, посійте мальву, жоржини, дикий виноград, фасолю, — а будете мати не лише красу, але й маленьку користь.**

Особливо на це треба звернути увагу в наших містах та містечках. Жидівські подвіря тут як правило, порожні й брудні, плоти поламані. Наші маґістрати та поліція уже цією весною мусять порадити власникам таких дворів та плотів, як можна зарадити біді. В деяких містах, — щоби привчити населення, — маґістрати навіть безплатно видають насіння квітів та декоративних рослин, а поліція доглядає, чи зроблено з тим порядок. Пощо маємо терпіти та дивитись на непорядок і світити перед чужинцями бідою, коли то все-ж таки можемо направити?

Зокрема, цією весною маємо упорядкувати наші площі та майдани по містах і селах та взагалі порожні незабудовані місця. На великий жаль, на цих наших майданах повно сміття, а у дощ велике болото. Тим часом, кожний майдан має не поганити, а прикрашати місто. І зробити це не так тяжко: треба майдан легко городити, засіяти травою, зробити пару квітників, кинути дві-три лавочки для сидіння — і вигляд буде зовсім інший. Це не потрібує ані мільйонових, ані тисячних видатків, тільки уваги й доброї волі.

Можемо додати, що такі майдани та порожні місця дуже добре засадити деревом: матеріял можна даремно дістати в лісовій дирекції, а посадити можуть школярі. Для цього всюди улаштовують спеціяльні »свята деревонасадження«.

Як-же взятись до успішної роботи?

В данному разі мають обєднатись в кожному місті й селі урядові особи, на яких лежить обовязок дбати про чистоту й порядок, з громадськими організаціями, як, напр., Народні Ради, Команди Січей і т. д. Відбути спільне засідання; в ближчу неділю чи свято обійти разом місто чи село, подивитись та порадитись, що можна й треба зробити, — а тоді — толокою — до праці.

Як зачуваємо й як писалось в часописах, нинішньою весною мусимо сподіватись на нашій Карпатській Україні численних гостей: приїдуть чужинці з різних країв, збіраються цілі екскурсії наших братів-українців з Америки та з інших земель.

Отже мусимо перед людьми достойно показатися. Не маємо палаців та роскішних будов, але наші маленькі міста й села мають виглядати чистенько, привітно та чепурно!..

СПОРТ

Редаґує: ВАСИЛЬ ФЕДАК

Перегляд заслужених спортових працівників

Др Микола Долинай

Хто зо спортовців Карпатської України не знає довголітнього урядуючого предсідника б. С. К. Русь Ужгород, нині начальника міністерства здоровля і тілесного виховання — п. дра Миколу Долиная?

Не було змагань Руси, на яких не булоби його. Найточніше ходив на засідання управи, за його всецілу і невтомну працю може дякувати С. К. Русь, що одержала від краю великі субвенції, які перевищили 60.000 К і в цей спосіб уможливила декіль. добрим грачам доповнити 1. дружину. Для грачів Руси ординував безплатно, давав їм ліки й був їм добрим батьком.

Його золоте серце знає кожний наш спортовець. Весь свій вільний (а багато разів і урядовий) час присвятив С. К. Русі, десяткам грачів обстарав працю, його старанням дісталися наші молоді грачі до вчительської семінарії, так, що Карпатська Україна мала ще не так давно славну дружину »літаючих вчителів«, то в першій мірі йому маємо дякувати!

На його новому пості бажаємо йому багато успіхів для дальшої корисної праці в Карпатській Україні.

Спорт для спорту, чи спорт на услугах нації?!

Не мати ніяких замірів і стремлінь, нічого не бажати, це те саме, що не жити. Бо життя це боротьба, це вічний гін до волі, це бажання йти все вперед навіть хочби тернистою дорогою. Великого бажати, це основна причина діяння одиниць і націй. Бо не має меж ні стриму в поході на височини до Великої Цілі. Отож молодь, цей мотор нації, мусить кермуватися і мати лиш великі цілі, бо лиш до великих змагаємо ми. Перед українською молоддю ще довгий і тяжкий шлях, на якому нераз будуть кервавитись ноги, і треба буде нераз впасти на це, щоб знов стати та йти дальше. Але цим не повинен ніхто перениматись, бо лиш терневі шляхи ведуть до перемоги, і тому вони нас так манять. Перед українською молоддю повинна вічно стояти перед очима ідея Крутянців і тих що своє життя положили під Базаром, і на Маківці, ідея бою під Мотивилівкою. Цього всього вимагає від української молоді Найвищий Імператив Нації.

Однак не може бути мови про виховання молоді, там де немає боротьби, де немає хотіння і волі перемогти, де боротьба є лиш тому, що така професія.

Перед нами духове переродження нації і ми мусимо вжити всіх зусиль, щоб молодь була вихована так, як хочемо ми, а не хтось інший, щоб молодь могла виконати всі обовязки які на неї треба буде наложити.

Отож мусимо подбати про те, щоб молодь підлягала таким впливам, яких ми собі бажаємо і щоб так виховувалась, як цього вимагає ріст Нації.

Різні держави взяли молодь під свою опіку і зорґанізували потрібне виховання молоді. В Німеччині і Італії вся молодь від 6—21 року життя виховується в різних орґанізаціях. Навіть азіятські дикуни большевики подумали над своєрідним вихованням молоді.

І нині, коли фашистівські держави кинули клич: „Нація понад усе“, „Все для Нації“ і коли націоналізм пробивається у всіх ділянках життя, ми кинули клич „спорт на услугах нації“, „спорт в маси“. Клич всім добре знаний, однак може не всім зрозумілий.

Дехто скаже: фраза гарна, але в щоденнім житті вона зовсім не до переведення. Ті люди трактують спорт, як своєрідну розвагу, а інші як зарібкову інституцію.

Таке розуміння спорту мусить піти у нас в забуття. Так могло бути ще тому пів року, але нині буде цілком інакше. Ми виховаємо молодь на таких борців, як гридні Святослава Завойовника чи чубаті козаки запорозькі. Нинішня молодь мусить тямити, що лиш вона мусить і буде творити майбутність Українського Народу.

А така молодь може виховатись лиш у спорті. Старинні греки і римляни знали вже, яке значіння має спорт і свою молодь виховували на стадійонах, а матері-спартянки виховували своїх дітей і вчили їх, що вмерти можна лиш на полі бою, та виправлюючи в походи давали їм щити і говорили: „вертай з ним або на нім“. І доки в старинних народів було таке виховання молоді, доти вони володіли, коли знов зачали вони забувати про найвищі ідеали і мораль у них впала — вони зникли з лиця земиі.

Спорт має призвичаювати молодь до трудів і невигод, дати їй ідею боротьби і шляхотного змагання. Кожний спортовець, який іде до змагань на зеленій мураві мусить тямити про клич „Добути, або вдома не бути“ бо не може бути мови між спортовцями про якійсь компроміс.

Спортовець не сміє вибірати золотої середини, а славу повинен здобувити лиш перемогою, здобутою своєю працею і силою, боротьбою. І нині, коли стоїмо перед реорґанізацією спорту в Карпатській Україні, мусимо тямити, що через спорт доходимо до сили і до державницького виховання молоді.

Не може в нас нині бути мови про професіоналізм в спорті, чи трактування його як розваги. Ми розуміємо спорт, як передумову виховання молоді в державницькім дусі, як школу, в якій молодь має набрати найкращих прикмет духа і тіла.

Не ходить нам про те, щоб ми здобули зараз завтра якийсь рекорд. Ходить нам про поширення спортового духу і виховання цілих кадрів молоді, а між ними рекордмени знайдуться самі.

Спортовець.

Цініте собі приятеля - Даруйте точний годинник.

811

Чеська ліґа по недільних змаганнях виглядає так:

1.	Спарта	12	9	1	2	50:15	19
2.	Славія	10	8	1	1	50:19	17
3.	Пардубіце	12	7	1	4	33:26	15
4.	Пільзень	13	6	3	4	42:36	16
5.	Батя Злін	13	6	2	5	36:34	14
6.	СК Жіденіце	12	4	5	3	24:18	13
7.	СК Кладно	11	4	4	3	23:33	12
8.	Шлеська Острава	13	5	2	6	19:27	12
9.	Братіслава	13	4	2	7	23:38	10
10.	СК Наход	11	3	1	7	21:32	7
11.	Вікторія Жіжков						
12.	СК Лібень	12	1	2	9	20:49	4

Спортовці Карп. України

Зашліть своїх уповноважених заступників на установчі загальні збори Карпато-Українського Тіловиховного Союзу, які відбудуться в неділю 12. березня в Хусті дополудня. Точний час і місце опублікуємо в наступнім числі. Рівночасно запрошуємо і представників Карпатської Січи а то як в Хусту, так з цілої Карпатської України.

Ріжні весняні новинки жіночі й мужеські знайдете

в домі убрань

Нетера

В найближчім часі знайдуть тамже січовики - уніформу

806

Кандидати на футб. суддів голосіться

Провід секції футб. суддів підготовляє на 18. і 19. березня приготовчі курси для кандидатів на футб. суддів.

Спортовці, які хотять зголоситися на цей приготовчий курс, нехай подадуть свої назвиска до 15. ц. м. Зголошення зашліть до спортової редакції »Нової Свободи«.

Булоб бажаним, щоб на судівські іспити зголосилося як найбільше кандидатів, і то зі всіх округів нашої держави.

Іспити відбудуться кінцем березня в Хусті.

В Тересві організується новий клюб

В четвер, 9. III., відбудуться установчі загальні збори футболевого клюбу в Тересві. Назва клюбу: У. С. К. Тересва. Організаторами є: фах. вчитель Шпиль ка, вчитель Мокан, Бамбас і Дочкал. Новому клюбові бажаємо багато успіхів.

ЛИСТУВАННЯ спортової редакції

Др Гайдовський, Подєбради. Щиро дякуємо за надіслані статті. Перша вже появилася, наступна також піде. Напишіть дещо про українське спортове життя в Подєбрадах.

Фах. вчитель Попович. Зголошення одержали. Прийдіть в неділю на загальні збори К. У. Т. С.

Ч. 721/1-III-39.

Нова адреса Музею ВБУ:
UKRAJINSKÉ MUSEUM
Praha-Nusle, Horymirova 6.
Czecho-Slovakia.

Оголошення

Дирекція державних залізниць у Празі продасть з публічного конкурсу різні старі метали (мідь, мосаж, зінек, пакфон, алюміній, мідяні й бронзові стружки і т. п.), що накопичились в 1 періоді 1939.

Оферти написані на установлених формулярах, нештемпльовані, запечатані та означені написом:

Nabídka na koupí starých kovů k čís. 721-III-39. приймає головна подательна дирекції державних залізниць у Празі, Гооверова вул. найпізніше до дня 3. квітня 1939. до год. 10.

З офертою необхідно зложити до 3. квітня 1939. до 10 год. в касі тієї ж дирекції вадіум (залогу) у великості 5% цілої суми вартости матеріялу, який інтересант хоче набути. Залогу можна зложити готівкою, або в цінних паперах, що є зазначені в оголошенні Д.

Фірми, що мають зложену ґенеральну кавцію, мусять прохати писемно вищезазначену дирекцію державних залізниць, щоб ґенеральна кавція була обтяжена приписаним 5% вадіумом.

Ближчі відомості про кількість та род матеріялу, яко-ж про поодинокі місця уложення, а зокрема порядок продажі є зазначені в офертових друках, що їх продає лише каса дирекції державних залізниць в Празі за наперед зложених ,або надісланих поштовим переказом 3 К. за штуку, помимо поштових витрат. На добірку друки не висилаються.

Надіслані оферти будуть комісіонально відкриті дня 3. квітня 1939 р. о год. 11 в салі засідань згаданої дирекції державних залізниць Гооверова вул.

Оферти, що надійдуть запізно, або з невідповідно зложеним вадіумом, не будуть братись під увагу.

Потрібні інформації на прохання подасть відд. III/2 згаданої дирекції.

За дирекцію державних залізниць:
(Підпис.)

Хто хоче пишучі машинки.

Найновіші пишучі машинки Рапід-Портабль (куфрикові) й стандартні, найновіші моделі р. 1939.

від К. 1600.-

з правдивою українською клявіатурою достарчає за дуже вигідних умов Чсл. фабрика

Адресотип, Прага XII. Пршемисловська ч. 26.

Проспект й зображення засилає даром.

807

Адреси членів для обіжників, Адреси відбірців цінників і т. п. приготовить для Вас точно й скоро

Адресат-Адресотип

(без бляшаних матриць), ручна машина, яку можна нині дістати за К. 1800·-, автоматичний адресат від К. 1800·-, може набити за одну годину 1.000-1.500 ріжних адрес.

Проспекти та зображення засилає даром Чсл. підприємство

Адресотип, Прага XII. Пршемисловська ч. 26.

808

Допоручуємо двірцеву гостинницю

Габура Степана,

802 **Королево н. Т.**

Лікарська поміч

Др Стефан Микуланинець, фаховий лікар внутрішних хороб, прімар і заступник директора лічниці в Берегварі, відкрив **ординацію у Сваляві** на вул. Масарика. 803

Образок з фільму

КАТЯ,

який в найближчих днях буде висвітлювати кіно в Хусті.

РАДІО ПРОГРАМА

Радіо-програма від 9. до 11. березня

четвер 9. березня:

Прага: Вісті ЧТК в 7 год. рано й перегляд денної преси. В 12 год. контроля часу. В 12.30 вісті ЧТК. В 16 год. вісті ЧТК. В 17.10 м. лекція проф. Карл. Унів., д-ра Горака: »Тарас Шевченко. В 19 год. вісті ЧТК.

Братіслава, Банська Бистриця: В 12.50 вісті карпато-української пресової кореспонденції й програма для Карпатської України. В 19 год. вісті карп.-укр. прес. кореспонденції.

Мінхен Від 8.30—9.30 народні пісні.

Москва: В 9 год. музика й політичний перегляд.

Пятниця 10. березня.

Прага: 19 год. вісті ЧТК. В 22 год. вісті ЧТК, перегляд денних подій і спортові справи.

Братіслава, Б. Бистриця: В 16 год. вісті Карпато-укр. прес. служби.

Ляйпціґ: У 8.20 год. концерт солістів.

Відень: В 6:30 військовий концерт.

Мінхен: У 18 год. пісні Г. Пфицнера; у 18.45 мін. віртуозні композиції для чело й клявіру.

Субота 11. березня.

Прага: 12.30 вісті ЧТК. В 15.15 Яра

Братіслава, Б. Бистриця: 13.50 фільмовий реферат. В 12.50 карпато-українські вісті. В 16.50 висилання для Карп. України. П. Косей: »З історії преси« — відчит.

Загальні збори

Педаґоґічного Товариства Карпатської України відбудуться дня 26. квітня (в неділю) о 19 год., ½10-ої в салі краєвого суду в Хусті з отсим порядком:

1. Отворення зборів прдсідателем або його заступником; 2. відчитання протоколу з послідніх загальних зборів в падолисті 1936; 3. звіт секретаря; 4. звіт скарбника; 5. звіт ревізійної комісії; 6. вибір нового відділу; 7. вільні внески.

П. Т.

Карпатська Україна осирочена о три найбільші міста, стратила і своє головне місто Ужгород. Статочно перенесла той нечеканий удар судьби і героїчно переводить всі початкові перешкоди, комунікаційні і господарські. Частину траґедії тої красної землі вдалося Окружній опіці над молоддю у Великім Березнім захопити на марках чехословацької пошти. Серія трьох печаток з Ужгороду, Мукачова і Берегова — послідних днів перед переданням Мадярщині суть оправданими свідками і історичним документом.

Окружна опіка над молоддю у Великім Березнім цим звертається на славянську суспільність Карпатської України з просьбою, щоби закупленням марок, які продаються по 6 К, 1 К порто (переплату з подякою квітуємо) немогла зменшити страждання в зимі дітей ужоцької Верховини на Карпатській Україні.

Замовлення цеї філятелістичної цікавости переводить Окружна опіка над молоддю у Великім Березнім, Карпатська Україна.

М. Антолик, в. р., секретар. **П. Потокій**, в. р., предсідатель. 814

ОГОЛОШЕННЯ

При державній високій промисловій школі у Воловім дня 10. березня 1939 зачинається курс керовання автомобілем (шоферський курс). Подання треба адресувати: Воловий, Державна висока промислова школа. — Автокурси.

Приймаються особи старші від 18 літ, бездоганні й фізично здорові. При вписі платиться: вписове 30 К, і за науку 250 К. Бідні можуть просити о знижку.

Видатки за іспит платяться окремо.

809

Окружна опіка над молоддю в Воловім.
Число: А-5-9-39.

Волове, 24. лютого 1939.

Предмет: Загальні збори Окружної опіки над молоддю в Воловім.

ЗАПРОШЕННЯ

на звичайні загальні збори Окружної опіки над молоддю в Воловім, котрі відбудуться дня 12. березня 1939 о 8.30 годині в поміщенні державної народньої школи (церковний будинок) у Воловім з слідуючим денним порядком:

1. Відкриття загальних зборів.
2. Читання протоколу з минувших загальних зборів і його затвердження.
3. Звіти функціонарів та ревізорів рахунків.
4. Уділення абсолюторії відступаючому виділу.
6. Вільні внесення.
7. Закриття загальних зборів.

Вільні внесення для загальних зборів мусять бути до 8 днів перед загальними зборами предложені письменно президії товариства.

Загальні збори суть спосібні рішати за присутности бодай ⅓ членів, коли однако на означений час потрібна скількість членів не зійдеться, то за пів години відбудуться нові сходини, котрі є спосібні рішати за присутности якого будь числа членів.

До чисельної участи запрошує за:

Окружну опіку над молоддю в Воловім

Іван Чирій, в. р., секретар. **Віктор Кухар**, в. р., предсідник. 803

Добрі писарі на машинах до писання мають і в часі найтяжчої господарської депресії забезпечену екзістенцію. Бажаючим навчитись писати на машині до писання даємо можливість досягти необхідної вручности писання на машині — по К. 2 — година.

Діти бідних батьків мають 25% скидки.

Хочете собі щось написати? Машина до писання є до Вашої шановної диспозиції — К 2. — година.

Телефон 153. **Телефон 153.**

Г. Одайник,

Все для канцелярії

ХУСТ, Масарикова 70.

804

Нова Свобода, орган Українського Націон. Обєднання. Виходить щодня крім понеділка. Видає і редагує: Ред. Колеґія. Відповід. і начальний редактор Б. Бренджа-Донський. Адреса редакції й адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. — Число телефону 128. Число чехового конта: Прага 95.625. — Уживання газетних марок дозволила Дир. пошт й телеґр. в Ужгороді під ч. 469-К 38. — Рукописів редакція не звертає й застерігає собі право прислані статті скорочувати та не поміщувати. — Передплата: Чехо-Словаччина місячно 15 Кч, квартально 45 Кч, піврічне 88 Кч, річне 175 Кч. Післяплата від місячної ставки 15 Кч, річна 180 Кч. — Заграниця: Америка-Европа місячно один амер. доляр в рівновартостній валюті. Виняток Польща й Югославія. Польща 4 злоти місячно, кварт. 12 зол., піврічне 24 зол., річне 45 зол. Югославія: місячна 25 дин., річне 300 дин. гроші слати заграничними поштовими переказами на адресу адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. Карпатська Україна. — Державна друкарня в Хусті.

Цінник оголошень: За текстом звичайне оголошення ½ 3.200 Кч, ½ стор. 1.600 Кч, ¼ стор. 800 Кч, ⅛ стор. 400 Кч. — Сторінка оголошення має 4 шпальти. За 1 кв. цм шпальти 2.90 Кч. Оголошення в тексті за 1 кв. мм на 1 шпальту по 4.50 Кч. На першій сторінці за 1 кв. мм 5.80 Кч. — Ширина шпальти 6 цм. — Сторінка 26.5 цм широка і 41.5 цм висока. При більшім оголошенню відповідні скидки. — Окремі оферти кредителесне на бажання. — Дрібні оголошення: числимо по 1 Кч від слова. — За оголошення редакція не відповідає.

Річник XL. Число 53. Хуст, пятниця, 10. березня 1939. 50 с.

НОВА СВОБОДА

ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ

Федір Ревай:

БРАТ І НЕБРАТ

(Хуст, 10. III.) Від часу віденського арбітражу наша федеративна держава попалася справді до дуже важкої господарської ситуації взагалі, а Карпатська Україна зокрема. Ми, українці були відказані на одну нашу сусідню, так би мовити небратську державу та на нашу братську федерацію чехів, словаків і українців. Ми вели при допомозі цих держав тяжку господарську боротьбу, бо вороги нашого народу думали, що саме на господарському полі вони нас переможуть.

У цій боротьбі за господарське існування Карпатської України ми могли наглядно бачити, як поставився до нас братній народ чесько-моравської держави, і також як відносився до нас небратній народ румунської держави і в поведінці цих двох держав бачимо ми великий контраст.

З радістю, з найглибшою вдячністю та признанням згадуємо тут ту велику приязнь і порозуміння нашої сусідньої держави Румунії, яку вона виявила до Карпатської України. У нашому державному житті ніколи не забудемо того великодушного ґесту володаря Румунії, короля Карола, з яким він у найтяжчих часах нашого існування подав нам свою помічну, приятельську руку, наче найрідніший найщиріший наш брат. Те, що зробила Румунія для Карпатської України тоді, коли грозила нам найбільша небезпека, буде навіки золотими буквами записане на сторінках нашої новітньої історії, на сторінках історії нашої державности, нашого відродження.

Тим з більшим болем приходиться нам констатувати, що провідники і політичні чинники братнього чеського народу, з яким впродовж двадцятьох літ жили ми і живемо в одній державі, тільки тоді пішли на уступки супроти нас, прийнявши наші політичні домагання, коли міжнародня ситуація на це їх змушувала. Але коли положення федерації і нашою заслугою сяк-так у міжнародній політиці скріпилося,

щоб усі ті права, які ми собі вибороли і які нам за нашими й писаними законами належаться, поторпедувати різними неправдивими фантастичними арґументами. Дуже болить нас, що народ, який завжди твердив і твердить про себе, що він є найщирішим і найсвідомішим зо всіх словянських народів в Европі,

Після віденського арбітражу ми сподівалися, що в нашій федеративній державі після великого потрясення та після обєднання всього населення Карпатської України у найтяжчих часах та у виборах до першого сойму Карпатської України, — ми уже не будемо мати ніяких політичних клопотів з чехо-моравською федеративною державою, та що спокійно могтимемо взятись до соціяльного, господарського й культурного піднесення нашої країни і нашого населення. Одначе, на жаль, показалось, що наші брати з заходу не дають нам спокою і твердять, що тільки вони є покликані нами керувати і тільки вони сконсолідують нашу господарку. Що було в минулому як консолідували нас на господарському полі, про це не будемо писати. Це знає кожна тямуща людина. Наші

Це виглядає не лишень комічно, але й траґічно.

Ось ставлення брата і небрата до нас у найбільш гарячкових днях нашої державности! Дальші коментарі зайві! Факти говорять за себе!

ПРОТЕСТ прем. Волошина

Довідуємося також і з польського радія, що премер А. Волошин вложив якнайгостріший протест проти свавільного назначення для Карпатської України міністра неукраїнця, людину неукраїнської крови. В своїй телеграмі пан премер підчеркнув, що він ніколи не погодився і не погодиться в майбутньому на іменовання неукраїнця. Протест заслано президентові республіки і міністрові Хвалковському.

Міністр Ревай ДО ГІТЛЕРА

З дуже добре поінформованих кругів довідуємось, що міністер Юліян Ревай вчора відполудня відлетів до Берхтесґадену. Прийме його на авдієнції сам канцлер Великої Німеччини, Адольф Гітлер.

Хочуть новий Альказар

Довідуємося, що військові старшини вчора дві години радилися над тим,

Не пощастить вам вдарити між нас клин

думали, що екзистує дві ґрупи: реваєвська і клочураківська. Ми запевняємо їх, що наша єдність ненарушена. Ми є за Клочураком, але є також і за міністром Реваєм, і є ми лиш проти

Відвідини двох нім. консулів у п. Премєра

Сьогодні навідали пана премера два німецькі консули: пан Валтер Сплетштесер що вів дотепер хустський німецький консулят дочасно, і пан леґаційний радник празької німецької амбасади, др Гофман, що є іменований новим німецьким консулом в Хусті. Др Гофман є нашим знайомим ще з листопадових днів з часів нападу польських територистів і дуже добре знає Карпатську Україну. Пан др Гофман є великим приятелем українського народу і його ціла Карпатська Україна вітає дуже щиро.

В. Гренджа-Донський:

Заберіть чеських еміґрантів

Вже подруге дістає наш український народ поличника від чеських шовіністів, що ще все не вигинули з бенешівським режімом. Перед світовою війною не було на території теперішньої Карпатської України ні одного чеха, та ось після перевороту

шукати щастя. І вповні його знайшли, забіраючи в руки всі державні посади, всю політичну і господарську силу. За наші гроші будували собі вілли в Чехії та на Моразі, імпортуючи навіть служниць, щоб ні один сотик, від нас забраних грошей, не зістався тут.

а народне майно мусіли рятувати наші бідні хлопці. Тоді вони

позбудемося раз назавжди, але як все було впорядку,

Чи ви не бачите, що наш народ

Чи ви не бачите, що напруженя [illegible] що наші іскри потрібна і фактично ми, наші січовики стримуємо народ, щоб не пролилась тут чиясь кров? І в такій атмосфері

Управою Карпатської України є повірений премєр Августин Волошин а не хто інший і він розділює ресорти. З цією управою є звязаний ресорт міністерства внутрішніх справ нерозлучно, і ми тільки др. Волошина узнаємо

В імені цілого нашого українського населення вимагаємо: заберіть собі всю чужонаціональну жебрачню, все чуже сміття. В імені нашого народу вимагаємо:

бо лиш тоді будемо мати спокій в країні і зможемо присвятити енерґію на щось путнього, а не на боротьбу з бенешівськими недобитками. Цього вимагає від вас ввесь наш народ.

Центральний уряд досі не міг умотивувати реконструкцію влади Карп. України

Чеські часописи про реконструкцію

(Хуст, 8. III.) Лідове Новіни з дня 7. 3. пишуть: »Президент республіки д-р Гаха видав декрети, якими приділив членам підкарпатської влади ресорти, іменував нового міністра цієї влади, та звільнив від уряду дотеперішнього міністра Юліяна Ревая. За сьогоднішнім рішенням президента остається головою української влади мєґр Волошин, який теж поведе аґенду міністерства шкільництва та справедливости. Міністер армійський ґенерал Лев Прхала був повірений керуванням міністерства внутрішніх справ, фінансів та комунікації, а новий міністер Степан Клочурак буде керувати ресортами рільництва, торгівлі та промисловости, публічних робіт та здоровля.

Слід ствердити, що цей комунікат не є офіційний. Лідове Новіни не наводять джерела, звідки його взяли.

Вс чеські часописи однозгідно мотивують цю реконструкцію неймовірними причинами. Тому, що всі вони одинаково пишуть, не важко вгадати, що це слабе умотивовання походить із одного джерела. Отже слухаймо це пояснення Лідових Новін.

»Реконструкція уряду випливає з одного боку з нових конструкційних передумов, даних виборами, а з другого боку з відповідальности, яку президент республіки та центральний уряд взяли на себе прийняттям віденського рішення. Лояльні відносини до сусідів, отже також до Польщі і до Мадярщини є конечністю, без якої не можна собі уявити мирного розвитку держави в найближчій будуччині. Деякі події в Карпатській Україні, викликані особливо діяльністю еміґрантського елементу, рушили це прагнення до доброї згоди з сусідними державами. Центральна влада дала вираз своїй сильній волі привести відносини в країні до порядку так, щоб запобігти акціям та вступила з покликаними місцями підкарпатськими в переговори, які були сьогодні скінчені лагодою. Реконструкція влади має крім цих заграничних міркувань і внутрішньо-політичний змисл; її ціллю є дати надійну управу, яка скріпить правний лад та здійснить план нового відбудовання країни, яка на території, що її втратила, мала всі центри господарського, соціяльного та культурного життя, надійно розцвілого за останніх 20 років.

»Реконструкція, само собою розуміється, ніяк не противиться напрямові національного розвитку підкарпатського люду. Український характер, який був маніфестаційно потверджений останніми виборами, зістається новим знаком нового кабінету, в якому зрештою зістається мєґре Волошин, незаперечний авторитет у всього підкарпатського люду. Міністер Клочурак був головою підкарпатської земледільської комори,(!) у виборах за урядову партію Українського Національного Обєднання був вибраний послом до кревого сойму. Міністер Клочурак приїде з головою підкарпатської делімітаційної комісії, д-ром Бращайком завтра до Праги«.

Всякі коментарі є зайвими.

Делеґація у пана прем. Волошина

(Хуст, 8. III.) Сьогодні була паном премєром д-ром Волошином прийнята делеґація із села **Ільниця.** Делеґація заявила, що населення їх села все буде підтримувати український уряд. Крім того делеґація звернулася до пана премєра в справі місцевих домагань громадянства.

Українське населення все звертається з повним довірям до своїх українських міністрів. Чужий не-український міністер, хоч би мав і найліпшу волю, ніколи не може задовольнити справедливі домагання українського громадянства.

До пана краєвого ком. жандармерії

Зачуваємо, що наслідком родинних звязків, до жандармської школи має бути заділений як інструктор пан Г. (чех), проти якого велось розслідження і навіть був суспендований (гляди протоколи в Березнім).

Не віримо, щоб Краєва команда приділила цього пана, а як так, то приневолені будемо опублікувати його повне імя й дати деякі докази його »подвигів«.

До історії поштових марок Карп. України

(Хуст, 9. III. БПС.) За часів незалежної Великої України появилася й тут в нашій країні, а саме в Ясінні українська печатка, що виглядала так: на горі »Уряд поштовий«, в долині »в Ясінні«, посередині зліва тризуб з хрестом, під ним »1918«, праворуч від тризуба медвіуь.

Мадярські марки з цими українськими печатками були властиво взагалі першими українськими марками Карпатської України.

В 1923 році вийшла була в Карпатській Україні 20-сотикова марка з видом ужгородського замку. Марка була синьої барви. В лівому куті тієї марки був герб Карпатської України та жовтоблакитна хоругва. На жаль ця марка була лиш добродійна.

В 1924 році було запроєктовано, як пише німецький філятелістичний журнал »Донаупост«, видати памятні поштові марки з нагоди пятиліття незалежности (?!) Карпатської України. Марки мали бути з портретами Франца Ракоція, покійного президента Масарика, Корятовича та з видами Ужгороду. До видання цієї марки не дійшло.

В 1928 році вийшла чеська марка в ціні 60 сотиків з видом ясінської церкви. Марка була досить подібна до теперішньої нашої історичної марки.

Далі, аж в 1938 році вийшла чеська марка з видом Мукачова в ціні 1.20 К. Цю марку стягнено по розсудку віденського арбітражу.

Бачимо, що наші брати чехи не змоглися за цілих 20 років на видання бодай однієї чисто нашої національної марки. Братерська любов на кожному кроці та й годі.

Фільмарі до Хусту

(Хуст, 9. III. БПС.) Американська фірма — »Дніпро-фільм«, якої директором і продуцентом є українець К. Лисюк, накручує в Карпатській Україні дві нові українські фільми: »За гріхи батьків« і »За землю і волю«. Одна частина цієї фільми буде накручена в нашій країні, а друга частина потім в Америці.

В Америці вже докінчують українську фільму »Україна в огні«, яку перед кількома тижнями зачали накручувати в Карпатській Україні.

Крім того, як ми вже сповістили, працює тут фільмовий продуцент з Брна др. Роман Мішкевич, що також хоче фільмувати життя в Карпатській Україні й засідання нашого сойму.

Звертаємо увагу філателістів,

що адміністрація „Нової Свободи“ має обмежену кількість архів з серією поштових марок, оштемпльованих ювілейною печаткою, з нагоди 20-я Центральної Української Народньої Ради, які може розіслати за поплаток на пресовий фонд „Нової Свободи“.

Анґлія приготовляється

на оборону проти ґазового нападу з повітря

(Лондон, 8. III.). Сер Джон Андерсен шеф уряду оборони цивільного населення проголосив, що оборона Анґлії проти ґазового нападу з повітря досягла вже такого ступня, що здається дуже мало правдоподібним, щоб на випадок війни проти Анґлії був ужитий напад ґазовими бомбами. Додав, що влада Анґлії щодня скріплює оборону цивільного населення проти ґазового нападу на випадок війни.

Голяндський корабель кличе допомогу

(Танґер, 8. III. Ройтер). У Танґеру були зловлені радіові сиґнали голяндського корабля »Аврора«, який повідомляв, що на нього напали невідомі гідроавійони. Корабель просить кружляків, що знаходяться у його близькості, прийти йому на допомогу. При тім подає свою позицію, 37.6 ст. на північ, а 3.7 на схід від Ґрініча.

Сіль - наше біле золото

(Хуст, 9. III. БПС.) Всі знаємо, що за цілих 20 років додавали наші соляні копальні для цілої республіки дуже добру сіль, яка потім ще перероблювалася в Оломовці. Тепер комунікаційні труднощі зтяжують експорт нашої соли до других частин федерації.

В Солотвинських копальнях працює сьогодні біля 800 робітників і інших службовців, але не всі є вповні зайняті.

В цих копальнях ще й тепер є дуже мало наших людей, бо за старого режіму українців сюди зовсім не приймали.

Свято 125-ліття уродин Тараса Шевченка

у Жіночім Союзі

Дня 7. III. ц. р. святкував Жіночий Союз річницю 125-ліття уродин Тараса Шевченка. В ґімназійній салі зійшлися жінки та представники громадянства на скромне свято. Свято відкрила короткою промовою голова Жіночого Союза п. Станькова. В своїй промові звернула увагу на постать жінки в творах Шевченка, який хотів бачити в українській жінці мати спартанку, яка повинна виховати дітей на правдивих борців, героїв, що зо зброєю в руках підуть боронити батьківщину. Потім п. Горватова віддеклямувала »Світе тихий...«, а п. професорка Балицька відчитала реферат на тему: »Жінки в творах Шевченка«. Свято закінчила учениця Станькова деклямацією »Калина«.

Передплачуйте „НОВУ СВОБОДУ“

Про грекокатолицьку епархію

(Хуст, 9. III. БПС.) Мукачівська греко-католицька єпархія з осідком в Ужгороді мала в Карпатській Україні до віденського арбітражу 315 парохій. З того лиш 35 парохій залишилося в Мадярщині. Отже в Карпатській Україні зісталося 280 грекокатолицьких парохій. Колишній єпископ руссо-мадярон Шандор Стойка зістався, як ґенерал без війська.

Апостольським адміністратором для греко-католицьких вірників в Карпатській Україні є єпископ Ня-раді, відомий український патріот.

Вже нині виставка весняної обуви і панчох в склепі БАТЯ

819

Наші робітники до Німеччини

Наша влада не тільки словами і на папері говорить про свої святі обовязки, але фактами ясно доказує ворожій агітації, що її дурні слова і змагання зістануться безрезультатними, бо увесь наш народ стоїть за своїми провідниками, як то показали вибори 12. лютого.

По наших селах іде жива розмова. Молоді люди, повні енергії до праці записуються у своїх старостів на працю до Німеччини. Хоч ще не відійшли, і не знають тої праці, але вже дякують нашій владі, що так старається про них і обіцяють їй, що всі ворожі напади на нашу землю і на нашу владу відібють своїми грудьми і коли треба — поляжуть, але живими не піддадуться. Воювати із приказу і воювати із власної волі, із власних інтересів, то не одно. І тому хай собі добре запамятають вороги нашої держави, що ми всі стоїмо твердою стіною на кордонах і внутрі нашої держави і кожний їх намагання на нашу свободу належно відплатимо.

Наші сільські молоді люди, обіцяють, що на працях у Німеччині будуть гідними репрезентантами українського народу. Вони своєю доброю працею докажуть німецькому народов, що український народ працьовитий, гідний своєї назви, гідний своєї самостійної держави і гідний братерства із високо культурним і працьовитим німецьким народом. Наші молоді люди познайомлять німецький народ із українськими піснями, казками, переказами, звичаями і всім тим, чим так багатий український народ.

Своєю витревалістю і в найтяжчій праці докажуть наші люди, що вони здібні й до боротьби. Своєю чемністю докажуть, що український народ добре вихований і дисциплінований.

Все це ще більше зблизить український і німецький народи і вони ще завзятіше візьмуться до реорганізації всієї Европи.

Треба тільки побажати, щоби наші робітники чим скорше туди відїхали і зачали фізичну і національну працю.

в. в.

Велика участь на святі Крут

Український народ вічний, як вічна його земля, як вічне його право на неї

Дня 4. березня ц. р. о 7-ій годині відполудня в Королеві над Тисою відбулося величаве свято, присвячене українським лицарям, поляглим під Крутами. Вже о 6 годині пополудню публіка з сусідніх сел, а навіть з далеких, зачала прибувати, щоб належно віддати честь тим, що лягли головами, пролили свою кров за волю Батьківщини, за волю України. Саля, окрашена смерековим галуззям та синьо-жовтими стяжками, була вщерть переповнена. На стіні пишався гарно зроблений з смерекового галуззя переплетений синьо-жовтими стяжками національний герб України — тризуб. Свято влаштовував ініціятивний гурток свята Крут за великою участю гарнізону Організації Національної Оборони »Карпатська Січ«. Ініціятором свята був місцевий провідник Українського Національного Обєднання в Королеві Евген Поляк.

На програму Свята склалися: промова, чотири пісні, пять декламацій та жива сцена.

Евген Поляк у своїй промові передав короткий перебіг історії та терпінь українського народу, що йому довелось перенести в боротьбі з різними наїздниками та катами України. Глибше задержався на історії бою під Крутами. Між ін. в своїй промові сказав: та помимо всіх тих мук, терпінь, знущань, боїв та пролиття гарячої української крови на великих степах у боротьбі за свої права і вольності з різними наїздниками, дикими ордами, віковічними ворогами, що Україну розпинали на хрест, український народ жив, живе й жити мусить, бо український народ вічний, як вічна його земля, як вічне його право на неї. Ідея його предків, ідея славних князів, гетьманів та невмірущих лицарів-козаків живе. Крути тільки почин, а вони мусять Україні принести **Велику Перемогу.**

Чотири пісні відспівав січовий гарнізон, за що від публіки одержав великі оплески.

Свято закінчено відспіванням національного гимну.

Про нашу столицю Хуст

(Хуст, 8. III. БПС.) Сьогоднішня столиця Карпатської України була знана вже в старинних часах, як місто. Доказом цього є багато актів із середновіччя. Відомий акт з 1329 року, виданий **клюжським конвентом,** в якому Хуст виразно називається **містом.**

В р. 1900 жило в Хусті 8.700 мешк.,
„ 1910 „ „ 10.300 „
„ 1920 „ „ 11.800 „
„ 1930 „ „ 17.833 „

Від року 1930 Хуст поступово збільшувався. Тепер живе в нашій столиці біля 30.000 мешканців. Живе тут тілько людей, як в Ужгороді перед рішенням віденського арбітражу.

Коли дивимося з історичної перспективи, то мусимо констатувати, що Хуст розвивався досить повільно. Причина була не лиш в тому, що Хуст лежав далеко від центральних урядів, але також і тому, що Хуст був звязаний з українською історією з недавнього минулого (хустський конгрес в 1919 році) а це деяким нашим приятелям із старого режіму не подобалося й тому про Хуст ніхто не старався.

Сотки мільйонів К., були видані на розбудову Ужгорода, Мукачова й Берегова, а тепер це все відпало. Показалося, що для розбудови наших міст і сел за тих 20 літ не було практично зовсім нічого зроблено. Наші гроші були викидувані на ті міста, що були відступлені Мадярщині.

На мадярські села видавано далеко більше грошей, як на нашу бідну Верховину, якою ніхто не старався. Сюди приходили лиш перед виборами всякі агітатори чеських централістичних партій, які обіцювали нашому населенню гори-доли, але по виборах більше не показувалися.

Хуст є тепер містом дуже славним. Тут маємо одиноку в світі українську владу (без огляду на справу ґенерала Прхали), тут відбудеться засідання першого українського сойму.

Наш уряд вже рішив, що Хуст буде бігом декілька літ розбудований на зразок модерного европейського міста.

Самогубство в Воловім

Дня 3. III. около 3. год. рано поповнив самогубство Людвік **Болечек,** родом з Словакії, що працював у фірми Батя у Воловім. Нещасного найшли висячого в його кімнаті. Ходять вісті, що самогубство виконав з великої любови до дівчини, що його не хотіла. Був таксамо добрим грачем ново-заложеного Українського клюбу С. К. Верховина Воловий. Вічна йому память.

Виказ осіб, що прислали всенародний національний даток на розбудову Карп. України

Професорський Збір Укр. Держ. Реальної Гімназії в Хусті

О. Дмитро Попович. дир. ґімн.	150.—
Др. Мілада Дерешова	100.—
Др. Іван Рудківський	60.—
Інж. О. Трубний	100.—
Н. Балицька	100.—
Н. Доброгорський	100.—
Р. Бірчакова	100.—
Н. Лінтур	50.—
М. Руда	50.—
Юрій Кенє	60.—
А. Равшова	60.—
М. Павлатова	50.—
А. Янасова	50.—
Др. М. Гупаловський	100.—
п. Анталовський	40.—
Др. Ясінчук	50.—
Р. Ранда	50.—
Др. Фельдштайн	40.—
А. Чічура	50.—
п. Рідльова	50.—
п. Лажновська	50.—
Др. М. Галаган	100.—
М. Небесник	40.—
М. Гупаловська	100.—
Микола Цуперак	100.—
Разом	**1710.**
Микола Цуперян	100.—
Володимир Кобзар	100.—
Микола Балаш	65.—
Іван Лендел	119.—
М. Лесев	135.15
Др. Михайло Попович	100.—
Інж. Петро Кондіскалів	60.—
Пані Кеанґнезі фр. франків	200.—
П. Рудичів „ „	100.—
П. Плевако „ „	300.—
Інж. Гриць Трищенко корон	109.—
Інж. Евстафій Грицина	199.—
Анна Зиндулка	54.50
Інж. В. Чижиков	199.—
І. Понятовський	99.50
Михайло Кириченко	100.—
Жіночий Союз в Хусті	**2.000.—**
Іван Баланчук	50.—
Інж. Яків Балабан	50.—
Інж. Я. Шабельський	100.—
Інж. А. Шульський	80.—
Василь Тимченко	100.—
Інж. Тимофій Сикора	99.50
Інж. Н. Івасенко	120.—
Др. Н. Еліїв, лікар	600.—
Сафот Рубинович	20.—
Панас Слобашницький	70.—
Др. А. Ольшевський, лік.	200.—
Дирекція Горожанської Школи в Рахові	**576.—**
Др. Семен Гошовський	150.—
Михайло Воробко	100.—
Інж. Григор Пустовар	150.—
Михайло Ціфра	47.—
Микола Роман	100.—
Др. Петро Ключка	300.—
Др. Іван Долинський	200.—
Іван Чобан, ур. дир. залізниць	200.—
Пп. Кириченки Семен і Олена	150.—
Якубець	50.—
Микола Сидор	100.—
Др. Антін Гончаренко	100.—

Ю. Гончарів-Гончаренко:

УМІННЯ ЧИТАТИ

(1. II. 1939.) Багато людей читає, але дійсно вміє читати з них малий процент. Читати можемо лиш очима, нібито мимоходом, ц. т. не бути душевно звязаним з читанням, але можемо і мусимо читати, так би мовити, науково. Хто читає »мимоходом«, без думання, той є душевно лінивим і нездібним до глибшої, реальної і позитивної праці — є звичайно поверховою людиною.

Мало кричати: читайте! Але треба навчати, що читати і як читати. І про це маємо дбати в новій ері нашого державного і національного самостійного життя. Читанням здобуваємо собі самоосвіту і науку.

Найліпші старо- і новодобові педагоги про це багато думали і говорили. Вже перед народженням Христа грецькі філософи займалися цим питанням. Нова доба, новий психологічний утвір людської істоти, кинуло на літературний ринок багато літературного браку. Ми забуваємо за класиків, або з повинности їх читаємо, ясно, що з нудотою. Але дешеві, беззмістові детективки, ріжні нереальні фантастичні пригоди, »лімонадові« романи — ось що нас захоплює. Одні указують нам злочини і рафінацію в них, другі фантазію »чарівних« пригод, треті — де все кінчається »щасливим кінцем«, як в амер. фільмах — зло карається а правда перемагає, хоч якраз життя показує інше — боротьбу, де сильні натури перемагають, слабі підлягають їм, а не »щасливі« пригоди. Від таких книг мусимо рятуватись. Втікати від них чим дальше. Безумовно читати реальну фантазію, що збудована на науці, класичну детективку взагалі книги письменників, як Жюль Верн, Луї Буссенар, Луї Жаколліо, Майн Рід, Конан Дойл, Кіплінґ, Вальтер Скот і под. треба читати, бо тут фантазія є реальна, а другі освітлюють історію у формі роману.

Життя є реальне, аж жах наводить своєю реальною наготою, на кожному кроці нашого життя, здибаємося з людьми, які мають маски на обличчях і часто не є тими, за котрих себе видають, а лиш один »хибний« їх крок може показати їх дійсне обличчя, відкриває лицеміря. Це є життєва брехня, а коли до цієї брехні додамо згадану літературну брехню, так тоді ми самі себе зовсім ошукуємо і острота нашого розуму притупляється так, що не є здатний до корисної праці, яку тепер так ми потрібуємо, в якій мусимо мати свіжий і здоровий розум.

Ми мусимо дивитися правді в очі, хоч яка вона нам часто буває гіркою, а іноді вбачаємо в тій правді і особисті напади. Декому правда не любиться, дехто вживає правду фальшиву, »свою« правду, хоч правда є на світі лиш одна, а шляхи шукання правди можуть бути різні. А тому хай не сердиться наша інтеліґенція, але узнаймо правду: більший процент нашої інтеліґенції мало читає. Найліпше дадуть про це статистику наші книгопродавці. Ліпше в кавярні, в гостинниці, за картами і пивом, на вулиці грубо фліртовати, дома спати, або з розумними обличчями вести »надзвичайної« ваги розмови, кидаючи принагідними, бомбастичними реченнями, не передумавши над ними, чим дома сісти і працювати — читати. Чи може хтось займатися народньою справою, бути відповідним в уряді, не читавши? У нас і це стається, але наслідки справ таких людей нам відомі. Часто дивуються, чому до одного учителя селяни добре відносяться, а в той же час до другого, хоч той іде їм на руку, ставляться холодно. Дивуватися не треба, бо наш люд відчуває реальність працьовника з глибоко передуманою думкою і поверховість, натертість — душевну порожнечу.

Немає змісту читати поверхово, очами, не бути в тому читанню цілою істотою. Читання, яке не примушує людину зупинитися над тим чи іншим виразом, душевно не уявити собі образ, що подає автор, не передумати і порівняти зо своєю власною думкою, зауваженням, знанням, не дозволити своїй фантазії працювати, яке не викликує у нас довшого враження, нові поняття, думки, приймати без критики перечитане і то не переваривши в душевно-розумовому свойому кітлі — ось таке читання не має вартости. При читанню мусить творитися нова думка, а коли цього не є, то таке читання не варт нічого, ми маємо хибу, а цю хибу мусимо знищити і повинні знищити.

Як же читати? Читання, це праця, а як до кожної праці приступаємо з відповідним приладдям, так мусимо мати приладдя і до читання. Це — олівець і папір. Взагалі з цим ми не повинні ніколи і ніде розлучатися. Часто приходить нам гарна думка, маємо надію, що її не забудемо, але не записавши, — а треба нам її згадати, бо знаємо, що її мали ми і вона сидючи десь в кутку голови нашої є настирлива, — її не згадаємо. Думку порівнюю з хвилею на волі — зявилася і безслідно зникла, коли не зафіксуємо на фотографічну плитку — папірець. Отже нову думку, власну чи чужу, почуту чи прочитану, яка нас зацікавила чи буде нам потрібна, занотуємо собі, а в дома принагідно її розпрацюємо. Ось така думка потім стає нашою власною думкою. Це нас мусить відріжнювати від малпи — не повторювати чужих думок без передумання.

До нотаток записуємо **все**, що нам полюбилося: думка, образ, рух, враження і інше. Відтак її дома в тиші розпрацьовуємо, що робить розум рухливішим, гострішим, трівким — розвиває його. Психологія знає, що те, що ми занотуємо собі і до того ще проміркуємо те, стає трівалішим, коли-би то лиш »памятали«. Часто буває, що десь у нас в підсвідомості, нагло стихійно, рефлексійно щось майне, навіть не оформлене, і то мусимо занотувати, той кістяк, а відтак за 2-3 дні перечитавши, нам легко викликати те, що інстинктово творилося в нашій свідомості, що само назрівало рефлексійними причинами. Багато ріжних законів і винаходів витворилися з таких хвилькових думок підсвідомости. Дарвін, Стефенсон, Нютон, Коперник, Гобес Едварс а навіть Масарик й ін. мали цю систему нотаток. Ці нотатки нас примушують думати, ставитися до всього критично, так-би мовити не бути душевним бюрократом. Думання, власне думання, є велика річ. Навіть грецький філософ Демокр, щоби міг лиш і лиш думати, а не читати, виколив собі очі. Ми таких крайностей не потрібуємо. Але вчитися думати з перечитаного, без самостійного обміркування, нас доводить до стану, мирно кажучи, жалюгідного. Самостійне думання допомагає нашій загальній інтеліґенції. Можна бути доктором з дипломом, а нерозвиненим, а людина, яка ніколи не виділа високу школу, може бути розумнішою, чим той доктор, інженер, чи що. Бо вона думає, працює над собою, не бере чужі думки, а творить нове, розвиває сама себе. А нам цього треба, а ще як нам треба вміти читати!

Отже читаймо з папірцем і олівцем у руках, дозволимо працювати на-

Бажав би дати вивчити

15-річного сина (кінчив 4 горож. школи,) на торговця мішаними товарами в українській торгівлі, на ціле заосмотрення.

Зголошуватися на адресу:
Г. Зарицький,
ГАНДЛЬОВА ч. 902, Словенско

Карпатська Україна й цілий світ довідалися про позбавлення мандату міністра Карпатської України Юліяна Ревая в понеділок 6. березня о 7. годині вечером через празьке радіо. Це викликало велике заворушення, як між населенням Карпатської України, так між політичними провідниками нашої столиці. Ніхто не сподівався

щоб осмілитися позбавити мандату одного з найбільше улюблених провідників карпатоукраїнського народу.

Що

добре й давно готовились до цього протизаконн. акту, найкраще свідчить про це інтерпретація чеської преси. Чеська преса вже на другий день після радіової вістки приносить потатки, що реконструкція уряду Карпатської України була прийнята із »заспокоєнням«, як населенням Каркатської України, так нашими провідними мужами. Значить, чеська преса мусіла знати про реконструкцію на декілька годин раніше, ніж ця вістка була відома Карпатській Україні. »А-Зет«, »Лідове Новіни« написали на 6 годин раніше про настрій Карпатської України, щодо реконструкції нашого уряду, ніж населення й столиця Карпатської України, про цю реконструкцію довідались.

З цього виходить, що чеська преса дістала наперед інструкції, як має відноситись до цих подій, яку опінію вона повинна витворювати.

сподівачував на їхні ради. Чеські політики довели до катастрофи власний народ, нам наробили немало шкод, але від сьогодні ми з ними не бажаємо мати

Ми хотіли з ними чесно договоритись, не завдати їм ще більших ран, а вони на нашій власній землі збираються нас вчити, нам розказувати. Цього ніколи не буде, бо наш народ не допустить.

Петро Карпатський.

Як зачав урядувати

Вчора, 8. III., прийшов до Січі дядько з Данилова зо скаргою :

Хуст уже почав величаве святкування 125-ліття уродин Тараса Шевченка

(Хуст, 9. III.) Нині почалось величаве святкування 125 літньої річниці уродин ґенія Т. Шевченка.

В 8 год. рано зійшлися всі школи столиці на Богослуження, яке відправлено в катедральнім храмі з нагоди 125 ліття уродин.

Дальші величаві академії відбудуться 14. і 15. березня.

КУДИ ПОСИЛАТИ
всенародній національний даток
на розбудову Карп. України?
ТРЕБА ПОСИЛАТИ
на адресу: **ХУСТ,** Карп. Україна,
Підкарпатський Банк, чековий рахунок число 34688.

шій фантазії під час читання, контролюймо наші думки з перечитаним - чужими думками; змагаймося передбачати. Таке читання дає нам можливість творити щось своє власне, хоч користуємося чужими думками, розширює та зміцнює наш світогляд, доповнює і збагачує нашу душевну комору. Перечитане ми повинні в себе впити, всякнути в кожну буньку нашої істоти, а це можемо зробити лиш через записуваня наших і чужих думок, образів, рухів тощо, а відтак час від часу то продивлятися, доповнювати, розширяти і взагалі розпрацьовувати. Мені часто підчас проходу, прогульки приходять ріжні думки, іноді здається, що безвартістна, а не знаю чи скористаю її, але запишу, а відтак дома згодом розпрацьовую і щось з безконкретної думки або думок, виллється в одне суспільне.

Отже працюймо так, як працювали і працюють великі люди, читаймо, але читаймо вартісні твори, але і то перемірковуймо собі, не берім нічого »на віру«.

ВІСТІ 30 СВІТУ

— **Місія Рансімена** в Чехо-Словаччині коштувала 1.700 фунтів шт., т. є 240.000 К, як виходить з додаткового бюджету англійського міністерства закордонних справ, предложеного парламентові.

— **Президент** Чехо-словацької республіки скликав словацький сойм на сесію в Братіславі на день 14. березня 1939 р.

— **Англія** підготовляє конференцію Тихого океану, в якій візьмуть участь В. Британія, Австралія і Нова Зеляндія.

— **Часопис »Словак«** висловлює певне сподівання, що в короткому часі вдасться наладнати усі спірні питання між Прагою і Братіславою з вдоволяючим вислідом для обох сторін.

— **Сенат** Сполучених Держав Америки прийняв додатковий внесок, яким уповноважнюється уряд збільшити воєнну повітряну фльоту до 6.000 літаків. Ухвалене конгресом предложення передбачувало 5.500 машин.

— **Премєр Мадярщини** Телекі і міністер закордонних справ Чакі мають у квітні — по досі непотвердженим відомостям — відвідати офіціяльно Муссолінія.

— **Римські** політичні кола відносяться зі зростаючим недовірям до деяких заряджень Англії і Франції на Середземному морі і вважають, що ті приготування мають агресивний характер. Так думають в Римі про французьку підготовку в Тунісі і передусім про теперішні маневри англійської фльоти на Середземному морі, маневри, які звичайно відбувались в осені.

— **Папа Пій XII.** — як передбачує преса — скличе незабаром після коронації консисторію, щоб перевести деякі іменовання. Не виключене, що папа іменує нових кардиналів.

— **Одинадцять воєнних кораблів** еспанської республіканської фльоти, що відплили з Картагени, прибули до пристані Безерти в супроводі одного французького кружляка і кількох французьких контрторпедовців.

— **Ганді** перестав голодувати по 4 днях і 3 годинах внаслідок переговорів з магараджою Рашкоту, в яких взяв участь віцекороль Індій.

— **Б. президент** німецького банку др. Шахт ще цього тижня виїде в довгу подорож через Середземне море, Суезький канал до Індії, а може і довкола світу. Підкреслюють приватний характер подорожі.

— **Півофіційна »Газета Польська«** з 3. березня пише про вислід відвідин міністра Чяна в Польщі: »На характер й розмір співпраці між двома народами значний вплив має взаємна симпатія і ступінь довіря. Ясно, що польсько-італійська співпраця не стріне під тим оглядом ніяких перешкод чи труднощів. Але на формулювання співпраці між обома народами мають ще більший вплив їхні взаємні політичні ролі та ґеографічне положення. Є райони, де життєві інтереси Польщі та Італії є спільні і рівнобіжні. Але є й такі простори, де ті інтереси не покриваються, одначе й не ривалізують з собою. Обі сторони це знаменито розуміють.

— **Фінляндія** святкувала свято найбільшого фінського національного епосу »Калевала«. У цілій Фінляндії вивісили на домах національні прапори, а перед памятником поета Ленрота відбулись маніфестації. Український переклад »Калевали« появився — як відомо — давно перед світовою війною.

— **Англійський король** Юрій VI. іменував сера Моріса Дреманда Петерсона амбасадором в націоналістичній Еспанії. Петерсон був амбасадором в Ірані, а в 1929 р. радником амбасади в Мадриді.

— **Лондонська поліція й Скотлянд Ярд** ведуть енергійні доходження в справі пакету, що його надали невідомі особи в одному поштовому уряді в Лондоні. Цей пакет, як стверджено, мав самозапальні матеріяли. По розгляді вибухових матеріялів догадуються, що вони походять від »ірляндської республіканської армії«.

— **В Англії** на засіданні обєднаної великої масонської ложі вибрали Великим Майстром англійської масонерії брата англійського короля князя Кенту.

— **Ограбували** місцевий костел три сини багатих польських селян у Петканові в корінній Польщі.

— **Непорозуміння** між Японією та владою міжнародньої концесії в Шангаю покінчилось. Однозрідно стверджено, що влада концесії не може погодитися на те, щоб чужі вояки патрулювали міжнародню концесію, але прихильно прийнято поміч японської поліції в боротьбі з тероризмом.

— **Голяндський** уряд буде домагатися від парляменту мільйон ґульденів кредиту на оснування концентраційного табору для трьох тисяч німецьких жидів, що нелеґально перейшли до Голяндії.

— **Адуан Нашашібі,** один з делеґатів поміркованої арабської партії на лондонську конференцію, вмер від ран. Адуана Нашашібу напали на матчі копаного мяча в якому брав участь як глядач.

„НОВА СВОБОДА“
виконує своє завдання.. Що робите Ви для „Нової Свободи“?

Словесна народня творчість

До редакції день-що-день вбігають вірші, писані мозолистими селянськими руками. Самі селяни оспівують нашу славну Україну, буквально: що напишуть, зараз і співають та поширюють далі. Одну таку пісню містимо:

ПІСНЯ

Убивають українців,
Кулями, тюрмою,
Україно, Україно,
Лишенько з тобою.

Та воскресне Україна
Від моря, до моря,
Щей наробить воріженькам
Немалого горя.

Ми завзяті українці,
Ми завзяті люди,
Ми збудуємо Україну,
Де нам добре буде.

Та ми підем, будем битись,
Правду здобувати,

Петро Чепіга.

Свято Шевченка в Празі

(Хуст, 9. III. БПС.) Чеська Академія Наук і мистецтва, Словянський Інститут і Український Університет улаштовують 11. березня ц. р. в Празі велике свято в честь 125-тих народин українського поета Тараса Шевченка. Протекторат над цим святом прийняли: премєр о. др. Волошин та проф. др. І. Капрас, міністер шкільництва центральної влади. Почесним предсідником цього приготовчого комітету є проф. др. І. Шуста, президент Чеської Академії Наук і Мистецтва.

Канцлер Великої Німеччини

Гітлер навідає Відень

(Париж, 9. III.) Берлінський кореспондент французької телеграфічної агенції Авас довідується, що вождь і канцлер Великої Німеччини, Гітлер цими днями навідав Відень, щоб узяти участь у святкуванні першої річниці прилучення Австрії до Німеччини. Кореспондент також довідується, що при цій нагоді колишній канцлер Австрії, Шушніґ дістане амнестію, тобто буде застановлено карне поступовання супроти нього.

Блокада еспанського побережжя

(Бургос, 9. III. Ройтер.) За оповіщенням адміраліти зачиняються усі середземно-морські еспанські побережжа між Саунтом і Адрою для всякої плавби. Всі кораблі, які будуть зловлені у тримільовій смузі без особливого дозволу, будуть конфісковані.

В понеділок вибори нового патріярха Румунії

(Букарешт, 9. III. ПАТ.) Святий Синод румунської православної церкви зійдеться в понеділок, 13 ц. м., щоб обрати нового патріярха.

Французи цікавляться румунською торговлею

(Букарешт, 9. III.) З офіційних місць повідомляють, що французький міністер торговлі, Жентін кінцем місяця травня приїде до Букарешту, Ціллю його відвідин у Букарешті є скріпити торговельні відносини між Францією і Румунією.

Українці й Українки Карпатської України!

Важний час вимагає від нас дисципліни та порядку.

Кожний українець чи українка, без різниці релігійної чи класової приналежности в Карпатській Україні, має бути членом одинокої політичної організації - Українського Національного Обєднання!

До розбудови наших лічниць

Стаття, поміщена Вами в 44. числі »Нової Свободи« під заголовком »Будуймо, але розумно, практично та господарно«, написана п. інж. Семенюком, приходить в напригіднішний час, коли справді справа є правдивою, що відповідні чинники в Севлюші задумують паркетувати лічничі убікації. Думаю, що паркетові підлоги будуть лишень в господарських будинках, але в ніякому разі в кімнатах, де лежатимуть хорі, а головно на відділах хірурґічному та ґінекологічно-породничому. Тому не кажу пізно, як п. інж. Семенюк, бо не хочеться мені вірити, щоб лікарі, які працюють та працюватимуть в лічниці, не вияснили та своїм фаховим виливом не переконали відповідні чинники о невигідности, непрактичности і прямо таки небезпечности для хорих, паркетових підлог.

За 6 років хірурґічної та ґінекологічно-породницької практики по різних оружних лічницях в Чехах, я почув, так би мовили, по два рази на своїй власній шкірі, як влучно п. інж. Семенюк назвав, благодіяння блощичої інвазії.

Блощиці були усюди: в підлозі, в ліжках, віконних порапетах, в матрацах, в скринях на білизну, в нічних скриньках. Одним словом у кожній пригідній щилині. А тепер маємо положити пацієнта, скажемо, по ресекції шлунку до такої кімнати, або жінку по плястичній операції, або й жінку по породу, або чи хочете, дитину по операції сліпої кишки.

Кожний, і не лікар, добре знає, що хорий потребує передусім тілесного спокою. Отже ж який спокій, коли ледви що пробравшогося з наркози, його атакують блощиці. Хірург, який тішиться на вислідок своєї праці, кляне аж гори зеленіють, бачучи, як хорий шкрабається та копає ногами на ліжку в той час, коли має як мога спокійно лежати. Вислідком того є, що лікар гартусить на сестерський персонал, викурює, поливає, випалює, перекладає хорого з ліжка на ліжко, пересуває з кімнати до кімнати, або й переселює хорих до коридору, а в кімнатах проводить вищезгадану процедуру знищення внутрішнього ворога. Безуспішно! Бо коли скажимо і вдалобися усі блощиці знищити, тож залишаться їх зародки в паркетах, головно під лиштвами. Але і відвідувачі хорих чимало наносять блощиць до лічниці. Накінець лікар зможений, розлючений, біжить до канцелярії. Легко догадатися, в якому дусі ведеться розмова з управителем лічниці.

Сьогодні — мало або майже не існують лічниці в Чехах з паркетовими підлогами. В останній, в якій я працював перед 2 роками, уже може підлога ксилолітова.

В Празі на Буловці ксилоліт, за виключенням операційних салів, де підлога біла кахлева. Ґінекологічний павільон в Градці Кральовому, який є найкраще оборудований в республіці, має підлогу ґумову. В операційній салі підлоги білі кахлеві, стіни світло зелені, кахлеві.

Для севлюшської лічниці була би найвигідніша підлога ксилолітова, бо не є так холодна як герацова підлога або камінна, за друге легко і дешево утримується в напростій чистоті, тиху.

Пороги між кімнатами і коридорами не робляться, а то тому, щоб можна пересувати ліжка з кімнати до кімнати безглучно, та без непотрібних штовхань хорими.

Др. Вячеслав Яворський.

Плекання характеру в молоді

Питання молоді, порушене в ч. 39. »Нової Свободи« з дня 22. лютого ц. р., є дуже актуальне та важне. Ми хочемо жити! Не тільки жити таким життям, як до тепер, але злішшувати його. Ліпше завтра є нашим гаслом.

Щоб ми були приготовані до боротьби за ліпше завтра нашого народу, ми мусимо бути озброєні, як морально, так соціяльно. Між цією зброєю поважне місце займає характер. Характер людини — це здібність людини пізнати, що є добре, і його за всяких обставин не відречися. Характер є сила, що двигає та скріплює національний орґанізм. Отож треба подбати про вихову характеру нашої молоді. Оце має бути завданням наших педаґоґів — учителів чи професорів.

Найліпше виплекати характер людини можуть батьки. Але, що можуть зробити такі родичі, що самі не є національно свідомі, самі конюнктуристи, борці за теплі місця? Нічого іншого, тільки ті шкідливі прикмети передати дитині. Отож завданням шкільних педаґоґів є пізнати, яку вихову винесла дитина із родини, вступивши до школи. Коли справа виглядає погано, то він повинен звернути велику увагу на переродження її характеру. В таких випадках учитель повинен подбати про планову дальшу вихову молоді.

Ми мусимо признатися, що з наших жил ще не цілковито вилилася рабська кров. Ще прикмети раба: неохочість до ініціятивної праці, підлещування, зрада, хитрування, находять місця в серцях нашої молоді. Цього не повинно бути! Нам потрібно людей чину, людей-лицарів, людей з кришевим характером, людей відкритих та готових до оборони національної чести. Оттакі прикмети є відзнакою характерности. На жаль, багато з наших педаґоґів звертає на ці справи малу увагу. Вони не перероблюють характер своїх вихованців. Не стремлять до виплекання охоти та самостійности учня в праці. Оттаким класовим шептанням, відписуванням завдань з »пулки«, учень не привикає до самостійности, але до ліпшівства, хитрування, обману. Нашим педаґоґам треба звернути на подібні справи більшу увагу. Взагалі старатися перешкодити в кожному почину учня, що шкідливо впливав би на його виховання. Треба слідити за позашкільним життям учня та його переводжуванням освіти в практиці. Значить, треба мати ясний образ характеру кожного учня. Лише тоді, коли той образ буде складатись з гарних прикмет, можемо бути певні, що наступний період національного життя дістане добрий матеріял.

Русофіл Лутак суспендує українців

Багато скарг уже пішло на бувшого завзятого русофіла інспектора Лутака, але на міністерстві якби й не чули нічого. Лутак зістався на своїм місці та хоч він на зовні і підлизався —ніби — до українських головних провідників, до української влади, але в ньому ще старі мрії не вигасли. Головно на кого він »взявся« ще за часу »його русофільської власти« — хто йому посмів по-українськи поводитися: кланятися »моє поважання«, був проти »русских« і т. д., того він і далі таксамо переслідує і тепер, як переслідував за русофільського режіму. Держить знову з бродіївцями-фенциківцями, а при помочі цих, суспендує запрацьованих на українській народній ниві українців - учителів, Так суспендував 13. лютого цього року Івана Лазаря, який зумів забаламучену Ільницю освідомити.

Осталося ще кілька плачених аґітаторів фенциківців та куртяківців, які донесли Лутакові видумані наклепи на українця Лазаря. Пімстилися так вони, як Лутак, бо і без конфронтації суспендував Лазаря. Але на то 6 (шість) українських організацій з Ільниці подало скаргу на Лутака, щоб, як великий шкідник українського розвитку, негайно був суспендований, та щоб була проведена конфронтація відносно наклепів. На Лутака подано скаргу і за образу чести свойого деф. упр. учителя та за багато Лутакових гріхів.

Учитель.

Справа позашкільного духового життя нашої молоді

В нинішніх часах читаємо багато в пресі державних народів про закони їхніх урядів про наладнання освіти між селянами. (Недавно багато писалося про подібні рішення румунського уряду.) Значить, народи вважають освіту важним чинником у самостійному житті. Так воно й є! Як виглядає ця справа у нас? Правда, у нас була і є »Просвіта«, але не було змоги до наладнання позашкільної всенаціональної освіти. Це тому, що членство в товаристві добровільне, а багато з нашої молоді не проявляло охоти вступити до нього. А знову ворожі елементи розаґітували маси та пропаґували вороже ставлення до »Просвіти«. Тепер повинні подбати наші народні працівники, щоб праця над освітою нашої молоді не переривалася скінченням народньої школи. Вся наша молодь мусіла б бути зорґанізована в пристосованому до тої цілі культурному товаристві, щоб таким способом не відірватися від освіти, але навпаки, підноситись на вищі щаблі культури й цивілізації.

Багато хибить нам таких річей, які потрібно виплекати не лише у старших, але і у молодших. Оце: зацікавлення книгою, часописом, використовування часу, ощадність, житєва скромність, житєва практичність і багато інших важних питань. Оце все мало б бути змістом праці культурно-освітних товариств. Працівниками в тих т-вах мали би бути не лиш наші вчителі, але вся сільська інтеліґенція. Крім того військову національну вихову може одержати наша молодь в »Карпатській Січі«. Але передумовою всього є знищення рабських душ. Тоді наші т-ва матимуть опертя на здисциплінованому та працьовитому членстві.

М. К.

Читайте та поширюйте „НОВУ СВОБОДУ“ до Хусту

РІЗНІ ЦІКАВОСТИ

ЖІНКА ГОЛОВОЮ РОДИНИ

В Америці (Атлантік Сіті) сталось, що мужчина, голова родини ввесь свій заробіток прогайнував, дармо мав жінку і діти. В суботу, як тільки одержав платню, не прийшов до хати, доки до останнього сотика не пропив. Жінка якийсь час терпіла, але відтак заскаржила чоловіка в суді. Та дармо взивав суд чоловіка, дармо виносив рішення і даремно намовляли пяницю добрі люди, щоб своїм заробітком вдержував родину, ноторічний алькоголик на це не звертав жадної уваги. Сам суд відтак прийшов на думку, обернути справу інакше. Вирішив, що на працю і зарібки ходитиме відтепер жінка, а дітей доглядати, посудину мати та варити буде чоловік.

ВИЯВИЛОСЬ, ЩО НЕ КВІТКА, А ТВАРИНА.

В Британській Індії була одна біла квітка, але тепер експедиція ботаників сконстатувала, що то і не квітка, але тварина. Є багато тварин таких, що коли зближується небезпека, то вони змінюють свою форму, щоб стратити свій вигляд і відвернути увагу ворога. Ця комаха також має ту прикмету, що на випадок небезпеки розширяє свої крила і виділює білий порошок, таким чином справді виглядає, немов одна квітка з широкими білими листками. Учені так і думали, що це квітка, аж тепер виявилось, що це рід комахи.

ШОВК ІЗ СКЛА.

В Америці одній фабриці скла вдалося розвязати ту давню проблему, щоб звичайне скло можна так намягко сфабрикувати, щоб його можна прясти. Ці пасминки (нитки) такі тоненькі, що потрібно їх аж тисячу на один міліметер, отже далеко тонші, від найніжнішого штучного шовку. З цього скла можна ткати таку саму матерію, як із штучного шовку, при тому є воно дешевше і гарніше (блискучіше), не рветься так легко, не горить і є добрим ізолятором. Можна б сказати: полотно із скла міцніше заліза, просто не можна його розірвати. Нараз одяг ще з нього не продукують, але не є виключено, що будем ходити в одязі із скла (щоб тільки не був прозорим).

ЩО РОБИТИ НА ВИПАДОК ПОПЕЧЕННЯ.

Статистика, яку зібрала Народня Рада Безпек Злучених Держав виказує, що впродовж минулого року було шість тисяч випадків смерти в наслідок попечення, а приблизно пятьдесять тисяч інших осіб тяжко потерпіли через попечення або попарення.

Більш поважні попечення вимагають лікарської помочі, але однак є багато такого, що може кожний поладнати, хто лиш має поняття про те, як подавати першу поміч у нещасливих випадках взагалі. Така негайна поміч є потрібна для зменшення болю та переляку, а також для здержання дальшого ушкодження тіла жертви попечення.

ДОПИС

Селечин

Пане редакторе!

Пишу Вам із того села, ...ся батько Волошин. На...давна не належало до ...міших, бо не було своє... ...ї, лиш самі мадярони. А... ...лось, то зробили ми, с... ...ще з деякими людьми ...ми, що заложили в 193... ...читальню „Просвіти“. Н... ...лись, гейби мав я роги ...кше і не називали мене, ...інцем“. Фенциків секрета... ...чив на мені просвітянськ... ...кинув мене з кредитово... ...за... Отак ми, селяни, ...боролись до того, що п... ...ох братів односельчан і ...шому селі замаяв білий ...

Іван Іванцьо...

...и ще все „баґани“?

Прибув до моєї торговлі ...к із лічниці з Кривого, Ч... ...ав деякі товари, а на ре... ...в: „це для баґанів“... Я ...ний і заявив йому, що то ...ого не продаю... Чізлер ...паний і просив мене, щоб ...ти йому товар, обіцюючи ...м він коштує, але я відмо... Питаю вас, пане редактор... ...демо ми в очах цих пан... ...баґанами“? Дотичний пан ...ків є в нашій службі, ...іб і тепер відважується о... ...с в нашій державі? Зроб... ...нове порядок з цими пан... ...? Січовики, і ви це терпите

Йосип Дор...
торговець, Се...

Підтримка з Масарик... військового фонду

Міністерство народньої обор... ...сало на день уродин пом... ...резидента Т. Ґ. Масарика (7... ...ойому вістникові конкурс на п... ...з Масарикового військового ...а цю підтримку рефлектуют... ...ери, ротмістри й цивільні у... ...ійськової справи в активній ...бо в пенсії, як що їх дітям, ч... ...незавиненого нещастя, хоро... ...мерті в родині і т. д. настал... ...атки, які не можуть покрити ...вження або огроження екзис... ...рохання мають бути написа... ...ціяльному друксорті, який ...стати у військових команд і ...чинець подання прохань кін... ...ем 30. квітня 1939. Подрібні... ...рмації можна дістати у військ... ...манд та урядів взагалі.

ДІТОЧУ СТОРІНКУ — наразі н... ...одимо. Матеріял здержуємо н... ...ше.

МАРІЙКА І. — Цей вірш зас...

Й. К. держ. уч. — Ритмика ...ержана, слова вірша годяться с... ...о прози. Заслабий.

О. СЛ. — Ваші описи не ...рохи застарілі (виборча аґітація ...ніть щось актуального.

...НЗЕРУЙТЕ
в „НОВІ...
СВОБОДІ“

ДОПИСИ

Келечин

Пане редакторе!

Пишу Вам із того села, де народився батько Волошин. Наше село до недавна не належало до тих найсвідоміших, бо не було своєї інтелігенції, лиш самі мадярони. А що зробилось, то зробили ми, самі селяни. Я ще з деякими людьми були першими, що заложили в 1931-ому році читальню „Просвіти«. На мене дивились, гейби мав я роги на голові, інакше і не називали мене, лиш »вікраїнцем«. Фенциків секретар як побачив на мені просвітянську відзнаку викинув мене з кредитового дружества... Отак ми, селяни, боролись і доборолись до того, що переконали своїх братів односельчан і врешті у нашому селі замаяв білий прапор.

Іван Іванцьо, селянин.

Ми ще все „баґани“?

Прибув до моеї торговлі підурядник із лічниці з Кривого, Чізлер, вибрав деякі товари, а на решту сказав: „це для баґанів“... Я був обурений і заявив йому, що товари для нього не продаю... Чізлер був полапаний і просив мене, щоб таки продати йому товар, обіцюючи більше, чим він коштує, але я відмовив.

Питаю вас, пане редакторе: доки будемо ми в очах цих панів чехів „баґанами“? Дотичний пан вже 14 років є в нашій службі, їсть наш хліб і тепер відважується ображати нас в нашій державі? Зробите ви, панове порядок з цими панами, чи ні? Січовики, і ви це терпите?

Йосип Дорош,
торговець, Севлюш.

Підтримка з Масарикового військового фонду

Міністерство народньої оборони розписало на день уродин помершого президента Т. Ґ. Масарика (7. III.) у свойому вістникові конкурс на підтримку з Масарикового військового фонду. На що підтримку рефлектують офіцери, ротмістри й цивільні урядовці військової справи в активній службі, або в пенсії, як що їх дітям, чи жінці з незавиненого нещастя, хороби чи смерті в родині і т. д. настали видатки, які не можуть покрити без задовження або огроження екзістенції. Прохання мають бути написані на спеціяльному друксорті, який можна дістати у військових команд і урядів. Речинець подання прохань кінчиться днем 30. квітня 1939. Подрібніші інформації можна дістати у військових команд та урядів взагалі.

ДІТОЧУ СТОРІНКУ — наразі не заводимо. Матеріял здержуємо на пізніше.

МАРІЙКА І. — Цей вірш заслабий.

Й. К. держ. уч. — Ритмика не додержана, слова вірша годяться скорше до прози. Заслабий.

О. СЛ. — Ваші описи не пішли, трохи застарілі (виборча аґітація). Пишіть щось актуального.

ІНЗЕРУЙТЕ
в „НОВІЙ СВОБОДІ“!

Гуртовим торговельникам з ґалантерією!
ВІДВІДАЙТЕ НА ПРАЗЬКОМУ ЯРМАРКУ ВЗІРЦІВ
В. торговельний СТАНОК ч. 4104 палац, IV. поверх.
Фабрики целулоїду та кістяного товару.
RUDOLF PEKÁREK.
Praha—Nusle II.-966
a Velká Losenice

Із судової салі

Людина широкого розгляду, практики й професії, або гохштаплер першої класи

Зовнішний вигляд Михайла Кузьмика з В. Бичкова не зовсім переконує нас про правильність цієї дефініції. Але душа, панове, розум.

Михайло Кузьмик, хоч має тільки 29 років, але його життєва практика дуже широка. Він має (аби не побрехатися) так біля 20 професій. Фальсифікатор вкладних книжок, торгівець маслом і сметаною, електромонтер, годинкар, військовий шофер, будує гроби, є адвокатом, фотоґрафістом, маляром, аґентом великих торгівель, інженером, сином старости, або принаймі православного куратора чи священника.

Одним словом людина, що не помре з голоду. Вміє заробити на кусень хліба. Самособою, чесною, або нечесною дорогою — це вже його меньше цікавить. Але цікавить пан Михайло Кузьмик з В. Бичкова тих панів, що із серьйозним обличчям перелистують товсті засмалені книги параґрафів і слідкують за тим, щоб люди не жили з поту інших.

Михайло Кузьмик стоїть перед карним сенатом краєвого суду в Хусті. Він веселий, усміхається до суддів, мов до старих знайомих. Вони так само усміхаються до нього, цілком не радять йому, щоб поправився, бо знають, що це зайве.

Михайло Кузьмик був безліч разів караний. І в Кошицях, Ужгороді, Мукачові, в Чехії, в Рахові і в Хусті він вже знає, як заряджені доми »відпочинку« для гохштаплерів, злодіїв, ошуканців.

Предсідник сенату, др. Карцуб, питається: »З пяти корон ви зробили в ощадній книжці тій і тій 1005 корон, в другій тілько й тілько. Ви зичили гроші, яких ніколи не віддавали, брали на борг дзеркала, ровери, машинки для писання й шиття, за які ніколи не платити, але продавали їх зразу іншим. Ви привласнили собі від Андрія того й того різних річей в ціні 750 корон...

Так, точно так. Михайло Кузьмик до всього признається. Тільки головою махне: »Айно, панове, це все робив я сам, без жадних помічників.«

Михайло Кузьмик садив у калошу своєю хитростю таких філософів у торгових справах, як жиди. Професор, адвокат, письменник (який — не можу прозрадити), отець архімандрит, декілька суддів дались ним ошукати. І це ще певно всі. Багато з них ганбиться признатися в цьому.

Ціла низка параґрафів нависає над головою Михайла Кузьмика, як Дамоклів меч. Михайло Кузьмик не боїться, але коли почуває, що йому присудили аж 2 роки, глибоко видихає й говорить послушно: »Це забагато! Я тільки не сподівався. Подаю апеляцію«.

Пан державний заступник так само не погоджується. Але з малою карою. Скажіть після цього, що ми не маємо своїх здібних, з ширким кругозом, людей. Є, тільки потрібно їх віднайти. Потрібно їх оцінити і зважити на важках закону...

Петро Карпатський.

Ріжні весняні новинки жіночі й мужеські знайдете
в домі убрань
Нейера
В найближчім часі знайдуть тамже січовики - уніформу
121

СПОРТ

Редаґує: ВАСИЛЬ ФЕДАК

Спортовці Карп. України!

Прийдіть всі на установчі загальні збори Карпато-Українського Тіловиховного Союзу, які відбудуться 12. березня ц. р. в рисунковій салі держ. горожанської школи в Хусті. Початок о год. 10 дополудня.

Цілодержавна спортова рада

В Празі відбувається зараз обєднання Всеспортового та Олімпійського Комітетів у нову, найвищу цілодержавну організацію — Спортову Раду.

До компетенції Спортової Ради буде входити рішення всіх засадничих питань, цілодержавна репрезентація, міжнародні та олімпійські справи а також і спірні питання поміж поодинокими спортовими союзами.

Організація спорту, після думки нової централі, виглядатиме так: окремі галузі спорту кожної частини держави (Чехії, Словаччини та Карпатської України) входять у поодинокі цілодержавні союзи (футболева асоціяція, атлетична унія, боксерська унія, тощо) а ці вже творять Спортову Раду Республіки.

При такій конструкції цілодержавної Спортової Ради, з огляду на переважаючу кількість спортовців у Чехії та Словаччині, нема надії, аби там була рівноправно заступлена Карпатська Україна. Тому, гадаємо, що було би доцільнішим, аби в кожній частині державної федерації були створені окремі Спортові Ради, які би висилали своїх заступників у цілодержавну Раду. Лиш таким способом були би вповні забезпечені інтереси спортовців Карпатської України.

Таке рішення справи не виключало би схоронення цілодержавних центрів поодиноких виглядів спорту. Компетенція Спортової Ради полягала би в загальному керуванню та координації чинности всіх ділянок спорту, а поодинокі союзи залишили би собі технічне керування справами своєї ділянки.

Також є на часі аби керуючі спортові чинники Карпатської України обмірковували питання своїх заступників перед центральними спортовими організаціями. Дотепер це по більшости рішалося в той спосіб, що заступництво передавалося чеху, що живе в Празі або околицях. Правда, що такі заступники коштували дешевше, ніж коли би мали доїздити кожного разу з Карпатської України до Праги. Але гадаємо, що в інтересі справи є, аби в будучині українських спортовців заступали лише українці. Адже в Чехії живе багато українців — чинних спортовців, котрих можна використати для цієї цілі.

гп.

СПОРТОВЦІ!

Зі світу.

Мистець світу норвежець Берґендаль програв на змаганнях в бігу на 50 км в Гольменколені.

Біг виграв швед Едін часом 4:09,45, доперва другим був Берґендаль 4:10,27.

Відзначення за перемогу.

Німецькі змагуни, що перемогли на змаганнях о мистецтво світу в Закопанім, а це Лянчнер (переможець у зїзді) і Брадль (переможець у скоках) члени С. А. по повороті зі змагань причінили на раменах нові відзнаки.

Німці, що вимагають від своїх змагунів великого зусилля в часі змагань, вміють як слід, оцінити перемоги.

Накращі висліди у середніх бігах у 1938 р.

Біг 800 м:

1. Вудерсон, Анґ., 1:48.4
2. Гарбіґ, Нім., 1:50.6.
3. Лянці, Іт., 1:50.7.

Біг 1500 м:

1. Вудерсон, Анґ., 3:48.8.
2. Фенеке, Ам., 3:49.4.
3. Мостерт, Бел., 3.50.0.

Членам управи У. С. К. Хуст до відома

Чергове засідання Управу У. С. К. Хуст відбудеться в пятницю 10. березня ц. р. о 6 год. вечером в адвокатській канцелярії п. урядуючого предсідника д-ра Поповича.

Тому, що розходиться о дуже важні річі, проситься о участь і точну появу.

ХТО СПОРТОВЕЦЬ — ТОЙ ЧИТАЄ ТІЛЬКИ »НОВУ СВОБОДУ«!

Купуйте муку у
Ізідора Ґрінберґера
Королево н./Т.
Ціни дешеві.
827

КАЦ ЙОСИП
торговля мішаними товарами
Севлюш, вул. Вербовецька.
830

Погребальне підприємство виконує всі замовлення, що є звязані з похороном.
Адальберт Вількович
Королево н./Т.
828

Найліпше й найдешевше пиття в гостинниці п.
РЕҐІНИ ФРІДОВОЇ
Королево н./Т.
831

КІНО-ХУСТ

ТЕАТР

„Нова Сцена“

»СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМАРОК«.

Цим разом »Нова Сцена« виставила оперетку, що представила глядачеві нашу обіцяну землю. Гра артистів направду розкішна. Особливо др. М. Самойлович грав незрівнано Солонія Черевика з захоплюючим реалізмом. Інші артисти були в своїх ролях безконкуренційні. Чулася своя атмосфера на сцені і на салі. Мягкість гри, щирий гумор, цей народній скарб України перлилися в тракті гри. Народні танці в виконанні артистів навівали мрію безжурної епохи чумаків (особливо гарно танцювала М. Обручарівна). Рідна Полтавщина найшла зайвий раз свою реалізацію гідну пера Гоголя на нашій рідній сцені у мистецькому виконанні наших артистів. Бажаємо »Новій Сцені« з нагоди цієї вистави континуацію таких вічно захоплюючих і рідних українському серцю пєс. В. С.

— **Микола Чирський не є членом кураторії »Нової Сцени«.** Як повідмляє Міністерство шкільництва, культу й народньої освіти в Хусті, пан Микола Чирський відмовився від членствоа в кураторії нашого театру »Нова Сцена« і таким чином не є членом кураторії.

Укр. Театр „Нова Сцена“

Дня 11. III. о 14. год. учнева вистава **»Над Дніпром«**, о 20. год. **»Місяць і зоря«** оперета, дня 12. III. в неділю народня вистава **»Сорочинський ярмарок«** о 16. год., а вечір о 20. год. **»Пані та її хрестник«**, комедія. Подробиці на плакатах.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Кредітове т-во, як дружество в Королеві н. Т., скликає всіх своїх членів на звичайні річні загальні збори, що відбудуться дня **26. березня 1939. р.** в приміщені дружества в Королеві н. Т. перед полуднем в ½ 11. год.

Наразі, колиб на призначений термін не зійшлась, законом вимогаюча кількість членів, відбудуться загальні збори о годину пізніше, при кожній кількости членів.

Порядок денний:

1. Вибір 2-х членів для затвердження протоколу.
2. Затвердження білянсу за рік 1938.
3. Звіт дирекції.
4. Звіт контрольної комісії.
4. Уділення абсолюторії дирекції та контрольній комісії.
6. Вільні внески.

810 **Управа.**

..КОНКУРС, НА ВИНАЙМЛЕННЯ КРАЄВИХ ПОЛЮВАНЬ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Краєва дирекція лісів і маєтків Карпатської України в Буштині виписує конкурс на наймлення більшого числа округів полувань, де трапляються: медведі, олені, серни, дикі свині, тетереви і інші.

Умові і ближчі інформації запле на жадання:

Краєва дирекція лісів і маєтків .. в Буштині.

812.

ОГОЛОШЕННЯ

При державній високій промисловій школі у Воловім дня 10. березня 1939 зачинається курс керовання автомобілем (шоферський курс). Подання треба адресувати: Воловий, Державна висока промислова школа. — Автокурси.

Приймаються особи старші від 18 літ, бездоганні й фізично здорові. При вписі платиться: вписове 30 К, і за науку 250 К. Бідні можуть просити о знижку.

Видатки за іспит платяться окремо.

822

Дрібні оголошення

Спільний склеп для накупу залізних товарів — **Шрайбер і Айзикович, Маєрович і Нойовонер, Герман Розенбаум — Хуст.** 823

Виробляє: ріжні памятники, мармурові, ґранітові чорні та бетонові, крім того, рури для каналізації.

Фроймович Лейба.
Хуст, вул. Коменського.
Ціни дешеві. 824.

Найдешевше мило власної продукції для прання — купите у **Адольфа Калуша, Хуст, вул. Ізсьа.** 825.

Українці, спеціялісти різних фахів у Чехо-Словаччині!

У Карпатській Україні дуже відчувається одсутність українських спеціялістів у кожному фаху. Тому отсим закликуємо всіх українських спеціялістів у Чехо-Словаччині, щоб негайно зголошували свої адреси до канцелярії УНО, Хуст, вул. Коменського ч. 9.

Найліпше й найдешевше купите мясо теляче, волове, та взагалі ріжні вудженини у

Вайсберґа Шаломона
Королево н./Т. 829

Анна Конечна
торговля живими й штучними квітами, вінками на гроби та квітами для весіль.
832 Хуст, пасаж Естерайха.

Моторовий млин, меле за міру дуже вигідно
Міллер М. Герман
Хуст, вул. Інвалідна ч. 9. 833

Торгівля жіночими й мужеськими модерними товарами, склеп капелюхів, взуття й конфекції
ДАВИД МІТТЕЛЬМАН
Королево н./Т. 834

ПОДЯКА.

Підписаний цим має честь скласти щиру подяку п. примарові др. Фединцеві, директору краєвої лічниці в Севлюші, за удачне переведення тяжкої операції, чинепої вже в небезпечнім стадію хороби. Зокрема дякую за батьківське обходження.

Слава Україні!

Михайло Штибель,
820 упр. учитель. Пороскова.

Президія вищого суду в Хусті прийме зараз до рахункового відділу вищого суду т. ч. в Левочі, 1 абсольвента торговельної академії або реальної ґімназії за договірного рахункового урядника, з тим, що коли петент до пів року як слід запрацюється до праці в рахунковім відділі, буде іменований рахунковим слевом. Прохання о принятя слати на адресу: Президія вищого суду в Хусті. До прохання треба долучити: метрику, потвердження о чехо-словацькім горожанстві, матуральне свідоцтво, доклад о військовім відношенню і життєпис.

В Хусті дня 6. березня 1939.

817 Ведучий вищого суду:
Комаринський.

ЛІЦИТАЦІЙНЕ ОГОЛОШЕННЯ

Урбарія Малий Бичків, пв. Великий Бичків, округи рахівської, продасть для 14. березня 1939. о 12. годині в помішенні п. Василя Коржа, пенсіста в Малім Бичкові ч. 1455 на публічній усній і писемній ліцитації зі загального зруба свойого ліса у відтинку Голязин 952 дуби з масою, а саме:

140.14 м³ III. кл., 110.60 м³ IV. кл., і 506 пр. метрів дубового палнвового дерева на пні стоячого, голорубом на фактичній площі 20 кат. голдів.

Становлена й спільно виклична ціна 41.000.— К.

Зарука є 4.100.— К. Віддаль від залізничної станції є приблизно 3 км.

Речинець вивезення з ліса 31. грудень 1939. Оферти під викличну ціну або оферти доаткові не будуть прийняті.

До ліцитаційних умов можно заглянути в канцелярії ліс. відділу окр. уряду в Рахові та в підписаного.

Малий Бичків, 1. березня 1939.

В. Корж,
818 предсідник урбарії.

До Української Інтеліґенції.

? Цікавитесь щоденним життям молодої української держави — Карпатської України?

? Хочете брати чинну участь — словом і порадою — у її державному будівництві?

Образок з фільму
КАТЯ,
який в найближчих днях буде висвітлювати кіно в Хусті.

Українці! Вояки - телефоністи, що находяться в резерві, увага!

Вояки, що находяться в резерві й мають військове телефонічне вишколення, нехай зголосяться в поштовому відділі міністерства господарства в Хусті.

Студенти-спортовці! Щодня читайте „Нову Свободу“

„Нова Свобода“, орган Українського Націон. Обєднання. Виходить щодня крім понеділка. Видає і редаґує: Ред. Колеґія. Відповід. і начальний редактор В. Гренджа-Донський. Адреса редакції й адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1 — Число телефону 128. Число чекового конта: Прага 65.825. — Уживання ґазетних марок дозволила Дир. пошт й телеґр. в Ужгороді під ч. 469-F 38. Рукописів редакція не звертає й застерігає собі право приєнані статті скорочувати чи не поміщувати. — Передплата: Чехо-Словаччина місячно 15 Кч, квартально 45 Кч, піврічно 88 Кч, річно 175 Кч. Передплата від місячної ставки 15 Кч, річна 180 Кч. — Заграниця: Америка-Канада місячно один амер. доляр в рівновартостній валюті. Німеччина Польща й Югославія. Польща 4 злоти місячно кварт. 12 зол., піврічно 24 зол., річно 45 зол. Югославія: місячно 25 дин., річно 300 дин. гроші слати заграничними поштовими переказами на адресу адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. Карпатська Україна — Державна друкарня в Хусті.

Цінник оголошень: За текстом звичайне оголошення 1/8 3.200 Кч, ½ стор. 1.600 Кч, ¼ стор. 800 Кч, 1/8 стор. 400 Кч. — Сторінка оголошення має 4 шпальти. За 1 кв. цм шпальти 2.90 Кч. Оголошення в тексті за 1 кв. мм на 1 шпальту по 4.50 Кч. На першій сторінці за 1 кв. мм 5.80 Кч. — Ширина шпальти 6 цм. — Сторінка 26.5 цм широка і 41.5 цм висока. При більшім замовленню відповідні скидки — Окремі оферти прохаються на бажання — Дрібні оголошення: тисячне по 1 Кч від слова — За оголошення редакція не відповідає

Річник XL. Число 54. Хуст, субота, 11. березня 1939. По конфіскаті другий наклад. 50 с.

НОВА СВОБОДА

ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ

П. Б. **Не забудьте спомянути...**

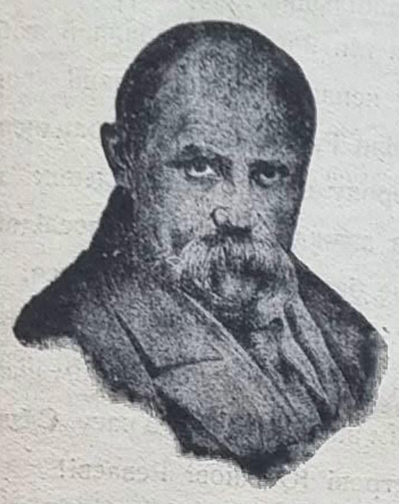

9. і 10. березня. Ці дні говорять безліч кожному українцеві де б він не був на земній кулі. В ці дні родився і вмер той, кому Україна завдячує своє повстання і своє буття. В ці дні родився і вмер Тарас Шевченко.

Святочні, великі дні... Дні в які українство відновляється черпаючи з безмежности Шевченкового духа своє тверде і незломне: хочу і буду! Цього року український народ у Карпатах чує себе народом державним. Також цього року ми, як ніколи інше, повинні „не злим тихим словом" спомянути Його „в семї вільній новій". Також якраз цього року минуло 125 років з часу, коли народ України сповістив світові народження свого ґенія. Того, що нас покликав до чину і якого заповітом ми творимо свою будучність.

Не дивлячись на це, якраз цього року, державний народ Карпатської України не може у спокою та належній повазі відсвяткувати цього свого великого свята. На перешкоді цього події, що відогралися на нашій землі останніми днями, події, що нас всіх до глибини душі обурють і нас всіх кличуть дати на них належну відповідь. Тому відповідь, бо ми не маємо можливости зробити те, що вимагає від нас наше святая святих", наша національна честь і гідність. Минаючи трагічне підложжя скликання нашого першого сойму, того сойму, який з таким ентузіязмом і захопленням вибирав наш народ, але ми також не можемо відсвяткувати у ці великі дня спомяти Того, якого імя є нашим законом, нашим прапором і нашим духовим буттям. Ми змушені задяки тому, що якийсь чужинець задумав бавитись у Наполеона, проживати ці дні, замість радости, в гніві та напруженому чеканні вирішення цієї трагікомедії.

Український народ не забуде того! Він не сміє цього забути, що перешкоджають цьому якраз то, що найбільше носяться зі своїм „славянством", своїм „братерством та демократизмом". Вони не розуміють, що вони ранять нас у найболючійше місце, бо навіть москалі, ті відвічні вороги всього, що є святе і велике навіть ті не відважуються перешкоджати святкувати це свято. Там, на т. зв. советській Україні, обходять ці дня з величезною помпою та урочистістю. Інша справа, яке значіння має те свято під московською тиранією, але вони прекрасно знають, що для нас є Шевченко і яку вагу він для нас має.

Ми готовились також належно зустріти ці великі дні. Але з огляду на те, що Прага затягнула відкриття нашого сойму, а потім з огляду на останню нечувану інтриґу Праги з нашою владою, ми були змушені відложити це свято на інший час.

Тарасе! Твій дух каже нам у ці дні більше, ніж колиб ми були дійсно „вільні та нові". В ці дні ми живемо Твоїм великим заповітом, віримо Твоєю вірою, несемо в душах Твої незабутні прикази. „Борітеся — поборете! Вам Бог помагає. За нас Правда, за нас воля!..." Так. Знаємо це і в Твої великі дні присягаємо боротись, боротись і ще раз боротись. Боротись зо всім, що підле, що брехливе і що в такий ганебний спосіб намагається трощити нашу, тяжкою боротьбою здобуту свободу.

Громадяни Карпатської України! Відложене Шевченківське свято відбудеться 15. березня у головному місті Карпатської України Хусті з великою святочною програмою. В год. 14. надасться через меґафони Січової гостинниці популярна програма присвячена Шевченкові. Того самого дня в год. 20. відбудеться святочна академія в салі Словянського дому. На передодні цього, театр Нова Сцена в год. 20. в салі Словянського дому відограє інсценізовані Шевченкові „Гайдамаки". Віримо, що хоч це і не буде точно у Шевченкові дні, Ви всі приймете участь у ціх урочистостях і тим самим дасте гідну відповідь кожному, хто осмілюється ображати наше найсвятіше. Це свято має пройти під гаслом: „В своїй хаті своя Правда і Сила і Воля".

На Словаччині щось діється

Радіо сьогодні рано голосить, що президент відкликав словацьку владу з Тісом та виіменував нову владу на чолі з Сиваком і його заступником, Сидором. З старої влади лишиться лиш двох міністрів.

Ближчих інформацій наразі не маємо.

З радія довідуємось, що міністром без портфелю є іменований др. Юлій Бряцайко, а державними секретарами: радник Перевузник і др. М. Долинай.

Празькі централісти дармо пробують »задоволити« наше населення тим, що іменують наших людей дальшими міністрами та державними секретарами, наше українське населення не дасть собі засліпити очі і категорично вимагає, щоб ґенерал Прхала покинув Карпатську Україну.

Чеська центральна влада іменувала вчора 9. III. нову владу Карпатської України, в склад якої крім прем. д-ра Волошина і міністра Клочурака назначила титулярним міністром д-ра Юлія Бращайка та державними секретарами д-ра Долиная і д-ра Перевузника, лишаючи в карпато-українськім уряді ґен. Прхалу. Центральна влада у Празі думає що в той спосіб замилить українцям очі і ми перестанемо виступати проти міністра чеха. Ми заявляємо центральній владі у Празі, що українське населення Карпатської України й надалі противиться іменованню чеха міністром. Українці в Карпатській Україні і далі протестують проти того, щоби був в нашім уряді, та щоби вмішувався у справи українського народу. Нехай Прага не думає, що іменованням ще трьох українців міністрами, зможе замилити нам очі, бо ввесь народ вимагає українського міністра.

Врешті ґенерал Прхала є так непопулярний, що він є просто тут неможливим. Як інтелігентна людина, повинен би це зрозуміти і стягнути консеквенції і не натягати струну до безконечности, бо вона може урватися.

Нафтова конференція в Мексику

(Мексико-Сіти, 9. 3. Ройтер.) Вчора відбулась перша нарада між президентом Карденасом і заступником більшости вивласнених нафтових товариств Ріхбергом. Згідно з урядовим комунікатом був з обох сторін сконстатований фактичний поступ для згоди. Сьогодні буде конференція продовжуватись.

Улас Самчук:

Народження Великого

Дні, що їх переживає тепер Карпатська Україна, будуть мати окреме місце в історії не лишень цієї частини нашого народу, але й його великої цілости. З напруженням всіх своїх сил розсуває народ наш ще донедавна туманні обрії, за якими виразно бачить свою волю. Український народ живе, росте, тужавіє

І це якраз те основне, що змушує до протиакції всіх, кому той ріст не до смаку. І то до протиакції, що в засобах не розбірається і в рукавичках не діє... Протиакції, всебічної, впертої, рішучої. Протиакції, якої основним завданням є стерти нас навіть з того маленького місця, яке ми зайняли на мапі сучасної Европи.

Тому дозвольте ще раз особливо підкреслити: набік з маловірними, наївними та добродушними! Набік з тими, що паки й паки, даються на гачок солодких приман зграфінованого в засобах та цілях противника! Набік з тими, що до цього часу недоцінюють великого і шляхетного гасла, що сила кожної істоти — є вона мала, чи велика, в їй самій. Малу, але самостійну і активну силу значно тяжче подолати, ніж велику, пасивну, наївну та незграбну.

В сучасний мент на території українського народу за Карпатами народжується те велике і траґічне, що є основним двигуном всього сильного та шляхетного. Народжується траґедія в її Ніцшеановському розумінні. Її зачатки датуються днями віденського арбітражу, коли то з тіла нашої країни виривались живі його шматки і коли то перед українцями повстала альтернатива: бути, чи не бути. Вибору не було. Треба було згодитися на вічний вавилонський полон, або знятися зо своїх рідних місць, лишити їх і вибрати на новому, тісному та скромному місці свободу. Українці вибрали це останнє. Вибрали це рішучо, без зайвих сентиментів. Вибрали з певним переконанням, що кожна траґедія родить силу та зміцнює духовість. І та траґедія не скінчилась. Навпаки. Вона росте та поглиблюється і набірає виразні форми. Живемо в небезпечних часах на небезпечній землі. Живемо під вулканом, що кожной хвилини загрожує зірватись і нас засипати.

І це якраз добре. Це якраз зробить з нас те, чого вимагає життя: певних і сильних, що не бояться ніякої небезпеки, людей. Недавно писав мені один чеський поет: „тільки у зєднанню всіх славянських народів та в зрозумінню спільних потреб наша захорона“. Солодкі слова з надто гірким змістом. Солодкий колеґо! Чуємо ці слова століття і за них якраз доплачуємо рік-річно нашою кровю, нашою честю, нашою свободою.

Ми несміємо навіть назвати це власними словами. Вибачте! Ми у славянство вірити відмовляємось... І то, хоч ввічливо, але рішучо. У таке славянство, яке репрезентує хоч та найближча Вам влада.

Ми віримо тепер тільки і тільки в себе самих! В нас! У переродження нашої душі, що під пресією часу і „славянського братерства“ звільниться скоро від решток серпанкових сентиментів та почне діяти широко, рішучо і траґічно.

ЧОМУ БУВ УСУНЕНИЙ МІНІСТР РЕВАЙ?

(Хуст, 10. III.) Десятки тисяч українців з Карпатської України й з інших українських земель цікавиться тим, чому був тепер празькими централістами усунений наш міністер Юліян Ревай.

Міністра Ревая знає ціле наше Закарпаття. Тут не має хлібороба, робітника, учителя, урядовця чи іншого, який би не знав і не любив учителя, інспектора, посла, а потім міністра Юліяна Ревая.

Коли щось в останніх роках діялося дуже важного, коли рішалося про долю нашого народу, може на довгі десятиліття, то люди питалися чи є там Юліян Ревай? Коли дізналися, що Юліян Ревай є на таких важних, або дійсно історичних нарадах, то заспокоювалися. Всі ми молоді й старі, жінки й чоловіки, завжди вірили, віруємо й **будемо вірити** нашому міністрові Юліянові **Реваєві.**

Кожний з нас завжди звертався з найбільшим довірям до Юліяна Ревая. Ми його всі любили й любимо, але ненавидять його наші вороги. **Юліян Ревай, коли розходилося про оборону наших національних прав, був завжди твердий і послідовний, а це багатьом не подобалося.**

Ми всі переконані, що Юліян **Ревай** і надалі нас поведе тим шляхом, яким нас вів до цього часу. Слава міністрові Юліянові Реваєві!

Новий німецький консул в Хусті

Німці цікавляться Карпатською Україною

(Хуст, 10. III.) Як ми вже вчора подали, дотеперішній німецький консул для Карпатської України пан **Шплеттштоссер,** був переложений до міністерства закордонних справ у Берліні.

Новим німецьким консулом у Хусті був іменований леґаційний радник Др. **Гофман** з німецкого посольства в Празі. Консул Гофман навідав Карпатську Україну кінцем минулого року, коли на нас напали польські терористи.

Дотеперішній консул Шплеттштоссер, за короткий час свойого побуту в Карпатській Україні ознайомився з нашими обставинами й він від нас відходить, як дуже добрий наш приятель. **Консул Шплеттштоссер був зокрема в приятельських відносинах з міністром Юліяном Реваєм.**

Ми можемо тішитися, що в німецькому міністерстві заграничних справ, будемо мати одним приятелем більше.

—ют—

Про карпато-українську кооперацію. Наради в Празі

(Хуст, 10. III. КУП.) Недавно відбулися в міністерстві хліборобства в Празі наради в справі карпато-української кооперації.

За Карпатську Україну брали участь в нарадах радник інж. **Барта,** інж. **Романюк,** директор **Ю. Лацанич** і дир. **Лавришин.** Крім того на цих нарадах брали участь представники празьких центральних урядів.

На нарадах були продебатовані найактуальніші цілодержавні кооперацийні питання. Справа кооперації в Карпатській Україні була також дуже докладно обговорена. Ми вже писали про те, що відповідні чинники мусять постаратися, щоб в кожнім нашім селі була заложена споживча кооператива. Ця справа здержується тим, що наші »брати« чехи накидують нам своїх міністрів і тим гальмують всі праці.

Українці на Далекім Сході

(Хуст, 10. III. БПС.) Український журнал »Далекий Схід«, що виходить в Харбіні, з нагоди матеріяльної допомоги Карпатській Україні пише:

»Правління Української Національної Колонії в Манчу-Ді-Го постановило асігнувати на допомогу Карпатській Украні 100 ман. долярів«.

Українці далекого сходу започаткували збірку під гаслом: »Жертвуйте щедро для Карпатської України«. Далі подає цей часопис, що на Далекому Сході було для Карпатської України вже зібрано декілька тисяч ман. долярів.

Всі наші брати, де б вони не жили, стараються нашій країні матеріяльно помагати.

Збори хліборобської академії в Празі

На зборах представники Карпатської України

(Хуст, 10. III. КУП.) Загальні збори хліборобської академії відбулися дня 5. III. в салі дому господарської освіти в Празі. На зборах обговорено всі актуальні хліборобські питання. Між іншими на зборах промовляв і міністер центральної влади др. Фаєрабенд.

Карпатську Україну заступали представники нашої хліборобської комори: проф. Доманицький, інж. Бедей, інж. Попов і представник міністерства господарських справ інж. Романюк.

Наша хліборобська комора вже пильно взялася до праці над піднесенням селянсько-хліборобської господарки.

ЩИРА УКРАЇНСЬКА ДУША.

Пан Іван Гейґель із Spring City, 130 Pikeland A., Pa., USA, заслав цінні книжні дарунки учням Державної Експортової Академії в В Березнім. Учні і дирекція дякують йому на цьому місці. (850)

ЗАЯВА

Отсим заявляю, що з ґенералом Прхалою не говорив я, ані як представник молоді Карпатської України, ані як представник преси.

Адальберт Гриць.

Окружний секретар УНО в Сваляві **Павло Довганич,** заручився з панною **Сонею Ленделівною,** державною учителькою в Тибаві. Нашій молодій парі щиро ґратулюємо.

Вже нині виставка весняної обуви і панчох в склепі БАТЯ
852

Чим мотивують чеські офіційні кола реконструкцію влади Карп. України

Чеська преса знов провокує

Прага зі свого останнього поступовання мусить вивести відповідні консеквенції

(Хуст, 10. III.) »Нова Свобода« в одному зі своїх чисел в Ужгороді помістила вступну статтю під заголовком »На спільній платформі«, в якій її автор доказував, що у проти-українській боротьбі чехи, поляки й мадяри стали на одну платформу і український національний рух побурюють вони одинаковими методами, аргументами. Цю співпрацю чеських шовіністів в Карпатській Україні з мадярською іредентою могли ми бачити на кожному кроці. Продовж 20-ти літ »демократичний« режім чехів у Карпатській Україні поборював все, що українське і то дуже брутальним способом.

Аж ось надійшов день віденського рішення, і старі дружинники чехів поляки та мадяри накинулись на Чехо-Словаччину, щоб як мога більше взяти з її території. Сміло можемо проголосити, що коли б не Німеччина, то ці два сусіди, які так гарно співпрацювали з чехами що до поборювання українського руху були б цілком розбили Чехо-Словаччину. Наслідком цього стара влада на якийсь час похолодла, але не на довго. Старі приятелі знов знайшлися на спільній проти-українській платформі.

Польська і мадярська пропаґанда від самого віденського рішення безнастанно твердить, що молода Карпатська Україна загрожує навіть існування Польщі й Мадярщини. Вигадує всякі нісенітниці та намагається обдурити світ, щоб доказати, що Карпатська Україна не може жити самостійно. Ніхто вже цій брехливій польсько-мадярській пропаґанді не вірує, тільки повірила Прага, бо празькі офіційні кола реконструкцію уряду Карпатської України мотивують тим, що таким способом треба було наладнати добрі сусідські відношення до Польщі і до Мадярщини.

Що скривається за цим мотивованням?

Прага і вся чеська преса признає рацію брехливій польсько-мадярській пропаґанді та признає, що добросусідські відносини між Карпатською Україною й Польщею і між Мадярщиною та Карпатською Україною з другого боку казив ніхто інший, а лишень Карпатська Україна та її уряд. Значить, Прага і чеська преса підлягла цій брехливій пропаґанді. Але можливе, знаючи вдачу празьких політиків та чеської преси, що центральний уряд саме користаючись цією брехливою пропаґандою, таким чином змагається захоронити рештки бенешівського централізму в Карпатській Україні.

Чеська преса та її заступники в Карпатській Україні, а до цього вони від дня рішення віденських арбітрів нераз призналися, — фальшиво інформували Прагу та чеське громадянство. Та як тільки празький централізм знов простяг свою руку на наші права, чеська преса знов почала брехати. Вона твердить, що »Схід« задоволений зміною уряду. Тоді, коли ввесь український нарід у Карпатській Україні є до крайности обурений провокацією празького централізму, чеська преса пише про задоволення.

Та український нарід знайде засоби, щоб провокації Праги й чеської преси дав гостру відсіч.

Пошана автографу премєра

(Хуст, 10. III. БПС.) Українські американські часописи приносять цікаву замітку. Премєр влади Карпатської України, відповідаючи на привітання, чи дякуючи за дари американським українцям, завжди власноручно підписується.

Ці власноручні підписи-автограми пана премєра є в американських українців в найбільшій пошані; їх вкладають в рамці за скло й вивішують на найвидніше місце в хатах і прилюдних домівках.

Американські українці зараз по іменованню нашої української влади розпочали велику грошеву збірку для Карпатської України.

Нашим читачам і читачкам!

Ви всі наші читачі й читачки маєте багато Ваших приятелів, або знайомих, які собі не можуть щодня купити »Нову Свободу«. Порадьте тим біднішим, що читати хочуть, але не мають грошей, щоб собі замовляли популярний часопис »Карпатська Україна«. Цей часопис виходить все у вівторок і суботу. Одно число »Карпатської України« коштує лиш 20 сотиків (місячно лиш 2 корони). В »Карпатській Україні« є дуже цікаві політичні та господарські статті. Стараймося, щоб селянський часопис »Карпатська Україна« прийшов до кожної хати.

Виказ осіб, що прислали всенародний національний даток на розбудову Карп. України

Надрадник Іван Комаринський 300.—

Учительство Народньої Школи в Тересві:

Єлизавета Гавриллова	75.—
Йолана Черевкова	100.—
Марія Бузинкаєва	70.—
Реґіна Вольгендлерова	65.60
Іван Гаврилло	65.—
Олена Пацерова	65.—
Микола Тігоній	45.—
Віктор Бокотей	50.—
Йосип Жидович	25.—
Разом	**560.60**

Учительство Горожанської Школи в Тересві:

Василь Мірявець	100.—
Степан Іляшко	70.20
Михайло Маляр	60.—
Володимир Щпилька	50.—
Разом	**280.20**
Г. Заріцький	10.—
Ілько Дякулич	10.—
Іван Баганич	15.—
Інж. Микита Мочарний	100.—
Інж. Є. Дорош	120.—
Інж. Сава Зеркаль	72.—
Інж. Іван Олексин	120.—

Професорський Збір держ. укр. реальної ґімназії в Перечині.

Проф. Марта Панькевич	50.—
Проф. Евген Равич	50.—
Проф. Остап Зелик	150.—
Проф. о. Мих. Дутко	200.—
Др. І. Панькевич	200.—

ВІЙСЬКОВІ ПРОБЛЕМИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Містимо статтю першорядного нашого військового фахівця, на військові теми.

Військо — гордість нації

Гордістю кожного національного свідомого члена цивілізованої нації є національна збройна сила, армія. Але не тільки гордістю! Від самого початку існування людства, як організованої суспільности, аж до наших днів, зокрема ж в наші часи, рахуються на міжнародньому форі відповідні рішаючі чинники в усіх політичних відношеннях тільки з тим народом, який виховує й плекає військовий дух, є приготовлений зо зброєю в руках боронити свій народ і державу, може бути цінним спільником інших народів і держав — зокрема сильних — і може входити в рахунок політичних, стратеґічних і економічних тягів на шахівниці міжнародних подій. В цьому відношенні рахується не тільки з великими народом, але часто і з дуже малим, який має політично-стратеґічне значіння. Про внутрішнє значіння мілітарізації народу нема що й говорити. Тільки і тільки дух військовий і віддана оборона нації та держави зо зброєю в руках виховує в народі героїзм і лицарство — лицарство духу і чину — національну свідомість і спільноту, національну єдність, національну дисциплінованість і карність, національне зрозуміння духу своєї історії та історичного завдання і покликання своєї нації. Національно-військовий дух є відпорний всяким »-ізмам« і боронить націю від ґанґрени шкідливих чужих ідей і впливів, що руйнують цілі народи і держави, зокрема народи, що до цього часу ще цілком не визволилися з під чужої духової та фізичної окупації. І тільки народ войовничий, національно свідомий, знає свою історію, знає, хто були його діди та прадіди, знає, коли і де та з ким воювали, і за що воювали. Тільки народ войовничий і народ залізної військової дисципліни та строгої карности має своє національне »я« серед цивілізованих націй світу та місце вільного існування та розвитку під сонцем. І тільки мілітарно сильний, войовничий народ користується всіма духовими і матеріяльними благами природи. Також народи, які плекають і виховують військовий дух, позбавлені байдужости, нечесности, психольоґічного рабства, національної зради, неохотности, лінощів, пянства, безхарактерности і всіх неґативних рис людини, як одиниці чи суспільної групи. Народ, що не має військової гордости та виховання, не може мати свого національного обличчя й є засуджений бути рабом ,слугою інших народів.

Наш великий український народ — від Каспію та гір кавказьких по високи Татри — впродовж своєї, більше як півторатисячрічної історії, проявив великий дух войовничий і лицарський, дух козачий, і свого часу був ославлений цивілізованими народами Европи та оспіваний своїм українським народом, своїми поетами та письменниками. І не його вина політичного упадку; але навіть в добу страти своєї політично-державної самостійности — в XIX. і напочатку XX. століття — український народ в чужих, ворожих йому арміях — в російській і австро-угорській — стає на перше місце своїм військовим духом, героїзмом і вродженою інтеліґенцією, як про те свідчать самі великі військові авторитети наших історичних ворогів, як от проф. ґенер. Н. Ґоловін і багато інших.

Проблема — визволення нації

Двадцятий вік є віком проблєм на-

Проф. Петро Голіба	58.—
Проф. Оменян Андрейкович	75.—
Проф. Ольга Стахурівна	100.—
Проф. Олекса Балицький	100.—
Проф. Тетяна Денисенкова	50.—
Др. Осип Безпалко	85.—
Проф. Олександра Сірополкова	50.—
Разом	**1168.—**
Олександр Концевич	100.—
М. Калинич	50.—
Др. Осип Мануляк	200.—
Іван Пристай	50.—
Іван Хваста	20.—
Др. Н. Кундратова, лік.	50.—
Др. Василь Івановський	220.—
Інж. Іван Мокин	100.—
Т. Павленко	150.—
Інж. М. Пошук	200.—
Др. В. Ластовецький	200.—
Інж. В. Саух	100.—
Інж. Д. Пожар	120.—
Дарія Назютова	70.—
Інж. А. Меркун	300.—
Др. Осип Сич	100.—
Ярослав Стеглик	100.—
Учительство нар. школи в Керецьких:	
Павел Бобоник	60.—
Йос. Бабота	50.—
Іван Драґула	50.—
Олена Фолес	50.—
Іван Глеба	100.—
Марія Сопкова	50.—
Олена Старкова	40.—
Вероніка Драґулова	30.—
Разом	**440.—**
Павло Гулянич	30.—
В. Гвздулич	15.—
Іван Мацканич	40.—
Микола Вайнберґер	50.—
Петро Ференчук	100.—
Ервін Еліаш	30.—
Учительство Різьбарської Школи в Ясіню:	
Семен Петрашко	50.—
Мілош Нікендай	75.—
Василь Петриця	75.—
Йосип Стрнад	54.—
Разом	**254.—**
Андрій Сікора	150.—
Інж. Р. Калюжний	100.—
Др. Ірена Калюжна	100.—
Інж. М. Штанько	70.—
Інж. Адольф Бартош	100.—
Др. Д. Ілюк, окр. суддя	75.—
Мих. Калинов, суд. радн.	200.—
Марта Тернаївна	30.—
Др. Осип Дудикевич	500.—
Українська Реальна Гімназія в Модржанах, коло Праги	
Дир., проф. Гр. Омельченко	150.—
Проф. др. Л. Білецький	102.—
Проф. др. П. Феденко	96.—
Проф. І. Паливода	92.—
Проф., інж. С. Риндик	90.—
Проф. Г. Пасічник	78.—
Проф. О. Коваленко	57.—
Проф. Ф. Слюсаренко	100.—
Проф. М. Антонович	20.—
Разом	**785.—**
Др. Павло Богацький	12.—
Інж. А. Сірополко	100.—
Степан Сурмай	10.—
Іван Форманек	15.—
Олекса Вогар	15.—
Інж. А. Дудник	100.—

Німецька преса
про французько-анґлійський військовій договір

Немає причини до війни між Францією і Німеччиною

(Берлін, 10. III.) Як відомо, міністер військових справ Великої Британії, Горе Беліша недавно в одній зі своїх промов заявив, що Велика Британія на випадок воєнної загрози супроти Франції вишле експедиційну армію до Франції. Ця промова Горе Беліша є тепер головною темою німецької преси. Сьогоднішній »Фелькішер Беобахтер« в звязку з цією промовою підчеркує:

»Надіємось, що побоювання французьких і англійських боягузів є тепер усунено. Між Францією і Німеччиною немає ніяких спірних питань, тому ані не може бути випадку такого союзу, який припускав би напад на Францію. Головна небезпека німецько-французького зудару полягала в спробах французьких урядів після війни спутати Німеччину у Середущій та Східній Европі та безнастанно її загрожувати. Ця союзна система у роках після повстання націонал-соціялістичного режіму в Німеччині повільно розвалювалася, а в році 1938. був дефінітивно знищена, через це сильно зменшились моменти, що загрожували европейський мир«.

»Дойче Альґемайне Цайтунг« пише:

»Як Німеччина обстоює становище, що лиш сама вона може рішати про силу свого зброєння, так треба лишити для кожної держави щоб вона сама зорґанізувала свою оборону. Після німецько-анґлійського проголошення з дня 30. березня за яким Німеччина й Анґлія ніколи не будуть вести між собою війни, наслідувало німецько-французьке проголошення, яке в Парижі підписав міністер закордонних справ фон Рібентроп. Отже не розуміємо, продовжує своє завваження »Дойче Алґемайне Цайтунґ«, який змисл має проголошення Горе Беліша про вислання анґлійської військової експедиції на европейський суходіл«.

Дальша дрібна чеська провокація

Поміж 10. та 11. годиною йшов я з перону стації Хуст до тягаревої каси. Коли підходив до бензинової пумпи, зупинив мене вартовний вояк, та сказав, що тутки заборонено й щоб обійшов довкола. Я обернувся і пішов геть. Зробив якихсь 5—6 кроків, пригадав, що маю залізничну леґітимацію. Повернув до вартового вояка, леґітимувався, після чого мене вояк пустив без перешкод далі. В помешканні каси приступили до мене 2 інші вояки та зажадали, леґітимуватися. Я показав їм леґітимацію, але один з них сказав: »Пойдь с нами!« Я на те кажу: »Чому маю йти? Леґітимацію маю, як бачите. Нікуди не піду.« »Немлуи а пойдь!« »Не піду!« На те виходжу і йду старою дорогою до перону. При перону чую знов гукати: »Стуйте!« Спиняюся. Бачу тих 2 вояків, та третього вищого з крісом та насадженим баґнетом, правдоподібно підстаршину, якихсь 3 кроки позаду за ними. Знов визивають мене, щоб ішов з ними. Показую леґітимацію знову і кажу: »Бачите, хто я, не маю пощо з вами ходити, та не піду!« На це хапає мене за рукав вояк та тягне. Я випростюю руку і кажу »несагати«! На це підстаршина з криком: »Єн пойдьте!«, хапає мене гостро право рукою десь коло рамена. Я вириваюся а вояк наміряється вдарити мене лівою рукою баґнетом. В самообороні хапаю його за кріс, а в тім моменті дістаю від него удар правою рукою до области лівого ока, а другий з правого боку від другого вояка до правої ясни. Я пускаю кріс та відповідаю підстаршині ударом правої руки з переду в обличчя. На це підскакують січовики. Я показую всім леґітимацію держ. залізниць та січову, кажучи: »Січовики триматися! Маю документи у порядку, не сміють мене нікуди тягнути.« На це відходжу якихсь 20 м далі. До чеських вояків прибуло ще декілько вояків; доганяють мене знов: визивають, щоб ішов за ними. Один хапає мою праву руку попід свою паху а хтось взаду хапає за горло. Я розкидаю їх а січовики з приготовленими пістолями забороняють дальшій акції. Настає маленька павза, в котрій урядовець нашого міністерства, котрий доглядав за евакуацією наших людей, каже: »Задля спокою раджу вам, підіть на команду.« На це я пішов до їхньої канцелярії в будівлі ґаражі. Сказав, як річ малася. Дотичний шт. ротмістр звернувся до вояків, кажучи: »Чому ви водили, та що ще хотіли від пана, коли він показав вам свою леґітимацію.?« По коротенькій дальшій дебаті подав мені руку, кажучи »мужете йіт«.

Декотрі з нас Українців за 20 років чеського панування звикли лиш по чеськи розмовляти. Низько панам чехам вклонятися. Не дивно тому, що вони по селах говорять, що й нині мають 75% влади у своїх руках. Чим нижче будуть оті підпанки вклонятися, тим певніше сидітимуть пани чехи на їхніх карках, тим більше їх »медвідів« зневажатимуть.

Памятайте, що хто сам себе не шанує, ніким не може бути шанований. Стійте як мур за свої права і честь, станьтеся панами на своїй земли передовсім самі, тоді щойно і інші вас за таких поважатимуть.

ціональних і соціяльних. Наш український вояк, на всіх українських просторах нашого століття зрозумів і прийняв гасло доби за своє. Він вже майже перед четверть століттям, по вибуху світової війни, на своїх національних прапорах виставив велику національну ідею, а то ідею національного та соціяльного визволення цілого українського народу на всіх Його просторах. Український вояк зорґанізував перші національні леґіони (Українські Січові стрільці, Сірожупанники та Синежупанники з Великої України) і зо зброєю в руках кинувся в вир національної і соціяльної боротьби, за психольоґічне і політичне зєднання всіх українських племен і земель в одно національно-державне тіло. Наслідки цього були ті, що наш український народ цілий проявив волю бути паном на своїй прапрадідській землі та бути субєктом міжнародного права та активним чинником міжнародньої політики. Українська Нація явно проголосила цілому світові, що вона приступила до будови великої української імперії та що для цього має, не тільки право, але всі чотири необхідні елементи для існування сильної імперії а то: 1. Український народ популяційно стоїть на першому місці в цілій Европі, серед усіх цивілізованих націй, отже не вимирає, але побільшується; 2. Український народ вродовж своєї історії, свого буття, обсадив найкращу територію Европи та обробив її своїми руками та своїм українським плугом і посідає найцінніші з економичного становища землі в Европі; 3. Український народ має свою власну високу тисячолітню культуру, яка не уступає культурі великих народів: Німців, Анґлійців, Французів, Італійців і інших і 4. Український Народ має свою власну велику національну ідею, ідею соборности та самостійности українського народу та будови української імперії. За цю ідею український народ вислав на поле бою мільйони кращих своїх синів, які положили своє життя на вівтар своєї Батьківщини, України, і готовий в кожній хвилі вислати дальші мільйони для остаточної перемоги. Великий Український народ зрозумів, що його ґеополітичні обставини є такі, що він може і повинний існувати, лише як народ мілітаристичний. А тому для конечної перемоги над історичними ворогами необхідна негайна мілітарна підготівка цілої української нації. На жаль, обставини не позволяють, щоб мілітарізувати всіх українців на всіх українських просторах.

(Далі буде.)

Лихими ворогами народньої справи є ті, котрі не висилають точно передплати.

„Нова Свобода“ працює для Вас, зробіть щось і ви для „НОВОЇ СВОБОДИ“!

КУДИ ПОСИЛАТИ
всенародній національний даток на розбудову Карп. України?

ТРЕБА ПОСИЛАТИ
на адресу: ХУСТ, Карп. Україна,

Підкарпатський Банк, чековий рахунок число 34688.

Наслідки чеського шовінізму затяжують аґенду урядів

Ще й до цього часу приходиться нам натрапляти на всякі перешкоди злих наслідків бувшого чеського режіму. Диктатура бувшої чеської »демократії« розпустила за 20 літ своє коріння, не тільки у вир політичного та господарського життя, але і в інші галузі, між тим й до адміністративи наших урядів. Бувша фальшива тенденція чеського урядництва наробила стільки зла, що ще навіть сьогодні не легко його стерти з лиця нашої держави.

Між іншим ще і сьогодні виникають жалюгідні факти, коли приходить до того, що чеський урядовець (не тверджу, що зі своєї вини чи політичних мотивів) домагається, щоб наші урядники-українці уживали »назву обці а понт одповідаїцїх уржеднімназвум«. Тобто, що ще і тепер в поодиноких галузях урядової аґенди муситься вживати: »Горжані, Подгоржані, Подилазі, Заржічі, Пржіслоп, Кржіве, або імена: Іржі, Ян, Ладіслав, Ржегорж і інші в жалюгідний спосіб зчехізувані назви наших сел, міст та імена й прізвища наших людей.

Такі сумні явища раз назавжди мають зникнути з лиця нашої землі. Підлі злочини старорежімового чеського шовінізму не сміють повторятись тепер абсолютно. Жадний урядовець чи шеф уряду, тим більш українець, не сміє допустити до такого абсурду, щоб навіть урядовці українці мусіли користатись »досуд платнимі, справнимі« цебто фальшими назвами сел, міст та іменами наших громадян.

Оскільки розходиться о урядове признання правдивих назв (іронія, коли ще урядники — чехи можуть подавати такі безглузді мотиви, тим більш, що в початках старої республіки нікого не питавшись, спішили чехізувати без урядового признання), то компетентні чинники мали б за обовязок негайно випрацювати такий спис сел і міст, предложити владі до ухвалення, яка опісля повідомила б празькі централні уряди про приведення правдивого характеру, в назвах наших місцевостей.

В. Чол.

НОВИЙ ЗАБОР УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ

Як довідуємося з нашої преси, у »Деннику Законів« Польщі появилося нове розпорядження польського уряду про парцеляцію української землі під Польщею на 1940 рік. І так в тарнопільському воєвідстві буде розпарцельовано 2067 га, в станиславівському — 1017, у львівському — 3003, разом — 7388 га. Крім цього »добровільно« ще в цьому році буде розпарцельовано: в тарнопільському воєвідстві — 19.000 га, в станиславівському — 6.000, у львівському — 10 тисяч, у волинськім — 6.000, поліськім — 9.000 га, разом — 50.000 га. Разом за 1939—40 рр. заберуть поляки 57.388 га української землі.

Коли візьмемо під увагу, що ця парцеляція проходить під гаслом »ні пендзі земі в ренце українцуф!«, то будемо мати понятти, куди йде ця земля. Тому можемо приблизно обрахувати, скільки на українській землі всадовиться поляків у той час, коли наш селянин дуситься без землі і гине з голоду. Приймаючи максімум наділу землі по 20 га на родину, зрозуміло, що на нашій землі осяде — 2900 родин польських кольоністів. Коли приймемо середню для числя родини — 4 люда, отримаємо 11.600 польських шовіністів, що не лише відберуть землю, але й принесуть зі собою всі »блага«. Так виглядає славне »курчене сен польського стану посяданя на кресах всходніх«.

ВІСТІ 30 СВІТУ

— **Делімітаційні переговори** між Чехо-Словаччиною і Мадярщиною, ведені від листопада минулого року, довели до підписання кінцевого протоколу в Будапешті, яким змінено в дечому дотеперішню демаркаційну лінію на відтинку між Дунаєм і Ужом. Чехо-Словаччина дістає 10 цілих громад, пять кольоній, частини з 17 громадських катастрів, разом 32.000 гектарів і 15.000 населення. Мадярщина дістає десять цілих громад, частини з 7 громадських катастрів, разом 30.000 гектарів і біля 15.000 населення.

— **Польський суд** в Станиславові засудив за намаганий перехід на Карпатську Україну Володимира Сагайдака з Копичинець і Богдана Кордибанюка зі Слобідки Лісної — на рік вязниці. Засуджених притримала прикордонна сторожа в листопаді 1938. р. в районі Воронянки.

— **Анґлійський** міністер війни подав до відома парляментові, що вперше від світової війни в мирному часі територіяльна армія Анґлії перевищила 250.000 вояків.

— **Начальник** харчевого відділу анґлійського міністерства торговлі Френч заявив в Манчестері, що на випадок війни може початись на протязі 24 годин контроля і розподіл харчів. Все є приготовано.

— **Президент Рузвельт** на конференції представників преси сказав, що американський закон про невтральність не послужив добре справі миру, а навпаки заохотив кілька народів до війни. Оборона Сполучених Держав може бути ослаблена законом, який вимагає при розпочатті війни плебісцит.

— **Лорда Ротшільда** прийняв на прохання британського амбасадора президент Рузвельт і переговорював з ним про питання жидівської еміґрації.

— **Про »Словацьке пресове Бюро«** сказав один визначний словацький політик кореспондентові німецького часопису »Цайт«, що звідомлення того бюра часто не відповідають дійсності. Чому? »В »СПБ« сидять все ще чеські журналісти, яких перебрано свого часу з чехо-словацького пресового бюра, і ці журналісти мабуть все ще дістають допоручення з празької централі і ведуть політику, яка не є політикою словацького уряду, а стоїть в противенстві до тої політики, що відповідає волі словацького народу.

— **Торговельний договір** між Францією і Чехо-Словаччиною парафували на днях в Парижі фаховий радник чехо-словацького міністерства закордонних справ Кошек і з французької сторони шеф відділу для міжнародніх договорів Альфан. Устійнено нові контінґенти для чехословацького вивозу до Франції. Незабаром цей договір підпишуть міністер закордонних справ Бонне і чехо-словацький посол др. Осускі.

— **В Ґренляндії** данська експедиція відкрила джерела мафти на гористому, вульканичному терені. Окрема комісія досліджує, чи на такому терені можна будувати нафтові шахти.

— **Французька** військова влада дала замовлення на кільки мільйонів франків в золоті швайцарським фабрикам. Преса при тій нагоді пригадує, що швайцарська металюрґійна промисловість вже віддавна працює для потреб французької армії.

— **Польський премєр** Складковський перевів цими днями інспекцію в трьох воєвідствах східної Галичини. Найбільшу увагу присвятив прикордонним округам на польсько-карпатоукраїнському і на польсько-совітському кордоні. Відвідав теж бережанський повіт, де в останньому часі було дуже неспокійно.

— **В Анґлії** зареєстрованих безробітних було на 13-го лютого ц. р. 1,806.718 т. є. на 142.308 менше, як було 16. січня цього року.

— **Міжнародній конґрес** славянських філолоґів відбудеться цього року в Югославії під протекторатом принцреґента Павла. Наради конґресу будуть відбуватись у трьох комісіях (мовна, літературно-історична й педаґоґічна). Предсідником конґресу є проф Ол. Беліє, заступниками Степан Івшіч і Франц Рамовш. Адреса конґресу: Београд, Бранкова 15.

— **Совітський маршал** Ворошилов видав заклик до учнів військової школи хемічної оборони, в якій звертає увагу на те, що в майбутній війні хемічна зброя може відіграти вирішну ролю. Школа хемічної оборони має приготовити численні кадри »майстрів хемічної війни«. В тій школі відбувають вишкіл команданти червоної армії всіх родів зброї, бо хемічної зброї мають вживати підчас воєнних діянь усі роди зброї, піхота, кіннота, артилерія, летунство і змоторизовані відділи.

— **Муссоліні** потвердив проєкт будови на півдні Італії нових фабрик летунського промислу, що вироблятимуть мотори і літаки. Робочі сили буде доставляти Неаполь та інші південні міста.

— **Японський міністер** війни Ітаґакі зажадав нових кредитів на зброєння в сумі 1896 мільйонів єн.

— **Египетський уряд** ухвалив кредит у висоті 1,600.000 фунтів на будову стратеґічного й торговельного шляху, що буде лучити Египет з Палестиною.

— **Наслідник** іранського престолу Могамед Реза Паглеві приїхав до Египту, звінчатись зі сестрою египетського короля Фарука.

— **В Яффі** напало двох узброєних людей на секретаря французького консуляту Жельо. Вони ранили револьверовим стрілом його 8 літнього сина.

Цього літа тисячі туристів прийдуть на Рахівщину

Туристична конференція в Рахові

(Рахів, 10. III.) Цими днями в Туристичному Домі відбулись цілодержавні наради референтів екскурсійних поїздів у приявності 29 делегатів міністерства комунікації, торговлі і всіх залізничних дирекцій ЧСД. На нарадах взяв участь також ґенеральний директор Чехо-словацької Подорожньої Канцелярії »Чедок«-у. Наради відкрив заступник міністерства комунікації, міністерський радник Фіяла, який між іншим указав на те, що ізза втрати майже 50%-ів готелів та літовищ на території прилученій до Німеччини, треба шукати нові краї для туристичного руху. Передумовою цього руху є господарська стабільність та правна безпечність. Також треба віднайти засоби на інвестиції для побудовання нових готелів та туристичних хат, щоб мешкання для чужинців і туристів були забезпечені. Перед умовою розвитку туристичного руху є, щоб населення краю туристики поводилось супроти туристів доброзичливо і по-приятельськи. Є надія, що це літо для Рахівщини принесе великий туристичний рух. Всі залізничи дирекції у Чехії та Моравії підготовляють їздний порядок екскурсійних поїздів на Карпатську Україну.

З нагоди

Шевченківського ювилею Чеська Академія Наук і Мистецтва спільно з чеським Національним музеєм в Празі улаштовує Шевченківську виставу в помешканні Національного музею на Вацлавській площі. Як співучасники запрошені всі більші бібліотеки Праги, музеї і українське т-во »Прихильників книги«.

На виставі будуть представлені всі старі видання творів Шевченка, починаючи з року 1840-го, видання творів Шевченка в чужих мовах, репродукції малярських і ґрафічних праць, портрети і бюсти Шевченка старших і модерних мистців, студії про Шевченка в ріжних мовах та ілюстративні матеріяли, що освітлюють життя Шевченка і його добу.

11-го буде урочистий концерт в Сметановій салі, в репрезентаційнім домі.

Відкриття вистави 12-го о год. 10.

Вистава триватиме цілий місяць.

Курси куття коней

»Нова Свобода« принесла статтю з надписом: Стипендія для ковальських учнів, в якій пише, що в літі відбудуться в Турчанськім св. Мартині на Словаччині ковальські курси.

З тої статті бракує інформація, бо учнів до курсу не приймають, тільки майстрів або вивчених челядників і то таких, що мають найменшу практику трьох років, а майстрів, які одержали концесію по 1925 році, респективно по 1928 році. Всі ковалі, що дістали концесію в 1925 р. і перед 1925 р., до курсу йти не мусять.

Далі є неправильно інформовано, що то є курс ковальський. То є двохмісячний курс куття коней.

Що потрібує челядник або майстер щоб був приійнятий до курсу?

а) Матрику народження; б) посвідку громадянства; в) шкільне свідоцтво; г) вивчний лист; д) свідоцтво про челядничий іспит, підтверджену Окружним ремісничим товариством про 3-річну практику; е) свідоцтво моральности; є) лікарське свідоцтво.

Кожний учасник курсу мусить при вступі до курсу заплатити 20 К, записне 100 К шкільного. Книжки й прибори до писання мусить сам обстарати, як також помешкання і харчі. Курс триває два місяці, є розділений на години постепнево. Практика в майстерні 150 годин, теорія 100 годин, калькуляція і ведення книг 14 год. Технольоґія і ремісницькі приписи 17 год. По закінченню курсу складається іспит, за котрий кожний курсист заплатить 50 К, після зложеного іспиту дістане свідоцтво з примітхою або з визначенням »дуже спосібний«

Прохання, що тепер не дуже радо приймають з Чех або з Карпатської України, дотепер фінансувало празьке міністерство господарства всі курси кованя коней в цілій Республіці — з чого Карпатська Україна мала найменше, бо від 1930 р. до 1938 р. були там чотири українські ковальські челядники і то ті, що в Чехах учились і які після їх заяв ніколи на Карпатську Україну не повернуться. Ще були три майстри з Пряшівщини від Собранців.

Моя рада була б така: щоб карпато-українське міністерство господарства завело для карпато-українських ковалів власні курси. Хто бажає дальші інформації, з охотою подам. Слава Україні!

Гаврило Зарицький, коваль
Ганульова 902. Словаччина.

(Бувший іспитов. учитель практики кованя коней в Турч. св. Мартині.)

Танок

(Замість фелєтону.)

Подкарпатські Гласи колись налякалися від вістки, яку принесла »Свобода«, що в Ужгороді будуть українські народні танки.

Танки — українські це страшна річ: тут і гопак, і катерина і чумачок і гречаники і найстрашніший це Запорожець зо шаблями. Це в чеській військовій техниці взагалі незнаний рід зброї. Вони мають тільки танки з легкими і тяжкими кулеметами, а не шаблями.

Танки — страшна зброя. Авраменко своїми танками завоював не тільки Европу, але й Америку.

Але танки часом і дуже комічна зброя. От уявіть собі »улюбленого« члена влади маленької держави, який їде на »приятельську« розмову до свого премера в »своїй« столиці. Їде в гарнім авті. А тут: і перед ним танк — але не танок — і за ним танк — теж не танок. Люде стоять на хіднику і дивляться... Сміх і веселість така, що хочеться взятися до танку — себто до танцю.... А пан »улюблений« міністер думає, що люде хотять взятися до танків... Може...

Провід УНО заслав дальші протестаційні телеґрами

президентові др-ові Гахові, премерові Беранові і центральному урядові, в яких протестується проти усунення із складу влади Карпатської України міністра Юліяна Ревая та проти залишення в цьому складі чеха ґенерала Прхали. Провід УНО водночас протестує проти свавільного позбавлення премера д-ра А. Волошина керування міністерством внутрішніх справ.

Протести проти мін.-чеха.

(Хуст 10 3. КУП.) Вже вчора ми подали, а тепер повторюємо, що премер уряду др Волошин заслав президенту республіки, др-ові Гахові, премеру празької влади Беранові, міністру заграничних справ др-ові Хвалковському протестні телеґрами, в яких протестує проти іменовання членом нашої влади міністра-чеха, Пан премер зокрема дуже рішучо протестує проти того, що Прага передала чехові ґенералові Прхалові й ресорт міністерства внутрішніх справ, який має належати предсідникові влади.

Зо всіх сел напливають до президії влади десятки телеґрамів, в яких українське населення протестує проти усунення міністра Юліяна Ревая, та назначення нашим міністром чеха ґенерала Прхали.

Тепер вже кожний чесний чоловік переконався, що тут у Карпатській Україні, міністром може бути лиш українець.

Копальні урану для Німеччини

(Прага, 9. 3.) Німецький уряд винайняв копальні уранової руди в приватнім товаристві Яхимова (Ауерґезельшафт), яка має в Берліні модерну майстерню для отримування руди.

Українське Національне Обєднання стоїть на становищі конституційного закону та веде дальше боротьбу за права українського народу!

(Хуст, 9. 3.) Українське Національне Обєднання, як про те з достовірного джерела довідуємось, знаходиться у сталій перманенції, його Провід заявляє, що не дасть себе ані стероризувати, ані випровокувати, бо вся боротьба основується на конституційному законі Карпатської України і ведеться проти безправя, яке в нас заводжує центральна празька влада.

Той, хто нарушує наші конституційні права і відкрив бій проти нашого народу і його орґанізацій, копає сам собі могилу. Було б на часі, коли б чеські політики спамяталися та керувалися засадами того щирого і отвертого „словянізму“, яке вони пропаґують більш, ніж півстоліття. Чеські політичні чинники хай собі не думають, що Давид не може перемогти Голята.

Американські концерни в незгоді

(Вашінґтон, 9. 3. Ройтер.) Наради заступників »Американської федерації праці« і »Союзу промислових організацій« про закінчення ривалізації між тими двома великими відборчими організаціями, не мали успіху і будуть продовжуватися завтра, себто дня 10. березня ц. р.

В. Гренджа-Донський:

З великих днів народин Карпатської України.

(Уривки з денника від 7. жовтня 1938.)

(Продовження.) (19)

14. листопада 1938.

Були ми за ці два дні на провінції (Драгово, Волівщина), щоб переконатись на місці, на скільки відповідає правді твердження ворожої пропаґанди, про те »заворушення« та »бунти«. Всюди панує спокій, населення з найбільшою любовю відноситься до свойого уряду і до своїх провідників. Будапештянське радіо твердить, що люди, як мухи падуть з голоду, а ми переконались, що харчів подостатком усуди, за нормальні ціни.

Краєвий уряд — це гадяче гніздо, тепле кубелечко кацапської сметанки. Це держава в державі. На чорта нам здався розсипалівсько-бенешівським режімом організований краєвий уряд, коли ми тепер організуємо свої міністерства? Роздавити треба ту гадячу зміюку. Панове русофіли ні чорта не роблять, лиш задармо гроші беруть і накидуються на наш уряд. Сьогодні зайшов я по справі на краєвий уряд, а там панове жарти собі оповідають, та з паном Спитовським політизують. А пан Спитовський ходить та іронізує собі, висміває наш уряд, навіть передо мною. І нема параґрафа, нема якоїсь підстави позбутися отаких аґітаторів? Очистити від них наше суспільне життя?

Довідався я, що проти Фаринича та Левдара є виданий стежний лист. Фаринич — це права рука Фенцика, його адютант. Фенцик не може робити свинства тут, то післав свого секретаря і зачуваємо, що в Ужгородщині та Свалявщині той пан ходить та аґітує. Друга пташка, Левдар, це гармата меншого калібру, може і не всі колісцята в нього в порядку, бо колись признали його урядово ідіотом. Здається, був замішаний у якийсь морд і тоді др. Брящайко, як адвокат, боронив його і виформував, що признали його дурним і так обійшов тяжку кару. Тепер відплачується.

Сьогодні зранку побачив я Левдара на вулиці. Відважився панок прибути, аж до самої столиці. Навіть авдієнцію хотів дістати у пана премера... Я цього панка дав арештувати і його жандармерія кудись повела.

В житті не писав я по москаальськи, а тепер прийшлось мені видавати »Урядовий Вістник« і по російськи. Так приказано, щоб був переклад і москальский... Протестую, ходжу, лазю, підбурюю, а навіть послав делеґацію, щоб на відповідних місцях запротестувати: що то за справа, що ми ще в своїй державі видавали ґазету чужою мовою... Для кого? Для тих москалів-еміґрантів, яких є гурт? Пообіцяно нам, що вийде розпорядження, де признається урядовою мовою мову українську і тоді не треба буде видавати помоскальски. А то ганьба мені давати моє імя під москальський текст.

З п. дром Брящайком були ми в хустському ґарнізоні і промовляли до вояків, яких було, аж чотири куріні (16 сотень). Повна площа, в більшості наших хлопців, прослухала нас. Говорили ми півтори години і як холодно нас прийняли, так щиро і сердечно прощали. Запалили ми серця наших вояків і вони пообіцяли, що радо стоятимуть на сторожі наших границь.

Далі буде.

Вчинок, гідний прикладу

Кожний приносить свою скромну лепту

На заклик Українського Нац. Обєднання допомагати Карпатській Україні, тисячі українців спішать принести й свою скромну лепту на вівтар українського народу. Спішить, хто з чим може.

Пані Валерія Дудкевичова, авторка книжечки про страждання звірят »Голубий хрест«, прислала 500 примірників цієї гарної публікації Національному фондові з метою, щоб він їх розпродав, а гроші залишив на народні справи.

Звертаємо увагу філателістів,

що адміністрація „Нової Свободи“ має обмежену кількість архів з серією поштових марок, оштемпльованих ювілейною печаткою, з нагоди 20-я Центральної Української Народньої Ради, які може розіслати за поплаток на пресовий фонд „Нової Свободи“.

СПОРТ

Редаґує: ВАСИЛЬ ФЕДАК

Спортовці Карп. України!

Прийдіть всі на установчі загальні збори Карпато-Українського Тіловиховного Союзу, які відбудуться 12. березня ц. р. в рисунковій салі держ. горожанської школи в Хусті. Початок о год. 10 дополудня.

Перегляд заслужених спортових працівників

Августин Лавришин

Всім спортовим працівникам на Карпатській Україні є дуже добре знаний чоловік, що найбільше працював над розбудовою українського спорту в Карпатській Україні, як основатель і довголітній провідник футболевого відділу б. С. К. Русь Ужгород, футб. суддя, член Словацько-Карпатоукраїнської дивізії, нині директор краєвого дружественного союзу п. Августин Лавришин. Він не лише заложив, але і успішно вів ужгородську Русь, спочатку слабого і малого українського клюбу аж до державної ліґи. Імя п. Лавришина тісно звязане з розвитком С. К. Руси взагалі і карпато-української футболевої жупи зокрема. Не дармо назвали його »футболевим диктатором«, бо це імя зовсім собі заслужив. Через своє рішуче і остре, але все справедливе поступовання.

Надіємося, що наш »диктатор« Лавришин і при свому великому занятті як директор Дружественного союзу не забуде про карпато-українське спортове життя та активно візьме участь як в К. У. Т. С., так і в футболевому союзі.

Футболеві судді увага!

Появіться в неділю 12. березня на установчих загальних зборах К. У. Т. С., де буде рішатися теж про вашу дальшу долю.

Після установчих загальних зборів К. У. Т. С.-у відбудуться установчі загальні збори Союзу Українських Суддів. Збори відбудуться в українській горожанській школі в Хусті, початок о год. 10-ій рано.

Футболевим клюбам під розвагу!

До нашої спортової редакції часто засилають спортові товариства прохання, щоби заслати їм взірцеві статути для ново-заложених клюбів. О скільки такі прохання належатимуть до компетенції футболевого союзу, то просимо в подібних справах туди звертатися. Футболевий союз зачне вже в неділю 12. березня ц. р. свою діяльність. Тому просимо всіх наших провінціональних спортових працівників, щоб в справах чисто футболевих зверталися все до Футболевого союзу. Точну адресу подамо після загальних зборів.

Спортовці голосіться до праці

На наш перший заклик зголосилося вже 50 спортовців, які хочуть працювати в спорті і тіло-вихованні, та на жаль при наших далеко сяжних плянах це число є дуже мале, тому ще раз просимо всіх спортових працівників зголошуватися до спортової праці. Карпатській Україні потрібно багато спортових каменярів.

Українці й Українки Карпатської України!

Важний час вимагає від нас дисципліни та порядку.

Кожний українець чи українка, без різниці релігійної чи класової приналежности в Карпатській Україні, має бути членом одинокої політичної організації - Українського Національного Обєднання!

Ріжні весняні новинки жіночі й мужеські знайдете в домі убрань Нетера

В найближчім часі знайдуть тамже січовики - уніформу

Студенти-спортовці! Щодня читайте „Нову Свободу“

ЛИСТУВАННЯ спортової редакції

С. К. Бескид Севлюш. Вашу заяву ми одержали і дуже тішимося, що вже і Севлюш зголосився до спортового життя в нашій молодій державі. Просимо вислати Вашого заступника на установчі загальні збори КУТС-у, що відбудуться в неділю, як це оголошуємо на іншім місці. Хай приїдуть заступники футболевого і тенісового відділу.

Ол. Ставровський, Сол. Копальні. Зголошення одержали, візьміться за організацію спортового клюбу у вашім місті. Приїдьте в неділю на установчі збори КУТС. Щирий привіт.

Ст. Федак, Становo. Вже дві листівки заслали ми, чому не відповідаєте? Що є з організацією волейбалового кружка? Чекаємо на скору відповідь!

ВІСТІ

4. ц м. відбулися загальні збори філії Жіночого Союзу в уХсті. На зборах ухвалено пожертвувати 2000 корон на розбудову держави. Філію рішено перетворити в централю, що-ж остаточно вирішиться на загальних зборах централи, це є в неділю 12. ц. м.

Дирекція державних залізниць в Хусті пошукує годинникаря-українця, в цілі догляду та евент. поправок стаційних годинників в області тої дирекції.

Зголошення шліть на адресу: Дирекція державних залізниць в Хусті відділ 1/II.

Радіо-куток

Карпато-українська програма на хвилях радіо-станції Братіслава, Б. Бистриця, Пряшів. Щодня висилаються вісті о годині 7.20, 12.50, 16, 19, 22, 15.

Субота, 11. березня: 16.50 год. розмова про алкоголізм і його наслідки.

Неділя, 12. березня: 14.30 відчит з нагоди 125-тьох уродин Тараса Шевченка. Висилається декілька сцен з »гайдамаків«. Відіграє драматичний гурток карпато-української програмової служби.

ХТО СПОРТОВЕЦЬ — ТОЙ ЧИТАЄ ТІЛЬКИ »НОВУ СВОБОДУ«!

ДОПИСИ

Українсько-чеська співпраця на практиці.

Місцева українська інтеліґенція рішила заоснувати в Ниж. Бистрім Споживче дружество і всі вчителі підписали на неї по 100 К. Ініціятивна група рахувала своїм обовязком звернутися також до членів іншої словянської народности з пропозицією вступити в члени. Після відомого напруження з ґен. Прхалою, чеська національна група, репрезентована у нас жандармами, відкликала свої підписи на паї і настирливо домагалася повернення вже заплачених грошей, які самозрозуміло були звернені.

Нотуємо це без коментарів, але дозволимо собі запитати братів чехів, що робили би вони, наколи б українці іменували свойого міністра в Чехії, покликаючись на те, що і там є якась пара тисячок українців?

Чи хотять чехи пристосуватися до сучасних обставин і забути на свою »всесловянську« місію, яку розуміють під »матушкой Росією«? Як собі розуміють співпрацю з українським народом? Чи думають вони, що ми втікали перед мадярським ярмом для того, щоб свою шию послушно вихати в якесь інше, хоч би і »братерське«?

А при кінці ще одно останнє: Чи думають брати чехи, що ми не розуміємо, як для них є неможливо змінити свою ментальність по відношенню до українців?

Н. Н.

Дубове.

Село Дубове, осередок тересівської Верховини, що числить понад 6000 душ, є одно зо свідоміших сел Карпатської України. А українці в тому селі не від нині, вони з давна борються за українські права. При голосованню всі українці віддали свій голос за владою і ми осягнули білий прапор. — Надаремні були підшепти мадярських аґітаторів чи москофільських зрадників, чи навіть саботажі чеських жандармів. Ми перемогли, а чехи враз зі своїми зрадницькими провідниками підуть до Праги, а як ні, то на вічний спочинок. Тепер маємо і сильну орґанізацію Січи, а віддавна працює у нас »Просвіта«. Мусимо багато завдячувати нашому руховному провідникові о. Юрієві Кадарові, що багато положив праці над освідомленням села. Він нераз говорив народові щиру правду, щоби не вірили зрадливо-боязливим чехам, що знов хотять затроїти душу українського народу, і знов втягнути його до ярма. В нашому селі є вже і лічниця і в село запровадили електричне світло, а це все дала нам українська влада. Село наше тепер гейби другий раз на світ уродилось. Живе вільним українським життям. Слава Україні! Слава Батькові Волошинові! Слава нашому улюбленому міністрові Юлієві Реваєві!

Дубівчан.

Запрошення

на звичайні загальні збори товариства: **„Комітет допомоги українським вбігцям в Ужгороді,** евакуованого до Хусту, що відбудуться в неділю, дня 2. квітня 1939 о год. 9.30 перед пол. в Хусті в поміщенні української державної горожанської школи з наступною програмою:

1. Отворення зборів і вибір президії.
2. Відчитання протоколу з попередніх загальних зборів.
3. Звіт управи і провірної комісії.
4. Уділення абсолюторії управі і провірній комісії.
5. Установлення членської вкладки,
6. Зміна статута.
7. Вибір голови, 8 членів управи і 4 заступників.
8. Вибір 5 членів провірної комісії.
9. Внески і побажання членів.

Якщо би на означену годину не зійшлось вимагане статутом число членів, відбудуться того самого дня в тому самому поміщенні з тою самою програмою о пів години пізніше другі збори, що будуть важно рішати без огляду на число приявних членів.

Неприявні члени можуть дати себе заступати другими членами, але один член може мати найбільше два голоси і мусить виказатись писемною повновластю до заступства.

В Хусті, 4. III. 1939.

За управу товариства:

Яків Голота, в. р. м. голова — **Др Волод. Бірчак, в. р.** за писаря.

838

Запрошення

на звичайні загальні збори **Української Кредитової Спілки,** реєстрованого товариства з обмеженою порукою в Ужгороді, евакуованої до Севлюша, що відбудуться в неділю, 26. березня 1939 о год. 11-ій перед пол. в поміщенні української горожанської державної школи **в Хусті** з наступною програмою:

1. Отворення зборів і вибір президії.
2. Відчитання протоколу з попередніх зборів.
3. Відчитання ревізійного звіту.
4. Звіт управи з рахунків і діяльности.
5. Звіт надзірної ради і її внесення на приняття рахунків і білянсу та на уділення абсолюторії управі.
6. Уділення абсолюторії надзірній раді.
7. Внесення на розділення зиску.
8. Доповняючі вибори членів управи і надзірної ради.
9. Зміна статуту.
10. Вільні внесення і запити членів.

В випадку, коли би на ці збори не появилося вимагане статутом число членів, відбудуться з тою самою програмою, в тому самому поміщенні другі загальні збори дня 26. березня 1939 о год. 12 в пол. і будуть важно рішати без огляду на число приявних членів.

Рахунки виложені до переглянення в поміщенні спілки в Севлюші, вул. Сільвая ч. 6 кожного дня від год. 3—4 попол.

В Севлюші, 4. березня 1939.

За управу спілки:

проф. Яків Голота, вр. Др Вол. Бірчак, вр.

839

Висилайте точно передплату „НОВІЙ СВОБОДІ“

Окружним та районовим командам Карпатської Січи.

Управа Січової Бібліотеки повідомляє, що вже має скомплектовані перші мандрівні бібліотеки, які на виразну просьбу районових та окружних команд управа січової бібліотеки буде висилати на післяплату (кошти пересилки поповнить той, що відбирає книжки). По використанні повинні переслати в іншу місцевість, де зможуть з тих книжок найбільше користати.

Управа Січової бібліотеки.

Дар хвального видавництва »Самостійна Думка« в Чернівцях. Видавництво »Самостійна думка« подаруваю Січі усі гроші (21520 К), яки завинили бувші передплатники »Самост. думки« в межах Карпатскої України. За цей дар складаємо б. видавництву »Самостійна Думка« найщирішу подяку. Всіх б. передплатників »Самостійної Думки« просимо сплатити свій довг і залученими переказами »Карпатської Січи« на конто Січової бібліотеки й читальні в Хусті. Сплачуючи довг, Ви спричиняєтесь до піднесення духової культури нашого народу в Карпатській Україні.

Допоручуємо двірцеву гостиницю
Габура Степана,
854 **Королево н. Т.**

ОГОЛОШЕННЯ

При державній високій промисловій школі у Воловім дня 10. березня 1939 зачинається курс керовання автомобілем (шоферський курс). Подання треба адресувати: Воловий, Державна висока промислова школа. — Автокурси.

Приймаються особи старші від 18 літ, бездоганні й фізично здорові. При вписі платиться: вписове 30 К, і за науку 250 К. Бідні можуть просити о знижку.

Видатки за іспит платяться окремо.

853

ПОЗІР!

ЖІНКИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Докажіть в цих бурхливих часах любов до своєї Батьківщини цим, що візьміть як найчисленіше участь в загальних зборах централі »Жіночого Союзу«, в неділю 12 ц. м. в Хусті, які почнуться о пів 9-ої год. рано в греко-кат. церкві поминальною Службою Божою за нашу основницю п. Ірину Волошинову.

УКРАїнці

Дрібні оголошення

Яків Дуб — майстерня на оправу роверів (біціклів), машин для шиття та ріжних приладів.

Хуст, вул. Поперечна. 826.

ДЕРЖАВНА УКРАЇНСЬКА ГОРОЖАНСЬКА ШКОЛА В ТЕРЕСві

з нагоди Шевченківського свята, улаштовує дня 12. III. 1939 о год. 18-ій в салі М. Поллака

СВЯТОЧНЕ ВІДКРИТТЯ ГОРОЖАН. ШКОЛИ

з такою програмою:

1. Національний гимн,
2. Промова,
3. Хоровий виступ горожанської школи,
4. Декламації,
5. Ритмичні вправи,
6. Театральна вистава: ПРОБУДЖЕННЯ, або сила любови — І. Устіяновича, діточа оперета на 4 дії — грають учні горожанської школи. Коло клявіра О. Морозова.

Вступ добровільний

О як найбільшу участь просить

Дирекція школи.

857.

Районовий нотаріят в Сваляві.
Ч. 251., 252./39.
253., 254.

Оголошення

про винаймлення права полювання (вадаски.)

Районовий нотаріят в Сваляві дає до відома, що в свалявськім нотарськім районі будуть видані на публічних ліцитаціях права полювання.

1. Пол громади й урбаріяту села Черник дня 30. січня 1939 о год. 9 на райнотаріяті в Сваляві. Виклична ціна К 200.—

2. Пол. громади й урбаріяту в Драчинах дня 30. січня 1939 о год. 14 в сільськім уряді в Драчинах. Виклична ціна К 300.—

3. Пол. громади й урбаріяту села Сасівки дня 31. січня 1939 о 15 год. в сільськім уряді в Сасовці. Виклична ціна К 300.—

4. Пол. громади й урбаріяту в Голубиннім дня 1. лютого (февруара) 1939 р. о год. 15 в сільськім уряді в Голубиннім. Виклична ціна сільського права 150.— К, урбаріяльного К 200.—

Ближчі умови в районовім нотарськім уряді в Сваляві.

Іван Мільфайт, нотар. секр.

836.

Оголошення

Ректорат Українського Вільного Університету в Празі доводить до відома пп. слухачів обох факультетів, що вписи на літній семестр 1939 року кінчаються дня 31. березня 1939 року. Після цього терміну додаткові вписи слухачів відбуватися не будуть.

Всі пп. слухачі і абсольвенти обох факультетів Українського Вільного Університету, що мають ще робити іспити, чи риґорози та взагалі закінчувати свої студії на Українському Вільному Університеті закликаються, щоб поспішили вирівняти свої студійні залеглости протягом літнього семестру 1939 р.

Всіх бувших пп. слухачів Українського Вільного Університету в Празі, що на доказнатах факультетів мають якібудь документи чи посвідки, Ректорат закликає вибрати їх до 30. червня 1939 року.

За всіми інформаціями проситься звертатися до канцелярії Українського Вільного Університету в Празі II, Ве Смечках ч. 27.

РІЗНІ ЦІКАВОСТИ

Правила подорожі на місяць.

Як це не звучить фантастично, але такі правила є. Техніки вирахували, що на місяць можна дістатись при помочі ракетового мотора, який би рівномірними вибухами летів все далі й далі. В Анґлії і Злуч. Держав повстали товариства, що мають за завдання зібрати один мільйон пятьдесять тисяч долярів, які потрібно для сконструовання подібного мотору.

Що сталося із зібраними грішми, не відомо. Але недавно в часописі анґлійського міжпланетарного товариства появилась стаття, що є писана так, немов би подорож на місяць мала відбутись вже через тиждень. В статті до найменших подробиць описується, що можна із собою брати, яка буде їда, як буде озброєна кабіна і т. д.

Приміром, не можна брати із собою напіроси, не можна митись або голитись щоб не тратити води. Курити не можна тому, щоб ні один центиметр кисеню не пішов на інше, як для дихання людей. Щоб брати якнайменше води й кисня, замість них буде вживатись пероксид. Пероксид водня дуже легко дробиться: в кожної молекули повстає молекула води й один атом кисня. Це є матерія, що може виконувати два завдання водночас: з її кисня можно дихати, а остаток пити у формі води. Можна буде взяти з собою трошки чоколади, кави, щоб луно-навіґатори не заспали біля своїх апаратів. Головна команда товариства ще подумає, чи можна брати з собою алкоголь, щоб відсвяткувати пристання на місяці. Покищо алкоголь можна брати тільки для аптички.

Варити будуть луно-навіґатори електрично, але багато того не буде, бо мяса так само не дозволяється брати. Зоре-плавак, коли можна по українськи так сказати, сміливця, що відважиться на таку подорож може взяти ще: одну миску, ложку, склянку. Ніж і вилки товариству прийдеться залишити на землі. Так само зброї не дозволено брати, бо на місяці не буде перед ким боронитись, тому що там нема живого єства.

Для відпочинку можно взяти карти. Про виходок є постарано подвійним отвором. Коли один відчиниться, другий закривається. Виливати нечисту воду, викидувати непотрібні річі будеться просто до всесвітнього простору.

Правила маємо, але цікаво, де є сама ракета, гармата, що її мала б вистрілити й ті смільчаки, що готові себе дати вистрілити на місяць.

Українці! Вояки - телефоністи, що находяться в резерві, увага!

Вояки, що находяться в резерві й мають військове телефонічне вишколення, нехай зголосяться в поштовому відділі міністерства господарства в Хусті.

ІНЗЕРУЙТЕ в „НОВІЙ СВОБОДІ“!

„Нова Свобода“, орган Українського Націон. Обєднання. Виходить щодня крім понеділка. Видає і редаґує: Ред. Колеґія. Відповід. і начальний редактор В. Гренджа-Донський. Адреса редакції й адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. — Число телефону 128. Число чекового конта: Прага 95.625. — Уживання газетних марок дозволила Дир. пошт й телеґр. в Ужгороді під ч. 469-К 38. — Рукописів редакція не звертає й застерігає собі право приєнані статті скорочувати та не поміщувати. — Передплата: Чехо-Словаччина місячно 15 Кч, квартально 45 Кч, піврічно 88 Кч, річно 175 Кч. Висилання від місячної ставки 15 Кч, річна 180 Кч. — Заграниця: Америка-Канада місячно один амер. доляр в рівновартостній валюті. Виняток Польща й Югославія. Польща 4 золоті місячно квартал. 12 зол., піврічно 24 зол., річно 45 зол. Югославія: місячно 25 дин., річно 300 дин. гроші слати заграничними поштовими переказами на адресу адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. Карпатська Україна. — Державна друкарня в Хусті.
Цінник оголошень: за текстом звичайне оголошення 1/8 3.200 Кч, 1/2 стор. 1.600 Кч, 1/4 стор. 800 Кч, 1/8 стор. 400 Кч. — Стерінка оголошення має 4 шпальти. За 1 кв. цм шпальти 2.90 Кч. Оголошення в тексті за 1 кв. мм на 1 шпальту по 4.50 Кч. На першій сторінці за 1 кв. мм 5.80 Кч. — Ширина шпальти 6 цм. — Стерінка 26.5 цм широка і 41.5 цм висока. При більших оголошеннях відповідні скидки. — Окремі сферти оголошення по бажанню. — Дрібні оголошення: числимо по 1 Кч від слова. — За оголошення редакція не відповідає.

Ukrajinská volna universita
Praha - II.
Štěpánská 49/II.

По конфіскаті другий наклад

Річник XL. Число 55. Хуст, неділя, 12. березня 1939. 50 с.

НОВА СВОБОДА

ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЄДНАННЯ

Остап Сірко.

Нові люди у владі Карпатської України

(Хуст, 12. III.) Як ми вчора коротко повідомили, президент федерації д-р Гаха іменував міністром уряду Карпатської України дотеперішнього політичного секретаря премєра д-ра Волошина, Степана Клочурака, далі міністром без портфеля д-ра Юлія Брящайка і державними секретарями судового радника Юрія Перевузника і директора д-ра Миколу Долиная.

Степан Клочурак, це відомий провідник визвольної боротьби українського народу, по цей бік Карпат. В осені р. 1918 вернувшись з італійського фронту як старшина австро-мадярської армії, почав організувати народні ради на Гуцульщині. Опісля з братами Клемпушами та з Дмитром Німчуком, організує першу збройну силу Гуцульщини із метою звільнити всю Карпатську Україну зпід мадярського ярма, окуповує Гуцульщину і займає головне місто Гуцульщини Мармарошський Сигіт. Незабаром попадає у румунський полон. На інтервенцію посольства Української Народньої Республіки, румунські військові власті звільняють його і він вступає в ряди Української Галицької Армії, та переживає з нею дні слави й упадку. Знову попадається в польський полон, сидить за кільчастими дротами у Чорткові і в інших містах. Рискуючи життям утікає з польського полону і переходить на Карпатську Україну та береться до політичної і культурно-освітньої праці. Коли здається, що штучний русофільський рух залле всю Карпатську Україну, входить до аграрної партії і там організує членів українців, видає популярний тижневик »Земля і Воля« і таким чином паралїжує проти-народній рух старого режіму. Був він одним з головних основоположників першого українського щоденника »Нова Свобода« і його редактором аж до вирішальних жовтневолистопадових днів.

Титулярним міністром став наш відомий патріот, довголітній голова Просвіти д-р Юлій Брящайко, що веде нашу делімітаційну комісію в Будапешті і боронить наші інтереси. Як довідуємось, має бути він повірений переговорами із словаками в справі вставлення українсько-словацьких границь.

На чоло нашого політичного життя виступає іменованням державним секретарем карпато - українського уряду, судовий радник Юрій Первузник. В активній політиці він що дотепер не виступав, радше в культурних справах.

Серед найбільш невідрадних відносин на Мукачівщині розвиває свою організаційну і культурно-освітню працю. Мукачівська Просвіта під його керівництвом валить башти мадяронів-русофілів у селах Мукачівщини. Пізніш переходить до Ужгороду. Бере головну участь у заснованні першого українського щоденника у Карпатській Україні »Нової Свободи«. Із повірення видавничого комітету стається її цензором і головним контрольором. У зворушливих жовтнево-листопадових днях бере головну участь у керівництві нашого політичного життя. Тепер повірений веденням нашого уряду, міністерства внутрішніх справ.

Д-р Микола Долинай в р. 1918-19 організує українське високошкільне студенство в Будапешті, опісля в колишній Карпатській Русі бере живу участь у політичному і культурному житті українського народу. У цих галузях працює чесно і сумлінно. Після трагічних жовтнево-листопадових днів він стається нашим закордонним дипльоматом. Крім цього організує справу нашого народнього здоровя. Завдяки йому повстають нові лічниці в Карпатській Україні. Сміло можна твердити, що з здоровельної точки погляду він був одним з рятівників нашої держави.

Сойм скликаний на день 21 березня ц.р.

Президент федеративної республіки др Гаха, декретом з дня 10. березня ц. р. скликав перший Сойм Карпатської України на день 21. березня 1939.

ЗМІНА В ПРОВОДІ УНО

Вчора о год. 15-ій відбулися чергові наради соймових послів вкупі з членами Проводу УНО.

Провідник Федір Реваі зреферував про політичну ситуацію, що витворилася напротязі останніх 24-х годин. Сказав, що комусь він стоїть на дорозі, хтось з вищих празьких кругів бажає, що він з Провідництва уступив. Уступити він не може, тому, що стоїмо на основі авторитаризму, він є іменованим і можуть його відкликати. Він, як дисциплінований вояк, послухає наказа.

Іван Рогач приносить повідомлення, що Прага провідництво Ревая вяже зо скликанням Сойму і тому не було іншої ради. Перечитує звільнюючий декрет голови Національної Ради і рівночасно дякує за дотеперішню працю. Також перечитав він і другий декрет пана голови Нац. Ради про іменовання другого Провідника Українського Національного Обєднання.

Новим Провідником іменує пан голова Н. Ради пана судового радника і державного секретаря Дра Ю. Перевузника.

Провідник Перевузник: Бачите перед собою дві жертви, одною це пан Федір Ревай, а другою жертвою є моя особа. Один мусить уступити, а другий мусить наступити. Батько нашого відродження, що вивів наш нарід з неволі приказав і я, як звичайний вояк Нації послухаю. Заявляю, що в проводі жадну зміну не зроблю, бо я не хочу бути реформатором.

Др М. Брящайко, як один з старшого громадянства: мушу і в свойому і в імені нашого народу щиро подякувати Федорові Реваєві, що в найтяжчі часи вів УНО; за його часів ми перевели таки вибори і здобули таких успіхів, на які можемо бути горді...

Говорили ще: п. начальник А. Штефан, Д. Німчук, Др Бандусяк і багато інших.

II.

Дня 11. березня рано чеське радіо голосило:

Виборчий суд відложив овірення мандатів послів сойму Карпатської України.

Федір Ревай був позбавлений функції провідника УНО.

III

Дня 11. III. рано словацьке радіо голосило:

Начальник Глінкових гард, Сідор, розпоряджує гостру поготівлю глінкових гард. Визиває всіх місцевих, окружних і районових командантів, щоб стали на чоло своїх відділів, увійшли в контакт зо словацькими урядами і виконували накази головної команди.

Накази видає команда словацьких гард що півгодини.

Перед великими подіями

На совітсько-манджурській границі раз-у-раз доходить до більше меньше серйозних сутичок між червоною армією японськими ґарнізонами.

Як відомо, СССР є у війній спілці з Китаєм, якому большевики щедро помагають у війні проти Японії: додають зброю, танки, гармати, літаки, інструкторів. Ці, здавалось би незначні сутички СССР з японцями, це велика поміч Китаєві. Цими боями СССР зменьшує силу удару Японії в Китаю, цебто відтягає з китайського фронту частину її військ, цим її ослаблює, а Китай зміцнює.

Друга важна справа, це те, що СССР не хоче відновити договору з Японією щодо ловлення риби у водах СССР. З ловлення риби живуть тисячі й тисячі японців, а коли її нема — для японців нужда й голод.

Ці сталі провокації большевиків так нагнівали Японію, що вона посилає все більше й більше війська. В японському парляменті було ясно заявлено: »Коли СССР не хоче відновити концесій на ловлення риби — їх потрібно взяти силою. Доки ж будемо терпіти?!«

Інший посол сказав: »Японський народ домагається, щоб наш уряд поступав твердіше (у відносинах до СССР — прим. ред.) Нам треба сильніше підперти італійську й німецьку дипломатію. Треба зрозуміти, що живемо в такому часі, коли сила — право!»

З цього можна догадатись, що тут іде поволі до війни. А в такому разі Японія не буде сама, а буде біля неї Німеччина й Італія. Це значить, коли Японія буде воювати з СССР в Азії, то Німеччина буде воювати з СССР в Европі разом з Італією. Проблема України при цьому буде грати дуже важну ролю.

Повстає питання: чи Англія піде у війну? Вона ж зброїться! Але, як досі можна бачити з її поведінки, вона не піде у війну. А коли ні, то що буде? На це питання відповідають поважні европейські й американські часописи так: Італія буде домагатись своїх земель від Франції, а Німеччина — звороту колоній. Тоді буде ще якась міжнародня конференція, на якій націоналістичні держави будуть домагатись нового розподілу світу. Коли Англія, Франція й Америка погодяться на це — буде мир, коли ні — буде війна!«

Щодо війни СССР з Німеччиною й Італією, то переважає думка, що до неї не дійде бо СССР добровіль. відречеться України, але з Японією буде воювати. В цій справі ведуться тайні переговори. Від СССР вимагають, що ще раз визнав берестський мир. Не визнає, то війна з СССР і то з трьома державами: Японія, Німеччина і Італія.

Майбутня війна СССР з Японією дуже цікавить, як европейські, так американські військові кола. Один американський ґенерал висловився про неї так: »Перемога буде залежати від того, на чиїй території буде бій. Коли Японія сильно вдарить і перенесе бій на совітську територію, в цей час в СССР вибухне революція і большевицький режим згине. Тоді повстане декілька національних незалежних держав, між ними й Україна. СССР за всяку ціну хоче перенести бій на японську територію, надіючись в такому разі на перемогу. Але питання, чи це станеться!

Як бачимо, Европа наближується до нових великих подій. Це тому, бо деякі держави й великі народи гноблять інші, присвоїли собі те, що їм не приходиться.

Англійський посол нарікає на поляків

Подобалося йому в Хусті

(Хуст, 11. III. БПС.) В поважному англійському засописі »Дейлі Телеґрафі« англійський посол до парляменту Веджвуд Бен пише про свої враження з подорожі до Карпатської України. Англійський посол пише, що він виїхав до Галичини, як старий приятель українців і звідтіля хотів дістатися до Хусту. Виїхати прямо із Львова йому не вдалося, бо поляки робили йому всякі труднощі, щоб тільки до Хусту не міг поїхати.

В Польщі розказували англійському послові всякі байки про Карпатську Україну та цілу Чехо-Словаччину, мовляв, що ця держава в короткому часі розпадеться. В той час поляки затримали всі поїзди, що курсовали між Польщею й Карпатською Україною. Вони не хотіли йому навіть проміняти грошей . . .

Посол Веджвуд Бен врешті дістався в Карпатську Україну через Будапешт. Ще в Хусті висловив подив над успіхом української влади. Описав в цьому англійскому часописі життя в хустських каварнях »Корона« та »Централю«. Колись »Корона« тепер »Січова Гостинниця« стала осередком публічного життя столиці Карпатської України. Про Батька Волошина він між іншим пише, що його погляд є »щирий і симпатичний«.

Львів святкує 125 ліття уродин Тараса Шевченка

Свято 125-ліття уродин генія Т. Шевченка відбулося у Львові дуже величаво! Зо всіх сторін Галичини зїхалися представники громадянства, щоби побачити це величаве Свято. Свято було дбайливо підготоване Громадським Комітетом, в склад якого входили представники усіх товариств Львова. — Відспіванням »Заповіту« розпочато концерт. Опісля Остап Луцький виголосив знамениту промову, а п. Наталія Дорошенко, колишня артистка Українського Державного Театру у Київі з патосом віддеклямувала »До Основяненка« та »Псальми Давидові XII., LXIII.

Дальше в програмі були самі музичні точки.

Злучені хори »Львівського Бояна«, і »Сурми« в супроводі орхестри відспівали під проводом Охримовича »Туман хвилями лягає« а під проводом самого автора Людкевича »Кавказ«.

Хор, який складався з понад 100 осіб, співав певно і був гарно зіспіваний.

Орхестра під проводом Колесси, найкращого диріґента в Галичині, відіграла »Веснянки« Людкевича і »Концерт« Барвінського. Фортепіяновий концерт Барвінського відограв пяніст Роман Савицький.

Молодий співак Теодор Юськів, що перший раз станув перед ширшою українською публикою відспівав »Минають дні« і »Гетьмани«.

Цей величавий концерт зробив величезне враження на українську публику, бо перший раз почули українці українські музичні твори, які можуть рівнятися з европейськими у гарнім мистецькім виконанні самих українців.

В Лондоні про Україну

Актуалізація українського питання

(Хуст, 11. III. БПС.) Відомий приятель українського народу Ланселот Лотон, редактор англійського часопису »Контемпорарі Рашія«, що вже багато разів писав про українські справи, виголосив в Лондоні реферат на тему: »Україна — ключем Европи«. Виклад вислухало біля двісті визначних англійських політичних, господарських і громадських діячів.

По викладі був утворений комітет, що буде старатися про реферати та відчити про Україну для англійців. Головою цього комітету вибрано д-ра Трейсі Філліпса, колишнього ґубернатора одної з британських кольоній.

НАШІ ГРАНИЦІ ЦІЛКОМ ЗАБЕЗПЕЧЕНІ

Справа німецького часопису

(Хуст, 11. III. БПС.) Хоч вже від віденського арбітражу минуло чотири місяці, все ж таки деякі наші сусіди надіються на »близьку« зміну віденського рішення, а саме в тому напрямі, що самостійність нашої країни була б знищена. З нагоди поїздки міністра Чяна до Варшави, а теж з нагоди зустрічі румунського міністра Гафенка й Бека, питання наших границь знову декого знепокоїло.

З приводу подібних поголосок пише німецький щоденник »Ное Цірихер Цайтунг:

»Як виходить з розмови, що її мав італієць шефредактор Ґайда, з одним польським кореспондентом, Італія рішучо настоює на рішенні віденського арбітражу щодо питання границь Карпатської України«.

Це є найліпша відповідь мадярській і польській брехливій та тенденційній пресовій пропаганді.

85 тисяч франків

на розбудову нашої країни

(Хуст, 11. III. БПС.) Управа українського народнього союзу у Франції в звязку з виписаним піввідсотковим оподаткуванням всієї української еміґрації на фонд розбудови Карпатської України рішила таке: припинити добровільні збірки, а перейти до сталих вплат піввідсотків із заробітної платні.

До сьогодні було зібрано біля 85 тисяч французьких франків, що були вже переслані в Карпатську Україну.

Еміґрація в Франції не є багатою, але все ж таки й для нашої країни зібрали значну суму грошей.

Кільки православних у Польщі?

Статистика з року 1931. каже що в Польщі було 3 мільйони і 954 тисячі осіб, записаних православними. З того на православних москалів припало 139 тисяч, а решта православних; українці або білоруси. Православних білорусів було 990 тисяч. Разом з москалями вони дають число 1 міл. 129 тисяч душ. Колиж додати природній приріст населення в Польщі від 1931 до 1938, то православних в Польщі буде тепер більше, як 4 мільйони.

Пшениця для Карп. України з Канади

(Хуст, 11. III. БПС.) Український Комітет Допомоги в Канаді видав відозву до українських фармерів; щоб, як допомогу для населення Карпатської України, складали пшеницю. При доставі збіжжя до елеватора жертводавець заявляє аґентові, скільки жертвує для Українського Допомогового Комітету й потім отриману посвідку відсилає до Комітету.

По зібрані всіх посвідок комітет виміняє їх за збіжжя, яке потім відошле до Хусту, для розподілу між українське населення.

Рівнобіжно провадиться в Канаді друга збіркова акція допомоги Карпатській Україні під гаслом »Паска для Карпатської України«.

Висилайте точно передплату „НОВІЙ СВОБОДІ“

Вже нині виставка весняної обуви і панчох в склепі БАТЯ
858

Сталін зміняє військових командантів

На вищих становищах червоної армії переведено такі зміни: маршала Будьонного й команданта Куліша іменували заступниками комісара народньої оборони. Команданта ленінградської округи Хетіна іменовано начальником воєнної академії. На його місце наступив командант волзької округи Мерєков. Заступник команданта волзької округи Шевалдін став командантом тієї округи.

Польський наступ на українські села!

Нижче подаємо вістку з »Діла« а дня 8. III. ц. р. про метушню поляків на наших селах. Без коментарів видно, як працюють поляки над здушенням нашого господарського життя. Між іншим цей часопис пише:

»Яке живе темпо діяльности польських організацій Станиславівщини у всіх ділянках громадського життя, це можна уявити собі м. і. з таких фактів, які беремо з тижневика »Всхуд« з 5. березня: В Делієві урухомили світлицю для всіх польських організацій. У Боднарові, Делієві, Маріямполі, Єзуполі, Тисьменичанах, Побережі та Волі Канівській відбулись загально-хліборобські курси. Льнярсько-конопні курси переведено в Маріямполі, Волчкові, Хоросткові Польськім та Остої, зорґанізовано гурти управи лену, конопель, картопель у Залукві, Остої, Маріямполі, Волчкові, Єзуполі, Тисьменичанах, Побережі та Делієві; конкурси господарств дробу розпочали у Ксаверівці, Волі Канівській та Хоросткові; трикотарські курси, курс крою та шиття почали в Тисьменичанах, Тумирі, Волі Канівській та Хоросткові. Повітовий виділ перевів інспекції гуртів хліборобської підготови в Делієві, Заболоті, Ворониці, Медусі, Муріямполі, Тумирі, Кінчаках Нових та Старих, Кремидові, Дрогомірчанах та Хриплині.

Польська політика не сміє бути двояка

Німецько-польські переговори про справи національних меньшостей в Берліні проходять без яких-небудь коментарів в денній німецькій пресі. На урядових місцях було сказано кореспондентові »Німецької Пресової Служби« в Чехо-Словаччині, що положення німців в Польщі не поліпшилося, але в останній час скарги німецького населення на польський терор збільшуються. »Фелькішер Беобахтер« пише, що ці переговори будуть мати великий вплив на німецько-польські відносини в будуччині. Берлін буде старатись, щоб всі непорозуміння були полагоджені. Німеччина має добру волю, але ця добра воля має бути на обидвох сторонах. Берлін остерігає польські офіційні кола, щоб не сиділи на двох кріслах одночасно.

Українська реальна ґімназія в Модржанах біля Праги і її майбутнє

В українській реальній ґімназії в Модржанах біля Праги вчиться чимало наших дітей з Карпатської України. Ми післали їх туди тоді, коли в Карпатській Україні не було ще наших дійсно українських середніх шкіл а ми хотіли, щоб діти наші вчилися у своїй рідній школі. Під цим оглядом модржанська ґімназія відіграла свою велику ролю. Та й майбутнє існування цієї нашої середньої школи в Празі, чи хочби біля Праги, повинно мати для нас велике престіжне значення, тимбільше, що в Празі існує і буде існувати добре зорґанізована, багато вивінувана і прекрасно приміщена російська ґімназія, (в якій на жаль і ганьбу вчиться ще й досі багато дітей з Карпатської України).

Але до дальшого існування ґімназії

Ріжні весняні новинки жіночі й мужеські знайдете в домі убрань
Нетера
В найближчім часі знайдуть тамже січовики - уніформу
859

Анна Конечна
торговля живими й штучними квітами, вінками на гроби та квітами для весіль.
860 Хуст, пасаж Естерайха.

Шевченківське свято в Сокирниці

Вчительска корпорація на чолі з директором Савкуличом влаштувала 8. березня вечером святочну академію з нагоди 125. ліття уродин нашого великого ґенія Тараса Шевченка. На академії появилася вся інтеліґенція, дуже багато селян та молоді, так, що стара церковна школа зовсім була переповнена. Святочну промову виголосив учитель Реус. На академії виступили шкільні діти з добре і совісно приготовленою програмою, з якої найкраще випали ритмічні танці.

Йосип Марко
найстарше похоронне заведення виконує всі замовлення, звязані з похороном. Власний виріб похоронних потреб. — Ціни дешеві.
Хуст Івська ч. 67
857

ВІЙСЬКОВІ ПРОБЛЕМИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Карпатська Україна мусить мати ..свою армію.

Український народ в Карпатській Україні звільнився від чужого рабства й є сам паном на своїй землі. Він зрозумів, що то є національна свобода й проявив волю її зо зброєю в руках боронити. Тому то на численних зібраннях, засіданнях і маніфестаціях народ український в Карпатській Україні жадає свою національну самостійну територіяльну армію, свою збройну силу. Він скрізь і всюди проявляє і проявив волю боронити сам себе і не надіятися на опіку кого б то не було. Право на свою власну українську армію український народ в Карпатській Україні має на підставі конституційних законів.

Розгляньмо можливості порушеного публічно в цих рядках нами проблему. Беручи на увагу всі обставини в Карпатській Україні, а то характеру внутрішньо-політичного, міжнароднього та економічного, можна та треба на наш погляд — перевести наступне:

1. Сойм і влада Карпатської України добються від празької центральної влади того, щоб були в новій владі Карпатської України відновлені функції державних секретарів, як це було в першій владі Карпатської України; дальше добються того, щоб один з державних секретарів української влади став другим помічником міністра національної оборони в Празі та представником укр. влади в цьому міністерстві. Першим помічником міністерства народньої оборони був би словак. Словаки вже постарались про свою людину, яка вже є в МНО і має титул »владного делеґата«. Ця назва не відповідає характеру функції, яку він несе в МНО. Дійсна назва мала би бути Віцеміністер або Військовий Державний Секретар. Законно ще не означені точно його компетенції, але на це не прийдеться довго чекати, бо час і обставини того вимагають. Таких »владних делеґатів« словаки і в дальших міністерствах спільних, в мін. справ закордонних і фінансових. Карпатська Україна має в цьому відношенні ті ж конституційні права, що й Словаччина. В § 13, уст. 3, конституційного закону про Карпатську Україну стоїть дослівно: »На території Карпатської України буде уміщений контінґент військових формацій всіх родів зброї та служб, відповідаючий кількості її населення. Громадян Карпатської України приділять передовсім до формацій, які розміщені на її території й підлягають відповідному командуванні для Карпатської України. Цей § дає конституційно-законне право на самостійну українську армію в відношенню організаційному. Українська армія буде комплектуватися, поповнюватися громадянами Карпатської України і має право на свій старшинський корпус (той же § 13, уст. 1., який звучить: »Службовці центральної державної служби на території Карпатської України будуть приймати ся передовсім з рядів громадян Карпатської України«. А старшинський корпус, це й є державні службовці, якими мають бути тільки українці. Карпатська Україна може дати військовий контінґент, який вистарчить в мирний час на поповнення дивізії, як тактичної одиниці (ведення бою), яка є першою військовою одиницею, що має всі роди зброї (головні та помічні) та служби. В час війни, Карпатська Україна може дати поповнення на розвернення одної полевої армії, як одиниці оперативно-стратеґічної. В оперативно-стратеґічному відношенні в час

Зоря Ясінчук:

Розіветься чей листя

Розіветься чей листя.
Береза тужно хилить
головоньку в долину.
ах була я інакша
у весняную днину.

Співали любо птиці
і цвів пахучий цвіт,
а нині метелиця
завіяла ввесь світ.

Та вірю у час кращий,
я вірю в це одно,
розіветься чей листя
ще краще як було.

KANCELÁŘSKÉ STROJKY JEN OD B. ZAHRADNÍKA
PRAHA II. VODIČKOVA 13

ДОБРИЙ СНІДАНОК ЗАРУЧУЮТЬ ВАМ
цикорія „Золота Ґаздинька" і житна кава „Житнівка"

зії в Празі ми мусимо мати деякі застереження. Вона не сміє бути переповнена, починаючи від самого проводу, а кінчаючи канцелярійними урядовцями, всякими марксистами, загорілими поклонниками різних лівих, інтернаціональних ідеольогій, старорежімними — бенешівськими карієристами, ворогами релігійного виховання і т. д. Також і в кураторії ґімназії та в батьківському комітеті не сміють засідати самі есерівські матадори, що стараються силоміць надавати тон і напрям виховання нашого молодого покоління. Нашу молодь вже досить накалічили по чужих школах, чи ж має її душу калічити та затроювати ще й своя школа?

Нині українська молодь може виховуватися лише в такій школі, де панує безкомпромісово чистий національний і релігійний дух.

Тож коли українська середня школа має далі існувати в Модржанах, чи там в Празі, — а вона існувати повинна — і якщо у ній має виховуватися наша молодь, то сам мусить прийти — і то негайно — до радикальних змін.

Думаю, що це повинна взяти під увагу наша Центральна Рада, Провід УНО, а може навіть і наша влада, зокрема наше міністерство шкільництва.

Слава Україні!

Один з батьків.

До відома громадянства!

Чеська преса подає до відома неправдиві вістки, мовляв, я був на авдієнції в ґенерала Прхали.

Дійсно, ґенерал Прхала звертався до мене, щоб я його відвідав, одначе його запрошення збув я мовчанкою.

Подаю до відома всьому українському громадянству, що до ґенерала Прхали не піду.

Хуст, 9. березня 1939 р.

Д. КЛИМПУШ,
в. р.
командант О. Н. О. Карпатська Січ.

Дальші радіо вісті

Братіславський словацький Сойм предложить нову кандидацію словацької влади, яку президент має затвердити ще сьогодні.

Кантональна система у Палестині

(Лондон, 11. 3. Ройтер). З достовірного джерела оповіщається, що уряд Великої Британії предложить Арабській Конференції новий проєкт розвязки арабсько-жидівського питання в Палестині. За цим проєктом у Палестині будуть зорганізовані два кантони, арабський з головним містом Єрусалимом і жидівський з головним містом Гайфою. Британська влада надіється, що цей проєкт приймуть обидві сторони.

війни, українська армія Карпатської України підлягатиме центральному командуванні, військовому вождеві (начальному командантові), збройних сил ЧСР. Питання закону про оборону держави з дня 13-го травня, року 1936, число 131, зібрання законів і розпорядження, зокрема § 4. цього закону, що говорить про компетенцію ведення війни та операцій, рішать всі три влади спільно. (українська, словацька та чеська). При рішенню всіх цих проблемів, дуже складних, треба прагнути задовольнити потреби всіх трьох федеративних держав, але особливу увагу треба звертати на те, щоб ціла армія в час війни була монолітом, була здібна виконати своє боєве завдання, яке на неї покладе стратеґія та політика федеративної Чехословацької республіки. Військовий Державний Секретар (Віцеміністр) Карпатської України був би представником своєї української влади в Міністерстві Національної Оборони з відповідними повновластями. Це не значило б дуалізм, чи навіть тріялізм, але скоріше вело би до гармонійної та цілевої праці в ресорті МНО., в котрому необхідна гармонія всіх трьох федеративних держав і то на користь українців, словаків і чехів. Завдання та чинність українського Військового Державного Секретаря буде напочатку дуже складна та дуже тяжка. Він буде мусити крім орґанізації української територіяльної армії, особливу увагу звертати на військово-фінансове законодавство і взагалі на законодавство, бо військові проблеми звязані майже з цілим законодавством, на військовий кошторис (бюджет), на персональні українські справи в МНО., до якого (після § 13, уст. 2., конституції, який звучить: »До спільних центральних установ, інституцій і підприємств буде прийнято з огляду на число громадян Карпатської України відповідне число їх громадян») мають право і українці послати своїх державних урядовців. Вміщення українців до Академії Генерального Штабу (»Валечна школа«) в Празі й до Юнацької Школи (воєнска академія) в Границях, до ріжних військових інститутів і установ. Отже, інститут Військового Державного Секретаря (Віцеміністра) Карпатської України в МНО., хоч проблема дуже складна, але має бути вирішена як найскоріше і то в інтересі, не тільки українському, але цілої ЧСР., бо українцям залежить на існуванні ЧСР., її загальної збройної сили, як також і сили українського народу в Карпатській Україні. Проблему територіяльних армій уже вирішила історія та практика і то в користь армій теріторіяльних, не тільки в федеративних державах, але навіть в тих державах, які є централізовані, але населення ріжнонаціональне.

(Далі буде.)

Сьогодні (в неділю) 12. березня о годині 13.50 висилається всіми чехословацькими радіо-станціями промова міністра СТЕПАНА КЛОЧУРАКА.

Із судової салі

Бродіївсько-мадяронська вграя, А-зет та інші річі.

Кожному чесному синові Карпатської України був добре відомо, хто такий пан Бродій, Фенцик і їхні партії. Кожний добре знав, що вони є плачені аґенти наших південних та північних сусідів. Знала це добре і чеська поліція, чеські інформатори Праги, але вони дивились на діяльність бродіївсько-фенциківської вграї скризь пальці. Це тому, бо чехи ніколи не бажали нам добра.

Дня 9. березня апеляційний карний сенат вищого суду в Хусті займався справою декількох мадяронів, що їх вже раз засудили в В. Березному. Між ними є вчителі, один греко-кат. священик, староста й прості селяни. Ось вони: Кабацій, Папірник, Муранський, Дорош, Андрій і Теодор Кухта й Зіма. Всі вони походять із Середнього, або там мали стале бування під час свого протинародного вчинку. Із згаданих панків були амнестовані Кабацій, Папірник і Муранський.

Всі згадані особи організували минулого року в листопаді в Середнянщині тайні товариства, метою яких було змагатись приключити Середнє до Мадярщини. Вони аґітували головно в Середньому і збірали підписи на меморандум, що їх опісля хотіли переслати мадярській владі. Вони були в дуже тісних звязках з партією Бродія й мадярською аґентурою дра Корлата, куди приходили за інструкціями.

На свою оборону вони висувають те, що не допустились карного вчинку, який був би доведений до кінця й то по свідомості. Староста Андрій Кухта боронився тим, що він був змушений, під терором підписав і дав на меморандум печатку сільського уряду. Йому грозили, що вже скоро прийдуть до Середнього мадяри, які його арештують, повісять і т. д.

Цій панкарській психолоґії поміг так само нещасно-звісний своїми вістями про Карпатську Україну, часопис А-Зет. В місяці листопаді минулого року він приніс вістку доповнену маною, де було сказано, що до Мадярщини припаде територія вздовж шосейної дороги Ужгород—Мукачів.

Суд взяв під увагу декілько полегшуючих обставин і засудив: старосту Середнього, Андрія Кухту на 2 місяці тюрми, вчителя Дороша на 4, і Зіму таксамо на 4 місяці.

Петро Карпатський.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Ще досі, не зважаючи на наші попередні прохання, багато наших післяплатників не вирівняли свій довг.

Зрозумійте, що в такий тяжкий час часопис даром висилати не можемо.

Не доводьте нас до того, що б ми були змушені завести чорну листу „гробокопателів" нашого часопису.

?!?

Ми Тобі шлем часопис
аж у саму хату
Чуєш, брате, не жартуй
шли нам передплату!

Вуличні бої в Мадриді

(Мадрид, 11. 3. Авас) Як відомо, комуністи під веденням армійського ґенерала Лістера цими днями підняли проти уряду ґенерала Міяхи у Мадриді повстання. Учора ввечір комуністи зайняли мадрідський маґістрат, але військо, вірне ґенералу Міясі, після короткого і твердого бою вигнало комуністів з тієї будови. Комуністи ще держаться в парку Ретірро. Штаб комуністичного повстання находиться у північно-східній частині міста, на узгірі Гіподрому. Радіо мадрідської ради оборони в ночі в 21. год. подало, що Мадрід вповні був вичищений від комуністичних повстанців, які держаться тільки в декількох провінційних містечках.

АЛЬПА
Францівка охороняє від перестуди та наслідків її.
856

ОГОЛОШЕННЯ.

Вислід публічного конкурсу дирекції державних залізниць у Празі на доставу вапна для її потреб в області ЧСД на рік 1939.

В конкурсі під ч. 8781-1-III-38 з дня 22. грудня 1938 в тім урядовім часописі була достава вапна віддана слідуючим фірмам:

1. Зєднані пражські фірми на будівельний матеріял »Прастав« в Празі.
2. Акційна Сп. др. Шкодові фабрики в Празі.
3. Новоміська вапнярка в Братіславі.
4. Евіденційна канцелярія вапнярок в Моравській Остраві.
5. Чех а Білгородський в Сазаві н. Сазавою.
6. Торгівля злучених західнословацьких вапнярок в Братіславі.
7. Промислові фірми голов. міста Праги.
8. Кралованські промислові підприємства в Кралованах.

За дирекцію державних залізниць:
Інж. Фрібель.

ВІСТІ ЗО СВІТУ

— **Реорганізація** чехословацької армії буде в найкоротшому часі покінчена. Число вищих військових одиниць буде значно зменшене і пристосоване до зменшеної теріторії та її населення. Зреорганізована армія буде в нових державних умовинах сильним звязком між чехами, словаками і українцями та охороною нових кордонів.

— **Про програму зброєння** Англії і про промову міністра війни Гора Беліші завважує італійський часопис „Пополо ді Рома“: »Мирова пропаґанда стоїть в дивному противенстві до найбільшої програми зброєння в історії британської імперії. Коли провідники уряду говорять про рожі і квіти, в тому самому часі міністер війни заявив, що розбудова армії є майже покінчена і що вже приготовані кораблі для перевозу армії через канал на випадок певних подій.

— **Югославянський міністер** закордонних справ др Марковіч виголосив в скупштині промову, в якій заявив, що засадничі напрямні закордонної політики, які тривають від пяти літ, остануть без зміну. Завдяки тій далекоглядній політиці Югославія стала необхідним чинником рівноваги, миру і порядку в південно-східній Европі.

— **Командант** італійських добровольців-леґіонів у Еспанії ґенерал Ґамбара приїхав до Сан Ремо і мав довгу розмову з маршалом Ґерінґом, що — як відомо — перебуває на відпустці в Сан Ремо.

— **На коронації папи** буде офіційним представником Сполучених Держав північної Америки американський амбасадор в Лондоні Кеннеді. В звязку з тим є поширені голоси, що ще цього року будуть навязані дипльоматичні взаємини між Ватиканом і Сполученими Державами та що папа Пій XII. задумує заключити з ними конкордат.

— **Французький міністер** закордонних справ Бонне прийняв чехословацького посла др-а Осуского. Темою розмови був щойно заключений французько-чехословацкий господарський договір, міжнародні політичні питання і становище французького уряду до питання ґарантії чотирьох великодержав для нової Чехо-Словаччини.

— **Бельґійський король** Леопольд III. по підписанні декрету про розвязання парляменту вислав відручний лист до премєра Пєрльота з тим, щоб цей лист опублікував. Король представив причини розвязання парляменту й гостро пятнує недомагання парляментарного режіму та вказує на небезпечні наслідки для краю, що їх може викликати теперішній стан. Король стверджує, що має добру волю зберігати конституцію та йти шляхом своїх попередників, та закликає всіх своїх співгромадян, щоб звернули увагу на національні інтереси.

— **Конкуренційна боротьба** ведеться — як подає »Фінаншел Нюс« — в гострих формах між Анґлією і Німеччиною на ринках скандинавських держав. Від висліду теперішніх анґлійсько-німецьких переговорів у Берліні залежатиме, чи ця боротьба ще загостриться чи притихне. Вел. Британія є найбільшим ринком збуту для виробів скандинавських держав.

— **Німецько-польські** переговори, що велись у Берліні в справі наладнання питання німецької меншини у Польщі та польської в Німеччині — перервані на неозначений час. Причина перерви — засадничі розбіжності між поглядами обох делеґацій.

— **Державний секретар** внутрішніх справ Сполучених Держав північної Америки заявив на засіданні сенатської комісії для справ безробітних, що питання безробіття в сполученних державах це не переходова справа, але затяжне питання.

— **В Польщі** є 1,200.000 німців. Це найбільша німецька національна ґрупа поза межами Німеччини.

— **До концентраційного табору** в Картузькій Березі вивезли останніми днями 22 молодих українців.

— **З Бейруту** повідомляють, що серед курдів на турецько-сирійській границі вибухло повстання. В часі бою між сирійським військом та повстанцями впало багато вбитих. Повстанцям вдалось перервати телефонічну сполуку між Джебель в країні Курдів і Алеппом.

— **Сенат Данціґу** і ґенеральний комісаріят Польщі в Данціґу створили по довших переговорах спільну комісію, що має привернути нормальні умовини праці у данціґській політехніці.

— **Лібія,** пустинна країна на північному побережжі Африки, мала на основі спису з 1937 р. 888.636 населення з чого 115.637 европейців, головно італійців, і 772.999 тубильців.

— **В анґлійському консуляті** у Львові — як подає польська преса — невідомі справники вибили в ночі шиби.

Для нашого жіноцтва

Не витрачайте в літі багато часу на прасовання та прання ваших літніх убрань, а зробіть собі літні убрання зі Сохорової шляхетної матерії з червоною ниткою, яка не мнеться, не бруднится, при пранні не збігається й не витягається, а барва постійно є та сама. Ціна є зазначена на рубці та є у відношенні до якости аж занадто низька. Будете за мало грошей та скоро без жадної праці ціла як квітка. Послухайте нас й спробуйте.

Звертаємо увагу філателістів,

що адміністрація „Нової Свободи“ має обмежену кількість архів з серією поштових марок, оштемпльованих ювілейною печаткою, з нагоди 20-я Центральної Української Народньої Ради, які може розіслати за поплаток на пресовий фонд „Нової Свободи“.

Подарунок для нашого жіноцтва

Сохорова шляхотна матерія з червоною ниткою

Гурток Сохорових інженерів з радістю повідомляє Вас про висліди багатьох й коштовних спроб, звязанних теж зі спробами анґлійських, американських та швайцарських колеґ, що приготовили для Вас ґатунки матерій зі штучного шовку, лену та бавовни, які відзначаються такими спільними властивостями:

не збігаються ані від прання, ані від прасовання;
не мнуться більше, як кожна добра вовняна матерія;
не забруднюються так скоро, як інші літні матерії;
легко перуться в літній воді, та добрим милом, або мильною лускою;
не линяють ані при пранні, ані на сонці;
не гублять свою красу і після численного випрання;
постійна ціна є пришита на матерії

З ЧЕРВОНОЮ НИТКОЮ

що тягнеться по цілім рубці.

Пошийте костюм зі Сохорової шляхотної матерії з червоною ниткою, який буде Вам постійно, як новий.

SOCHOR

Коли не має Ваш торговець в склепі шляхотних матерій з червоною ниткою, на Ваше бажання подамо Вам найближче джерело накупу

ЙОСИП СОХОР, текстильна фабрика, Двур Кралове, Чехи.

Проф. В. Горбачевський.

Динамічна політехніка

(нові підвалини в орґанізації фахової високої школи.)

Карпатська Україна потребує зараз розвязати цілий комплекс дуже важливих та в той же час дуже складних проблем господарських, соціяльних та культурних. Серед цих проблем, чи не найважливішою та найактуальнішою стає проблема орґанізації власної, і духом і тілом української, високої школи. Справа в тому, що молода держава потребує одночасно і фахівців і патріотів, бо лише самі фахівці, чи лише самі патріоти держави не збудують, отже найліпше буде, якщо держава сама собі виховає кадри фахово-освічених патріотів, що із зрозумінням діла та із патосом відданости візьмуться за відбудову Батьківщини.

Розуміється, що для держави всі фахи потрібні, бо чим вищий щабель розвитку громадянського життя, тим докладніще треба провести диференціяцію функцій т. є. фахів. Однак на перших кроках державного будівництва найгостріше відчувається брак у фахівців, так би мовити конструкторах: будівельниках, механіках, шляховиках, електротехниках, аґрономах, економістах і под., а вже фахівці сутоакадемичних дисциплін: філологи, історики, чисті математики, чисті хеміки мають прийти на другу чергу. Отже більш актуальним завданням менту стає орґанізація політехніки, а не університету. При орґанізації політехники треба брати на увагу: 1. дидактично методичні засади та 2. фінансові спроможності держави.

1. Що до дидактично-методичних засад, то стара й нинішня школа повнять два смертельні гріхи: а) запроваджують перегнане теоретизування, що має наслідком убивання живого духу молоді мертвою схоластикою, виховання інертних бюрократів, а не ентузіястів-винахідників, б) напомповують ввесь час молодь абстрактною формалістикою теорії, залишаючи вже дипломованим інженерам самім на практиці доучуватись на власну руку. Відомо, що мертва формалістика школи вбиває духа молоді, залякує молодь безоднею премудрости та виховує апатичних та безініціятивних автоматів-виконавців. Отож треба змінити радикально систему консерватизму та схоластики в дидактичній практиці сучасної високої школи на систему динамічної самодіяльности молоді під дбайливим та доброзичливим керівництвом професури. Школа має використати властиву молоді рису — бажання підійти якнайближче до живого реального життя, а не до його лише блідої подоби, що животіє в шкільних музеях, колекціях та атласах.

Знов же, головним завданням професури має стати не сухе викладання матеріялу з катедри та потім докучливе випитування дрібниць на іспитах, але щось далеко важливіше, а саме: доброзичливе керівництво працею кожного студента, щоб полекшити йому вибір найкоротшого шляху до опанування якимось фахом. Для цього школа має стати самостійним суспільно-господарським зарядом, що буде жити повним життям, а для того потребуватиме диференціяції функцій, т. є. різнородних фахів, як технічних виконавців життєвого плану школи-орґанізму. Нова школа має якнайстаранніше дбати, щоб підтримувати у молоді якнайглибше зацікавлення життєвими проблемами, бо де буде зацікавлення, там зроджується інтерес до студіювання та до аналізу.

Отож першим кроком школи має бути приділення студентів до систематичної праці в котромусь із фахів, найліпше по вибору самого студента. Треба з самого початку приділити кожному студентові певну функцію, щоб він відразу, почував себе потрібнім членом спільноти, щоб відраз відчув орґанічний звязок з цілістю.

Таким чином під дбайливим доглядом професури буде кожний студент набувати практичного досвіду систематичною працею по своєму фаху, а вже так набуті знання потім буде поглиблювати та систематизувати теоретичними студіями в кабінетах, чи лабораторіях. Розуміється, що треба поставити працюючу молодь в такі умови, щоб праця не була виснажуюча, а тому, щоб не викликала відрази, нехіті, бо треба поставити гасло: »щастя в творчості« т. є. праця має родити радість, бадьорий настрій, життєвий оптимізм.

Юнак хоче жити повним життям, т. є. щоб час перебування в школі не був йому лише підготівкою до життя, але був справжнім життям. Цього буде осягнуто, якщо школа заведе такий щоденний режім для молоді: 4 години інтенсивної праці в різних зарядах школи відповідно своєму фахові, 4 години праці над поширенням освіти (слухання викладів, праці в лабораторіях, кабінетах), 2 години розваги (кіно, концерти, вистави) та 8 годин міцного сну.

Час перебування в школі буде залежати від того, який ступень удосконалення в фахові захоче осягнути студент. Ступенів буде три: 1. титул техніка (добрий фахівець й практик), на що вистарчить 2 роки, 2. титул інженера (добрий фахівець-керівник працями) на що потрібно ще 2 роки т. є. 4 роки разом та 3 титул ученого інженера (наукова сила), на що потрібно ще 2 роки, т. є. 6 років разом. Такий поділ буде доцільний, бо кожен зможе зважити свої сили і відповідно пристосуватись до наукового плану школи. Науковий план школи буде давати можливість різних комбінацій та варіянтів, т. є. буде давати можливість задовольняти індив. комб. кож. студента.

Мінеральні води Карпатської України

(Хуст, 11. 3. БПС.) Карпатська Україна має багато різних джерел мінеральних вод. Мінеральні лічничі води є густо розкидані по всій території Карпатської України. В деяких місцях є вже вибудовані купелі, до яких приходить в літі багато гостей. З них пристойніші є купелі »Варгедь« біля Буштина, потім в Рахові, Квасах, Соймах, Сваляві, Поляні, Солочині, Келечині і ін.

З цих джерел експортують воду з Поляни »Поленайку«, із Солочина »Маргіт«.

Маємо джерела мінеральної води, які не є зовсім використані, а саме: в Вучковім, Округлій, Нересниці, Устьчорній, Руській Мокрій, Німецькій Мокрій, Красній, Устіріках, Богдані, Лугах та на багатьох, багатьох інших місцях.

Купелеві місця не є в доброму стані. До цього найбільше спричинилися наші »брати« чехи, що постійно оминали наші купелі, які щойно зачалися розбудовувати. Рівнож власті ніяк не хотіли піти на зустріч українському лічничо-мінеральному підприємству. Примітивна культура та нечистота жидівських власників мінеральних джерел відстрашувала багатьох заграничних гостей.

Тепер умовини покращали. Наша влада буде старатися злішпити туристичні пункти, купелеві місця, відвідини гірських партій, тощо.

В останніх місяцях звернули увагу чужі підприємці на наші купелеві місця. Чехословаччина втратила багато своїх купелевих осередків і тому є надія, що до наших ліпших купелів буде вже цього року їздити більше із західніх земель.

В справі поліпшення купелевих осередків ведуться переговори з господарськими чинниками Карпатської України.

Загальні збори т-ва „Музей Визвольної Боротьби України“ в Празі.

18. лютого ц. р. відбулися річні загальні збори т-ва »МВБУ« вперше у власній домівці.

Зо звіту Управи про її діяльність за час від 8. квітня 1938 р. до 18. лютого ц. р. видно, що в Т-ві на 18. лютого ц. р. було 121 дійсних членів та 5 членів співробітників. Управа у звітнім році відбула 15 засідань та 3 наради.

Головніші справи, якими Управа займалася у звітнім році, були такі:

Справа дому Т-ва. Управа дістала позичку у Чеському Гіпотечному банку в сумі 113.430 К на 38½ років на умові виплати 5½% разом з амортизацією позички.

Збіркова акція на Музей. Хоч Музей ВБУ має уже власну домівку, але є сила конечних потреб, яких Т-во не має можливости задовольнити за повним вичерпанням коштів що їх зібрано на Український Дім в Празі. Отож управа відбула 12. вересня 1938 р. нараду з участею д-ра Мишуґи з Америки для обговорення справ для активізації збірок в Америці на користь музею ВБУ. Далі користуючись тим, що проф. Дорошенко літом 1938 року виїхав до Канади на виголошення там низки лекцій українському громадянству, управа просила його при своїх виступах подати інформації про діяльність музею ВБУ та закликати громадянство до пожертв на користь музею. Директор музею проф. Антонович у свойому звіті сказав, що у звітовім році поступило до музею 977 чисел пожертв. Пересічно на одно число припадає 50 річей.

Уже з кінцем листопаду 1938 року розпочато перевезення річей музею до власної домівки. В цілості музей переноситься до 1. квітня 1939 р. Святочне відкриття музею разом з посвяченням дому намічено на 18. травня 1939 р.

Збори на пропозицію Управи, ухвалили надіслати урядові Карпатської України в особі премєр міністра д-ра А. Волошина привіт з нагоді величезної перемоги українського народу під час виборів 12. лютого.

До нової Управи ввійшли такі особи: голова проф. А. Яковлів, заступник професор С. Сірополко, члени Управи: С. Вировий, М. Павлічук, Антончук, проф. Борковський, проф. Грабина, інж. Зубенко і З. Мірна. До ревізійної комісії увійшли: доц. І. Кабачків, проф. Добриловський та М. Матюшенко.

Про наше риболовство

Про наше риболовство.

Хуст, 11. III. БПС.) Ми маємо тепер 27 гектарів рибників, в яких плекається риба. Перед відступленням території Мадярщині, мали ми 40 гектарів рибників. Отже тут являється втрата досить значна.

Риболовство не грало в Карпатській Україні ніколи якоїсь торговельно-господарської ролі. Між нашим населенням є багато риболовців, але ті рибу ловять лишь для свого вжитку.

Наші гірські потічки були колись повні пстругів, тепер, на жаль, пструги були майже зовсім винищені. Находяться хіба десь в резерваціях, глибоко в горах.

В. Гренджа-Донський: (20)

З великих днів народин Карпатської України.

(Уривки з денника від 7. жовтня 1938.)

(Продовження.)

..15. листопаду 1938.

Був в Ужгороді поліційний комісар, Калиняк, еміґрант з Пряшівщини, завзятий москвофіл. Ця людина — це було просто нещастя. Не було політичних зборів, куди б цього панка чеські можновладці не висилали, навіть на загальні збори Просвіти. Це була людина, наче скажена собака — борони Боже сказати щось про Україну, чи назвати цю землю, чи народ українським, бо відразу кидався, грозив, записував, переривав, навіть фізично унеможливлював речникові продовжати промову. Жінку мав мадярку, з якою найрадше розмовляв по мадярськи.

І ось цей панок і залишився в Ужгороді, в мадярській службі поліції. Думав, що його за україножерну службу зроблять поліційним директором. Але сьогодні довідуємось, що пана Калиняка мадяри звільнили із служби... Мадяри зраду приймуть, але зрадника ніколи.

Чехи, що підчас евакуації повтікали, тепер сунуть назад. Також панки, що залишилися в Ужгороді, приходять і голосяться... Де вони були дотепер? Що робили — ніхто не знає. Уряд видав розпорядження, що лиш тих приміє на службу, що голосились до 13 листопада.

Сьогодні побачився я з др. Долинаєм, нашим »дипльоматом«, що виконав багато для наших справ закордоном. Оповідає мені подробиці з істор. віденського розсуду. Говорить, що як тільки стало відомим рішення арбітрів, до премєра Волошина зараз підійшов мадярський полковник, Невицький, син греко-католицького священника в Радванці. Прийшов намовляти премєра, щоб піддався мадярам, бо і так »нема змислу тепер іти проти Мадярщини«. Премєр Волошин надзвичайно обурився на таку безличність і полковникові Невицькому відповів так:

— Іди і скажи тим, що тебе вислали, що ми їх з глибини нашої душі ненавидимо. Ми мадярів добре знаємо і нічого спільного з ними не хочемо мати. Коли б ми прилучилися до Вас, то нашу сіль і наше дерево візьмете собі задармо, а тепер будемо вам продавати за гроші...

Німецький мін стер фон Рібентроп дуже довго говорив з паном премєром і сказав, що мадяри вимагали плебісцит і спільний кордон з Польщею. То ж була дуже тяжка ситуація, бо Італія поставилася вповні за Мадярщиною...

Далі буде.

СПОРТ

Редаґує: ВАСИЛЬ ФЕДАК

На передодні Загальних Зборів Тіловиховного Союзу

Завдання Українського Тіловиховного Союзу в Карп. Україні

Спорт... слово, яке вбилося в душу кожного молодця і дівчини, що нераз робить чуда і вміє доказати великих річей, має головно велике значіння серед нас українців.

Український нарід на Карпатській Україні, що перейшов тисячелітню неволю, і був використовуваний всякого рода окупантами, нині, коли дочекався волі і став цільним народом, мусить стерти залишки рабства і неволі, мусить стати народом славним і сильним, народом, що свою волю буде диктувати другим слабим народам. Стоїмо перед реорґанізацією спорту в Карпатській Україні.

Мусимо створити Тіловиховний Союз, але не на папері, лиш дійсну сильну орґанізацію, що буде мусити діяти на взір німецького спортового Союзу, чи італійського. Спортом мають цікавитися всі. Не лиш ті, що змагаються на зеленій мураві та виступають на всякого рода змаганнях, але усі люди, які є здібні вправляти спорт, повинні ним заниматися, як не активно, то принаймнійше спомагаючо. Спорт не може бути чужим для широких мас громадянства. Ми українці, мусимо тямити, що маємо перед собою ще багато праці, тому мусимо виховувати свою молодь на твердих витревалих юнаків, що твердо будуть стояти за правду. Тому взиваємо всіх українських громадян щоби мали більше зрозуміння для спорту і давали моральну і матеріяльну підтримку. Спортом можемо здобути більше, як деякими маловажними справами, бо спорт і виховує і робить найкращу пропаґанду.

Стоїмо перед основуючими загальними зборами, на порозі нового життя в історії українського спорту, зачинаєм творити нову епоху. Тож тямте, щоб історія не прокляла нас. Йдім до мети твердо, бо світ перед нами.

Спортовець.

Тенісові змагання

В Каїрі столиці Египту відбуваються змагання в тенісі за мистецтво світа. Висліди змагань:

ЧСР—Люксембурґ 5:0, Греція—Індія 3:2.

ЧСР — Литва 5:0, Литва — Египет 5:2. Югославія—Люксембурґ 5:1, Югославія Румунія 5:0.

Югославія — Анґлія 5:0, Франція — Індія 5:2.

Анґлія — Греція 5:1. Анґлія — Литва 5:1.

Анґлія — Індії 5:0, Румунія — Франція 5:1.

Литва — Франція 5:1, ЧСР — Франція 5:0.

Як бачимо з повищих змагань, то кандидатами на мистців є ЧСР і Югославія, які не програли ще ніяких змагань.

Спортовий Клюб при „Карпатській Січі“ в Хусті

Уже досить давно утворився при »Карпатській Січі« комітет для зорґанізування спортового клюбу. Тому, що в Карпатській Січі є багато спортового матеріялу, цей клюб буде зорґанізований зі всіма вимогами сучасного спорту. Секція копаного мяча, спортових гор та легкоатлетична є вже в стадії орґанізації. Від кількох тижнів вправляють січовики в ґімназійній руханковій салі руханку та приладівку кожного вівторка, четверга і суботу від 6.30 — 9 веч. Закуплено частинний виряд для секції копаного мяча і легкої атлетики. Цей клюб буде зорґанізований на взір військових клюбів і тому належати до нього можуть лише січовики. Установчі Загальні Збори відбудуться в короткому часі. Докладний час і місце зборів подамо в наступних числах. Український спортовий світ є дуже задоволений, що будемо мати другий спортовий клюб, який побіч УСК.-у буде репрезентувати український спорт у Хусті. Чесне спортове суперництво буде імпульсом до здобування все кращих осягів до українських, а опісля світових рекордів. Маймо надію, що в короткому часі побачимо наші спортові клюби в Хусті на спільних змаганнях в копаному мячі.

Всі, що хочуть вписатися до Спортового Клюбу при Карпатській Січі в Хусті, нехай зголошуються в теперішнього провідника клюбу секр. Січі віст. асп. В. Василька, в Головній Команді Січі в Хусті, Румунська 1. і у Володимира Павлюка в редакції Нової Свободи.

В. П-к.

Україна потрібує лише здорову молодь!

Дня 5. березня 1939. в Білках основувався **Укр. Спортовий Клюб**, завданням якого є виховати здорову українську молодь, яка була б здібна працювати в користь свого народу й держави, а в дальшому перебрати належні місця у розбудові України. До виділу ввійшли різні верстви населення, як інтеліґенція, так і селяни, торговці й ремісники. Головою обрано дра Івана Очеретька, обв. лікаря, секретарем Остапа Грубого, фах. учит., скарбником Олексу Балоґа, держ. учит. Клюб подбав про вибір добрих фахівців на провідні місця тренерів, як інж. Вол. Немеш, був. співпрацівник СК Русь Хуст, М. Ґ. Ретій, фах. уч. тілесної виховн. **Кротон Фірцак Іван**, чемпіон тяжкої ваги, інж. Романченко-інструктор підбиваної й ін. Збори вибрали першим почесним членом п. премєра дра А. Волошина, про що його повідомили телеґрафічно. Молодь нетерпеливо очікує перші вправи і змагання та горячково влаштовує гриша. Надіємося, що УСК Білки буде добре розвиватися і дасть приклад другим селам, щоб наслідували його на славу Карпатської України.

-бий.

Хуст не відповідає

Довідались десь люди, що я особисто знайомий із хустською »Новою Свободою« і широкої дороги празької спокійно перейти не дають. Гей ви, там, пане »кореспондент«, що-е, до чорта, з тим Хустом? — Та що би було, кажу — жив, здоров, Богу дякувати, працює, розвиває, ліквідує, замикає, випускає, демонструє і взагалі урядує повним темпом, як всяка інша столиця«. Е, кажуть мені, то вам лише так здається, бо ви »урядово- захоплений«, але де факто воно там щось не в порядку«. — В чім річ, питаю? — В »чім«? — А от в чім: **Хуст не відповідає...«** І то не думайте, що якась там одна установа, Рада, міністерство, чи інший реферат. А просто всі, майже без виїмку, як би води в рот набрали та ще й до того, як би змовились всі — ні чи-чирк... Ну, кажу вам, всі, цілий »Хуст«, (як в тій фільмі »Число 13«) — **не відповідає.** І то не одному, чи другому, але — нікому«.

»Слухайте, пане, кажу я одному, мені до цього діла нема, тож і лишіть мене в спокою«. Але де там. Від того відчепився, а вже з тим же пристає другий, а там третій, четвертий і т. д. і т. д. І інженери, і доктори, і робітники, і професори, і теоретики, і практики, і всякі автори, просто маса народу (хоч з Праги тікай), а всі на одну нуту: »Хуст не відповідає«. А лише, знаєте, до праці аж горять. І листи понаписували, і анкети повиповнювали (а до них документи, а деякі то й родоводи по докладали), бо а нуж в Хусті вже »норімберські закони« повидавали... (і всякі »цінні думки« та проєкти охочі понадсилали. І то не тільки з Праги, а з усіх европейських усюдів. Одні з патріотизму, другі — з »власної ініціятиви«, треті на пропозиції (і то досить високих чинників) соті — на підставі оголошень в »Новій Свободі« (щоб їй гикнулося, бо та то й за гроші себе чомусь многим не висилає...) Одним словом допуст Божий, а все на мою бідну кореспондентську голову. Одні незадоволені, другі здивовані, треті здезорієнтовані і т. д., а я це все маю вислухувати, відповідати, інформувати, представляти і від всіх тікати. Але люде Прагу знають, то ж далеко не втечеш. І став я думати. Ну, одному, думаю, не відповіли, бо може й не варт йому відповідати. Другому ж рівно ж не відповіли, бо може де заяву його загубили. Третьому — може словаки (як в свій час авта...) переловили. Але всім? Е, думаю, тут щось мусить бути. Треба щось зробити, треба кудись з тим піти. Але куди? Довго не думав і попер просто в наше посольство, чи пак, »Канцелярію карпатських міністрів в Празі« і то до самого дра Шандора. »Високий канцлєре, кажу, може хоч Вам Хуст відповідає?... Із-за канцлєрського стола піднялась його кремезна фіґура, руки почали трястись і знялись високо в небо, але я вже дальшого не ждав. Побіг в каварню і сам в Хуст оце написав: »Високоповажані панове секретарі, голови, і інші секційні шефи. Я вас (і то мабуть одинокий) розумію. Я знаю, що ви мусите »держати фасон«, що ви мусите всі займатися дуже поважними і то ріжнородними державними справами, знаю, що вам необхідно хоч два рази в день перейтись »важно« по коридорі і хоч один раз в день відвідати »сусідний департамент« і що взагалі вам не так легко рішитися, чи укладати ноту якомусь там Бекові, чи полагоджувати ті папери на столі (тим більше, коли їх й так вже нагромадилось, що й покласти нема куди...) Я вас розумію (бо й сам колись, хоч ін спе, секційним шефом був...), але люди... ті прості, сірі, звичайні люди... Ті вас не розуміють. А тому, я вам раджу, зробіть ось як: підіть, от хоч би в державну друкарню, і там дайте собі видрукувати друксортні картки от хоч би такого змісту: Шановний пане (і). Ваш лист, анкету, проєкт ми одержали і сподіваємося його (її) в недалекому часі так або інакше полагодити. Будьте спокійні і тримайтеся хвилі. Слава Україні. Хуст дня... 1939. Підпис: Голова, держ. секретар, секційний шеф. Негодяще зчеркнути. Дальше самі вже знаєте. Тоді й публіка буде задоволена і роботу Вашу, буде видно, а найважніше — Ви й дальше зможете спокійно ходити з важними мінами по коридорах, відвідувати сусідні департаменти і взагалі займатися високою політикою, чого Вам я від щирого серця бажаю.

Ваш кореспондентський
Контрапункт.

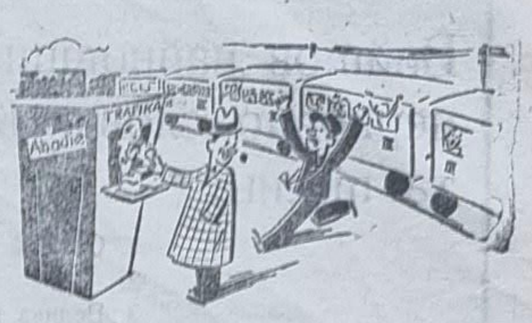

Напевно ради цього Ви, панночку, натягли гальму?
Так, дорогий пане, я лише ваш гачу кару але мушу мати свої двохфільтрові тутки Абаді!
887

ДЛЯ СТАРОГО Й МАЛОГО.

На весні, коли є кінець зими, тай в іншій порі року, іде перестуда країною й виглядає свої жертви. Схопить того й другого. Одного засягне легко, другого повалить на землю. Хто би не пізнав приходу пошести перестуди. Справді те, що в багатьох випадках треба чим скорше закликати лікаря, доводить, як небезпечним може бути така занедбана »легка перестуда«. А тому най твоїм буде гаслом: »Не чекати, але діяти!«

При перших познаках немочі візьми Тоґаль. Якщо не прогайнуєш цю хвилину, помагає Тоґаль прудко, приносить полежну й вертає до здоровля! Навіть застарілі та занедбані випадки можна свідомим уживанням Тоґалю вилікувати. Тоґаль є неприятелем усіх хороб та перестуди! Допомагає старому й молодому. Тоґаль не сміє бракувати в жаднім домі. По всіх лікарнях. Ціна: К 12.- та 27.50.
866.

Від редакції

До наших вп. дописувачів. Редакція »Нової Свободи« просить пп. дописувачів, надіслані до редакції статті, писати на машині, а в крайньому випадку ручно, але **чітко і лише на одній сторінці аркушу.** Інакше написані статті, на жаль, будемо кидати до коша.

Всі дописи в особистих справах, денунціяції й анонімі — не будемо друкувати.

Вийшов найновіший великий збірник церковно-словянських богослужеб та пісень:

1. Служба Божа св. Івана Золотоустого,
2. „ „ Перше освящення дарів,
3. Велика вечерня, утреня, панахида,
4. Архієрейська богослужба,
5. Водосвяти, та взагалі всі церковні треби церковними нотами найкращих композиторів.

Ціна 35 злотих польських.

Окремий великий збірник великодних та недільних пісень.

Є в нім зібрані найкращі мелодії, старословянські, народні, грецькі й грузинські для мішаних хорів, як Ангел вопіяше, Плотією уснув, Христос Воскресе (33 роди) і т. д.

Ціна 10 злотих польських.

Адреса: **Григорій Барановський**
(управ. церк. хору в Кракові.)
Kraków, ul. Wislana II. Polska. 867

Лікар-Українець на державній посаді на Словаччині навяже переписку з гарною інтеліґентною панночкою в матр. цілі. Знимка бажана.
Зголошення до адм. Нов. Св. зн. „Лікар“ 869

Найліпші убрання після міри робить модний дім
А. ВАЙСБЕРҐЕР
Королево н./Т. Ціни дешеві.
864

Точний годинник світової значки.
880

Торгівля жіночими й мужеськими модерними товарами, склеп капелюхів, взуття й конфекції
ДАВИД МІТТЕЛЬМАН
Королево н./Т. 862

Не реклама, але дійсність, прийдіть та переконайтесь. — **Годинники всіх світових значок: »Мовадо«, »Докса« і т. д. Довгодоба зарука. — Всі золоті та срібні річи. — Оптичні приладдя »куляри«. Для державних службовців знижка.**
Д. НУСОВИЧ,
Хуст, вул. Духновича 37.

Допоручуємо двірцеву гостинницю
Габура Степана,
881 Королево н. Т.

Українська книгарня
Т. САВУЛИ У ВІДНІ
виконує замовлення на всі українські книжки, ноти, мапи, листівки, календарі, журнали, образи, портрети, листівки та відзнаки. Комплектує бібліотеки. Пересилка моїм коштом.
Книгарням звичайний опуст.
Адресуйте:
Ukrainische Buchhandlung THEODOR SAWÜLA 863
Wien I., Riemergasse 2.

Гуртову доставу спирту виконує гуральня
п. Штайнер Натан
776 **Севлюш**

Дрібні оголошення

Спільний склеп для накупу залізних товарів — **Шрайбер і Айзикович, Маєрович і Нойовонер, Герман Розенбаум — Хуст.** 882

»OLD ENGLAND«
Хуст, Масарикова ч. 30 у дворі. Першокласний мужеський і жіночий кравець. Великий вибір заграничного сукна 883

Готель Роял, Хуст, вул. Толстого. Гостинниця, гуртова й роздрібна продаж природних вин. 884

Наслідники синів Натана Гаймфельда
(заложено 1858 р.)
Виріб папірових торбинок, склад папірового товару та ріжного пакункового паперу.
Гуртівня кольоніяльним товаром.
Сортівня текстильних решток й старого заліза та металів.
Хуст, телефон ч. 20. 885

Цілі Лебович, торгівля шкірами. **Хуст, вул. Толстого ч. 8.** 870

Гостинниця К. Новотний. Кожного вечера музика. Чай о 17. год. Хуст, вул. **Швеглова ч. 12.** 871

Форкош Бернер, мужський кравець, **Хуст, вул. Толстого ч. 16.** 872

ФОТО. Ґрінберґер, Хуст. Масарика 27. 873

Вайнраух Йосиф, гостинниця, ріжне зимне їдження. **Хуст, вул. Бескидова 26.** 874

Рокосовик Юрій, торгівля ласощами. **Хуст, площ. Авг. Волошана ч. 10** (перед тим Церковна). 875.

Бернат Габер — продаж бензини, нафти, олію і т. д. **Хуст, телеф. 47.** 876

Фекете Йосиф, мужський кравець. **Хуст, Масарикова 93.** 877

Адам Леготський, військовий і цівільний кравець. Шиє також і дамські річі, **Севлюш**, Вербовецька вул. ч. 122. 879

Брати Сеґаливі та Кіш — фабрика на капелюхи. **Хуст.** 888.

Маркович Мор. — модний дім у Севлюші. Великий вибір. Ціни солідні. Одинокий склеп ріжноманітних матерій у Севлюші. 889.

Навяжу переписку й виміну марок з українськими філателістами Міхель. Слати, рекомандо. 890
Vintonio Mykola, stud. agr. Zagreb, poljoprivredni fakultet, Jugoslavia.

Найліпше купите товари для стриження у Лазаря Розенберґа — Королево н./Т. 892.

Мартон Самуєль, молодший. Торгівля тішаним товаром. Ціни дешеві. Королево н./Т. 891.

Хто з лікарів відкрив дентистичну філіялку? Зарядження можу зробити й сам. Зн. **Першоклясний фахівець.** 893

Лікарська поміч

П. Грінштайн — досвідчений зубний технік, ординує цілий день. Севлюш. 868

До загального відома!

У ч. 42 »Нової Свободи« — Хуст, з 25. II. ц. р. культ. студ. Т-во »Пробоєм« в Загребі, повідомляючи український загал про своє »народження« на тутешньому терені, робить собі рекляму дезорієнтуючою український загал інформацією, заявляючи, що воно є »одиноким правним стд. т-вом в Юґославії й перебирає на себе всі справи, звязані з укр. ст. життям в Заґребі в Юґославії«. В імя правди зазначуємо, що від цілого ряду літ (основана ще в рр. 1922—23) існує Українська Студентська Громада в Заґребі, як Секція (фактично цілком самостійне товариство) Українського Т-ва Просвіти в Загребі, та є й повноправним членом Центр. Союзу Українського Студенства. — Українська Студ. Громада за цілий час свойого існування на тутешньому терені полагоджувала й полагоджує всі студентські справи, що входять в обсяг її діяльности та згідно з директивами ЦЕСУС-а визнає в орґ. житті примат тієї орґанізації, що являється членом Обєднання Української Еміграції в Европі, а такою організацією на цьому терені є Українське Т-во Просвіти. — Новостворене т-во »Пробоєм« не лише, що не співпрацює зо згаданим У. Т-вом Просвіти, але навпаки поборює його акцію на терені, звязуючись при цьому з чинниками ворожими соборницькій акції. Т-во »Пробоєм« обєднуючи в своїх рядах гурток невдоволенців-отаманчиків являється на тутешнім терені розбивачем обєднаного орґанізаційного українського життя. Це, з огляду на некучу, під сучасну пору потребу обєднання всіх працездібних українських елементів під соборницькими прапорами, напятнуємо як злочинне, з національної точки погляду, поступовання, а такий спосіб реклямування себе вважаємо нечесним.

Наперед дякуючи за поміщення цього комунікату остаємось з привітом:

Управа УСГ:
Василь Барицький, голова, с. р.
Іван Баничик, писар, с. р.

ОГОЛОШЕННЯ.

Головна фінансова дирекція в Хусті іменувала з оглядом на нову організацію фінансових урядів у Карпатській Україні за постановою § 236 зак. ч. 226/36 Зб. з. і р. на лишок функційного періоду 1937-40:

Для обводу податкової управи в Середньому членами податкової комісії:

Вільгельма Плотенія, землевласника в Вел. Лазах,

Андрія Лацанича, хлібороба в Вел. Березному,

Михайла Гендлера, торговця в Вел. Березному,

Томаша Навратіла, млинара в Івановцях,

Олексія Млинича, торговця в Вел. Березному,

Василя Щерецького, трафіканта в Нижн. Верецьках,

Шаламона Штерна, торговця в Сваляві,

Юлія Такача, власника гостинниці в Перечині,

Адольфа Чейку, млинаря в Середньому,

Павла Дуркоту, хлібороба й власника гостинниці в Ярку,

Франтишка Кловду, власника гостинниці в Сваляві;

заступники податкової комісії:

Василя Лазарика, хлібороба в Порошкові;

Івана Туряницю, хлібороба в Сваляві,

Антона Шідека, будівника в Сваляві,

Ізка Вайзера, шевця в Сваляві,

Кароля Моравця, млинара в В. Коронці,

Германа Гімеля, торговця в Вел. Березному,

Олександра Поляка, торговця міш. тов. в Середньому,

Василя Шпонтака, путника в Середньому,

Станіслава Тіхого, голяра в Середньому,

Осипа Бакоша, коваля в Дубровці,

Андрія Червеняка, власника гостинниці і траф. в Стрипі.

Для обводу податкової управи в Хусті дальшими членами податкової комісії:

Антона Брагу, торговця в Севлюші,

Людвика Цегледіго, вчителя в Броді н. Іршавою;

дальшими заступниками податкової комісії:

Михайла Товта, хлібороба в Ґетині,

Ізраїла Фелсмана, годинаря в Іршаві.

Начальник гол. фін. дирекції:
894 фін. надкомісар:
Підпис нечитний.

Листування редакції.

Вш. пан Андрій Золотенко, Білгород. Бажані марки постараємося вислати.

Вш. пан д-р Хандрицький, Ясіня, Цеж саме, як вище.

Вш. пан Мордвинова, Пардубіце, Чехи. Марки вислали. Соїмові числа вишлемо.

Хв. т-во »Дніпро«, Двур Кралови. Справу полагодимо після бажання.

Вш. пан А. Власюк, Данціґ. Висилаємо окремого листа. Привіт землякам.

Вш. пан А. Козак, Остмарк. Посилаємо листа. Привіт.

»Нова Свобода«, орган Українського Націон. Обєднання. Виходить щодня крім понеділка. Видає і редаґує: Ред. Колеґія. Відповід. і начальний редактор В. Гренджа-Донський. Адреса редакції й адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. — Число телефону 128. Число чекового конта: Прага 95.625. — Уживання газетних марок дозволила Дир. пошт й телеґр. в Ужгороді під ч. 469-К 38. — Рукописів редакція не звертає й застерігає собі право прикладні статті скорочувати та не поміщувати. — Передплата: Чехо-Словаччина місячно 15 Кч, квартальне 45 Кч, піврічно 88 Кч, річно 175 Кч. Післяплата від місячної ставки 15 Кч, річна 180 Кч. — Заграниця: Америка-Европа місячно один амер. доляр в рівновартостній валюті. Виняток Польща й Югославія. Польща 4 золоти місячно, кварт. 12 зол., піврічно 24 зол., річно 45 зол. Югославія: місячно 25 дин., річно 300 дин. гроші слати заграничними поштовими переказами на адресу адміністрації: Хуст, Славянська вул. ч. 1. Карпатська Україна. — Державна друкарня в Хусті.

Цінник оголошень: За текстом звичайне оголошення 1/1 3.200 Кч, 1/2 стор. 1.600 Кч, 1/4 стор. 800 Кч, 1/8 стор. 400 Кч. — Сторінка оголошення має 4 шпальти. За 1 кв. цм шпальти 2.90 Кч. Оголошення в тексті за 1 кв. мм на 1 шпальту по 4.50 Кч. На першій сторінці за 1 кв. мм 5.80 Кч. — Ширина шпальти 6 цм. — Сторінка 26.5 цм широка і 41.5 цм висока. При більших оголошеннях відповідні скидки. — Окремі оферти кваліфікацію на бажання. — Дрібні оголошення: числимо по 1 Кч від слова. — За оголошення редакція не відповідає